

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE NOVIGRAD ZA RAZDOBLJE OD 2016. – 2020.

1.OSNOVNA ANALIZA PODRUČJA	1
 1.1.OSNOVNE ZNAČAJKE PODRUČJA	1
1.1.1.Položaj, površina i značaj Općine u odnosu na okruženje	1
1.1.2.Geografski položaj.....	1
1.1.3.Administrativna organiziranost.....	2
1.1.4.Gustoća naseljenosti	2
1.1.5.Kulturno-povijesna i tradicijska baština.....	2
1.1.6.Područja od posebne državne skrbi.....	5
1.1.7.Minski sumljiva područja.....	5
 1.2.PRIRODNE ZNAČAJKE PODRUČJA.....	6
1.2.1.Prirodna obilježja.....	6
1.2.2.Klima	7
 1.3.DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA.....	7
1.3.1.Ukupno kretanje broja stanovnika	7
1.3.2.Pokazatelji vitalnosti	10
1.3.3.Migracije	15
 1.4.GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA	16
1.4.1.Osnovni razvojni pokazatelji.....	16
1.4.2.Poljoprivreda	17
1.4.3.Turizam	20
1.4.4.Šumarstvo.....	25
1.4.5.Tržište rada	26
1.4.6.Poduzetničke zone	29
 1.5.DRUŠTVENI RAZVOJ ZAJEDNICE	30
1.5.1.Predškolski odgoj	30
1.5.2.Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje	30
1.5.3.Visokoškolsko obrazovanje.....	31
1.5.4.Sportska i ostala infrastruktura.....	31

1.5.5.Civilno društvo	32
1.5.6.Zdravstvo i socijalna skrb.....	33
1.6.FIZIČKA INFRASTRUKTURA	34
1.6.1. Cestovni promet.....	34
1.6.2.Zračni promet	35
1.6.3.Telekomunikacije	35
1.6.4.Elektroopskrba	36
1.6.5.Opskrba plinom	36
1.6.6.Vodoopskrba i odvodnja	36
1.6.7.Gospodarenje otpadom	37
1.7. INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANCIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJEM RAZVOJEM	37
1.7.1.Djelatnost Općine	37
1.7.2.Upravna tijela	38
1.7.3.Javne službe	38
2. SWOT ANALIZA	39
3. RAZVOJNA VIZIJA	45
3.1.RAZVOJNE TEME I CILJEVI.....	46
3.2.RAZVOJNI CILJEVI, MJERE, OČEKIVANI REZULTATI I INDIKATORI	48
3.2.1.Razvojni cilj 1	48
3.2.2.Razvojni cilj 2	52
3.3.HORIZONTALNI CILJEVI.....	57
3.4.UTJECAJ PROVEDBE STRATEGIJE NA OKOLIŠ	58
4.USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA OPĆINE S CILJEVIMA EU, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM RAZVOJnim CILJEVIMA	59
5.PROVEDBENI MEHANIZMI	63
5.1.INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU.....	65
5.2.FINANCIRANJE.....	67
6.PRAĆENJE I VREDNOVANJE	69
7.RAZVOJNI PROJEKTI IDENTIFICIRANI PRILIKOM IZRADE SRP-A NOVIGRAD.....	73

7.1. IDENTIFICIRANI KLJUČNI PROJEKTI OPĆINE NOVIGRAD	74
7.2. OSTALI IDENTIFICIRANI STRATEŠKI RELEVANTNI PROJEKTI OPĆINE NOVIGRAD	81

1.OSNOVNA ANALIZA PODRUČJA

1.1.OSNOVNE ZNAČAJKE PODRUČJA

1.1.1.POLOŽAJ, POVRŠINA I ZNAČAJ OPĆINE U ODNOSU NA OKRUŽENJE

Općina Novigrad jedinica je lokalne samouprave smještena u sjeveroistočnom dijelu Zadarske županije, te pripada Statističkoj NUTS-2 regiji Jadranska Hrvatska. U sastavu Općine nalaze se tri naselja: istoimeno naselje Novigrad, te naselja Pridraga i Paljuv. Teritorij Općine iznosi 51,31 km², te predstavlja 0,09% kopnenog teritorija RH, odnosno 1,41% Zadarske županije i kao takva predstavlja jednu od manjih administrativno-teritorijalnih jedinica Zadarske županije. Prema zadnjem popisu stanovništva (2011. godina), na području Općine živjelo je 2.375 stanovnika, što predstavlja 0,06% stanovnika RH, odnosno 1,39% stanovnika Zadarske županije. Prema podacima MRRFEUA (2013. godina) indeks razvijenosti iznosi 67,36% što svrstava Općinu u II skupinu razvijenosti kojoj pripadaju jedinice lokalne samouprave sa indeksom razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH. Gustoća naseljenosti iznosi 46,29 st/km², te je veća u odnosu na Zadarsku županiju gdje je gustoća naseljenosti 23,26 st/km².

Tablica 1: „Osnovni statistički podaci o Općini Novigrad“ (Izvor: ARKOD, DZS RH, Popis stanovništva 2001/2011)

OPĆINA	POVRŠINA/KM ²	BROJ NASELJA 2011.	BROJ KUĆANSTAVA		BROJ STANOVNIKA		GUSTOĆA STANOVNIKA/ST./KM ²		INDEKS RAZVIJENOSTI (%)	
			2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.	2010.	2013.
NOVIGRAD	51,31	3	774	809	2.368	2.375	46,15	46,29	79,36	67,36

1.1.2.GEOGRAFSKI POLOŽAJ

Smještena u SI dijelu Zadarske županije, Općinu Novigrad okružuju akvatorij Novigradskog i Karinskog mora (sa sjeverne strane), dok je s južne strane zatvara ravnokotarski prostor grada Benkovca. Županijsko središte kojem Novigrad gravitira je grad Zadar, te je od njega udaljen 26 km.

1.1.3. ADMINISTRATIVNA ORGANIZIRANOST

Odredbama Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13) Općina Novigrad utvrđena je kao jedinica lokalne samouprave u sastavu Zadarske županije. Općinu Novigrad čine tri naselja od kojih je naselje Novigrad administrativno središte i centar razvoja Općine.

Tablica 2: „Popis naselja u sastavu Općine Novigrad s prikazom cestovne udaljenosti u odnosu na Općinu“ (Izvor: www.udaljenosti.com)

NASELJE	UDALJENOST
Pridraga	6,29
Paljuv	5,37

1.1.4. GUSTOĆA NASELJENOSTI

Gustoća naseljenosti predstavlja broj stanovnika na 1 km², te je za područje Općine Novigrad (46,29) veća od prosjeka Zadarske županije (23,26), odnosno manja od gustoće stanovnika RH koja iznosi 75,8 st/km².

1.1.5. KULTURNO-POVIJESNA I TRADICIJSKA BAŠTINA

Novigrad se prvi put spominje u pisanim izvorima 1220.g. kao Castrum Novum. Kurjakovići, ličko-krbavski knezovi obnovili su i sagradili tvrđavu na ostacima rimske utvrde.

U 14. stoljeću u ovoj tvrđavi bila je zatočena kraljica Elizabeta, žena hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika Anžuvinca i njihova kćer Marija, zaručnica Sigismunda Luksemburškog. Prema narodnoj predaji, za vrijeme svog zatočeništva, kraljica Elizabeta je vezla misnicu za novigradsku crkvu, te je ona očuvana do danas u župnoj crkvi Porođenje BDM u Novigradu.

1409. godine Novigrad dolazi pod Mletačku vlast. Prodorom Turaka tijekom 15. i 16. stoljeća Kurjakovića utvrda se pojačava, Novigrad gubi područje distrikta, ali ostaje izvan njihove vlasti. Nakon oslobođenja Ravnih kotara od Turaka (kraj 17 st.), Novigrad ponovo postaje upravno središte šireg područja. 1811. godine Novigrad dobiva Općinu .

Tablica 3: „Kulturna baština na području Općine Novigrad“ (Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212>)

NASELJE	KULTURNA BAŠTINA	KLASIFIKACIJA	STATUS ZAŠTITE
Novigrad	Crkva Porođenja Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-2126
Novigrad	Crkva sv. Kate	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-1197
Novigrad	Kuća Oštrić, Obala Vladimira Nazora	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-1198
Novigrad	Kulturno-povijesna (poluurbanistička) cjelina Novigrada	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina	Z-5197
Novigrad	Stara crkva Porođenja Blažene Djevice Marije ("Stara škola")	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-2127
Novigrad	Stara župna kuća	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-2125
Novigrad	Tvrđava "Fortica"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-4198
Novigrad	Vlatkovića (Kontinov) dvor	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-6836
Pridraga	Arheološki kompleks s ostacima crkve sv. Mihovila i rustičke vile na položaju Mijovilovac	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-4200
Pridraga	Crkva sv. Martina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	N-36
Pridraga	Crkva sv. Martina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-1200

*Z Zaštićeno kulturno dobro

*N Kulturno dobro od nacionalnog značenja

Na području Općine registrirano je 11 nepokretnih kulturnih dobara od kojih se većina nalazi u naselju Novigrad (njih 8), dok se ostatak nalazi u naselju Pridraga (3). Nepokretna kulturna dobra najvećim dijelom se odnose na pojedinačna nepokretna kulturna dobra (crkve i stare autohtone kuće), dok se u vidu kulturno povijesne cjeline ističe jedno nepokretno kulturno dobro na području naselja Novigrad i odnosi se na Kulturno – povijesnu cjelinu istoimenog naselja.

Od zaštićenih kulturno – povijesnih dobara, od velikog su značaja:

Tvrđava Fortica uzdiže se na strmom brijegu iznad grada, te predstavlja značajnu turističku atrakciju pri samom ulasku u grad. Uščuvana tvrđava poznata je kao utvrda hrvatskih, ličko-krbavskih velikaša (Gusića i Kurjakovića – nekadašnjih gospodara Novigrada), te je poznata po legendi koja kaže da je u njoj bila zatočena hrvatsko-ugarska kraljica Elizabeta, te je u njoj splela kraljevski plašt koji je danas sačuvan u Župnoj crkvi Porođenja Blažene Djevice Marije.

Tvrđava Fortica 2010. godine uvrštena je u program Ministarstva kulture za obnovu, sanaciju i rekonstrukciju zidina, te se, kroz osmogodišnje razdoblje, planira njena restauracija. Obzirom na bogatu povijest i vidike koji se pružaju sa samoga vrha utvrde, pored dnevnog razgleda

tvrđave, u planu je noćni obilazak koji bi upotpunio turistički obilazak. Kako bi se unaprijedila turistička ponuda, te posjetiteljima omogućio pravovaljani posjet ovoj znamenitosti, potrebno je valorizirati tvrđavu kao kulturni spomenik, odnosno upotpuniti kulturne sadržaje organizacijom koncerata i ostalih značajnih priredbi, te omogućiti naplatu ulaznica.

Kako bi se unaprijedila turistička ponuda, odnosno povećala atraktivnost područja planira se Projekt uređenja tradicijske kuće unutar stana Oštrić Zekić (Novigrad) kojoj je rekonstrukcija, obzirom na povjesno značenje u funkciji velikog gospodarskog kompleksa imućne obitelji, neophodna. Rekonstrukcijom postojećeg kompleksa planira se uređenje objekta u vidu muzeja gdje bi posjetitelji imali priliku upoznati nekadašnji način života, te uživati u tradicionalnoj gastronomskoj ponudi.

Crkva sv. Martina u Pridragi nalazi se usred polja na podnožju kamenita brda. Radi se o jednobrodnoj starohrvatskoj crkvi. Spomenik je nulte kategorije i potječe iz VI. stoljeća.

Uz crkvu su pronađeni ostaci osmerokutne krstionice, kao i relief hrvatskog viteza, ratnika na konju, zaštitnika crkve sa štitom i mačem.

U blizini crkve nalazi se lokalitet Mijolovac sa ostacima crkve sv. Mihovila. Sagrađena je na ostacima antičke građevine.

Crkva Sv. Kate najstarija je crkva u Novigradu predromaničkog stila. Crkva je srušena od strane Turaka 1571. godine, te ponovno obnovljena 1700. godine. 1891. godine crkvu je zadesio potres, te je tijekom njega srušena.

Crkva se nalazi u sklopu prekrasno uređenog Parka mediteranskog i ljekovitog bilja sv. Kate, stoga se posjetiteljima i lokalnom stanovništvu, pored kulturnih događanja, izložbi i koncerata nudi mogućnost razgleda uređenog parka i uživanja njegovih blagodati.

Župna crkva Porodenju Blažene Djevice Marije koja je izgrađena od novigradskog kamena, te se u njoj čuva zavjetni kip Gospe od sedam žalosti iz XVI st. i Misnica (kraljevski plašt) koju je, prema narodnoj predaji, kraljica Elizabeta izvezla u novigradskoj tvrđavi tijekom svog zatočeništva, spaljena je 1646. po zauzeću Novigrada od strane Turaka, a obnovljena 1670. godine. 1890. godine dolazi do izgradnje nove crkve, te stara crkva preuzima funkciju škole (do 1974. godine). U prostoru crkve, 2004. godine, po završetku njene obnove, otvoren je zavičajni muzej u kojemu je izložena kulturno-povjesna građa sa više od 2.000 izloženih predmeta koji svjedoče o povijesti Novigrada i načinu života lokalnog stanovništva predmetnog područja.

Najveću kulturnu znamenitost na području Općine čini **povijesna jezgra naselja Novigrad** koja svojim izgledom i smještajem privlači brojne domaće i strane posjetitelje.

Naselje Novigrad razvija se uzduž zaljeva od dna uvale koja se klancem nastavlja na plodnu dolinu. Povijesna jezgra je znatno uža. Nastala je za vrijeme mletačke uprave u Dalmaciji od 15. do 18. stoljeća kao podgrađe na padini podno utvrde Fortica. Temeljni perceptivno najdojmljiviji poluurbani entitet Novigrada jest njegova povijesna jezgra. Formirana je na strmoj padini u trpezastom obliku s poprečnim perimetrom koji se proteže od obalnog platoa uz podnožje padine do utvrde. Taj format obrubljuju očuvani ostaci gradskih zidina. Unutar tog prostora uspostavljena je gusta mreža horizontalno i vertikalno položenih ulica kala. Od javnih objekata unutar povijesne jezgre ističe se Stara škola izgrađena adaptacijom nekadašnje crkve koja je u potpunosti preuzela tipološka obilježja svog neposrednog (povijesnog) konteksta.

1.1.6. PODRUČJA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Prema Zakonu o područjima posebne državne skrbi (pročišćeni tekst, NN 86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14, 147/14, 18/15) Općina Novigrad nalazi se u drugoj skupini područja posebne državne skrbi, odnosno u skupini općina i gradašta koja su bila okupirana tijekom Domovinskog rata, te se u tom kontekstu uvode poticajne mjere za demografsku obnovu područja posebne državne skrbi. Mjere koje se ostvaruju po tom pitanju svode se na stambeno zbrinjavanje stanovništva (davanjem u najam obiteljske, stana ili građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu, te davanjem građevnog materijala za izgradnju/obnovu/popravak obiteljskih kuća).

1.1.7. MINSKI SUMLJIVA PODRUČJA

Prvu procjenu minski sumnjivih područja na području Općine izvršio je UN 1996. godine i tada se minski sumnjivi prostor odnosio na 51 km^2 . Nakon toga, procjenu preuzima HCR (Hrvatski centar za razminiranje), te se, prema procjeni do 2004. godine minski prostor prostire na 28 km^2 . Prvi precizni podaci o opasnosti od mina definirani su općim izvidom 2005. godine te je utvrđena opasnost na površini 7.4 km^2 . Planskim programom HCR sa 2016. godinom čitava površina Općine Novigrad je očišćena od mina.

1.2. PRIRODNE ZNAČAJKE PODRUČJA

1.2.1. PRIRODNA OBILJEŽJA

Zadarska županija dijeli se na osam prostorno-razvojnih cjelina: priobalna urbana područja, Ugljansko-pašmanska otočka skupina, Dugoootočka skupina, Otok Pag, Podvelebitski kanal i Velebit, Ravni kotari, Bukovica i Donje Pozrmanje, te Ličko - pounski prostor. Prostor Općine Novigrad pripada geografsko-prostornoj cjelini „Podvelebitski kanal i Velebit“ koji se proteže unutar granica pet općina: Jasenice, Novigrad, Posedarje, Ražanac, Starigrad. Od prirodnih značajki na području ovog prostora ističu se: NP „Paklenica“, te PP „Velebit“ s dijelom kanjona Zrmanje.

Na području Općine prepoznajemo mediteransku vegetaciju koja pripada submediteranskoj vegetacijskoj zoni, odnosno mediteransko-litoralnom vegetacijskom pojasu, te se prostire se na nadmorskoj visini od 0 do 400 m/nmv. Od biljnih vrsta, najzastupljenija je zajednica područja šuma hrasta medunca i bjelograba Querco – Carpinetum koja ujedno predstavlja i najzastupljeniju zajednicu Dalmacije. Od degradiranog šumskog raslinja rasprostranjenog na ovim prostorima kojem su, pored nekontrolirane sječe pridonijele i klimatske prilike, područje Općine karakteriziraju šikara drače i primorske krkavine. U toj zajednici posebnu ulogu ima šmrika Juniperus oxycedrus a karakterističan je i razvoj tipičnih submediteranskih kamenjarskih pašnjaka asocijacije Koele-rio – Festucetum illyricae. Kamenjara ljekovite kadulje i kovilja Stipo – Salvietum officinalis također zauzima manji dio površine Općine. Određene površine zauzimaju i kulture crnogorice pošumljene alepskim, crnim i primorskim borom, te čempresom i cedrom.

Značajna obilježja novigradskog prostora čini blizina planine Velebit koja spaja, ali i dijeli Primorski dio Zadarske županije od unutarnjeg ličkog dijela. Velebit je građen od karbonatnih stijena mezozoika (trijas, jura, kreda) i kenozoika (tercijar), a tek mjestimično u središnjim dijelovima na površinu izbijaju dolomitno-vapnenačke stijene paleozoika (perm karbon).

Složena i istaknuta geomorfološka obilježja (prostor Novskog ždrila, Novigradskog mora i ušća Zrmanje) obilježavaju kanjonski prodori u karbonatnim naslagama Velike i Male Paklenice s minijaturnim deltastim šljunčanim naplavinama na obali, kvartarne starosti, intermontane zaravni i doline, pojave vruulja u podmorju. U sklopu ove prostorne cjeline, na području Županije dominira vapnenačka zona sa nadmorskim visinama preko 1700 m (Vaganskim vrhom (1757 m) i Svetim brdom (1753 m). Površinska i podzemna hidrogeomorfologija terena

uzrok je korozivnih i denudacijskih procesa, te se kao posljedica toga javljaju duboko usječene doline, spilje, jame i pećine.

1.2.2.KLIMA

Područje Općine Novigrad karakterizira humidna klima s povoljnim pokazateljima u količini oborina, godišnjim temperaturama zraka i prosječnoj godišnjoj zračnoj vlazi. Općina Novigrad, kao dio Srednje jadranske poljoprivrede podregije, ima polusredozemnu – submediteransku klimu s prosječnom godišnjom temperaturom $14 - 15^{\circ}\text{C}$ i prosječnom godišnjom insolacijom oko 2.000 sati. Povoljne prilike (tlo i klima) za razvoj biljnog i životinjskog svijeta rezultat su čistog zraka, te nepostojanja izvora onečišćenja. Orografske prilike s nadmorskom visinom do 160 m također su povoljne za razvoj vegetacije.

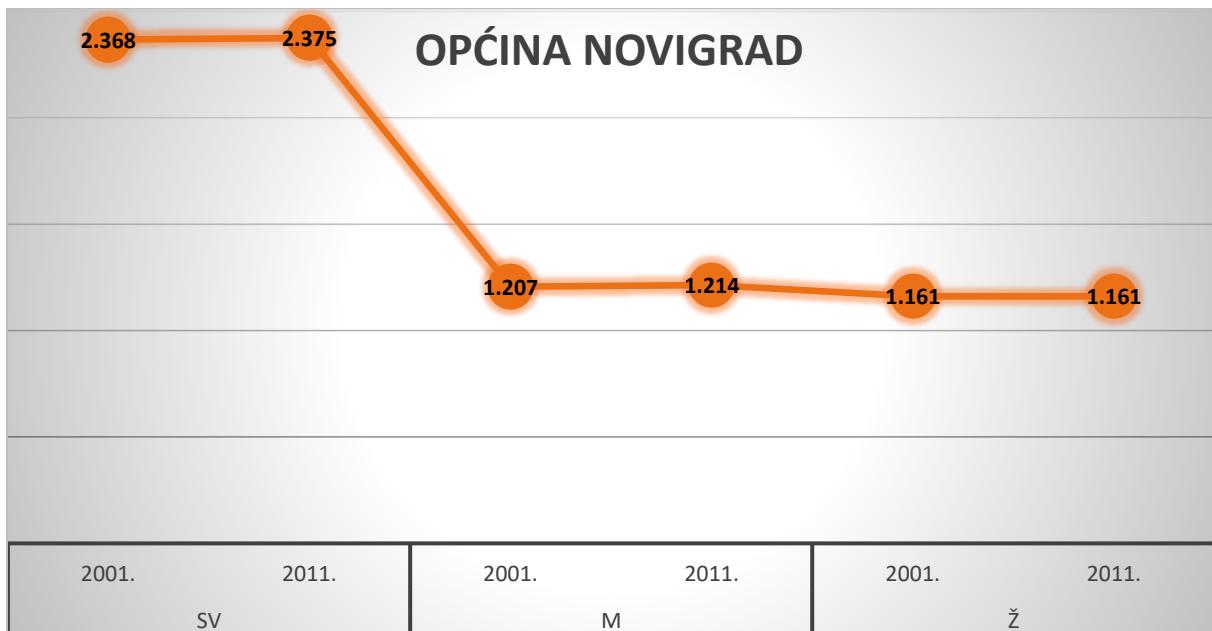
1.3.DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

1.3.1.UKUPNO KRETANJE BROJA STANOVNIIKA

Za područje Općine Novigrad u razdoblju između dva popisa stanovništva karakterističan je pozitivan trend kretanja stanovništva, odnosno dolazi do porasta ukupnog broja stanovnika za 0,29%. U 2011. godini zabilježen je porast broja stanovnika, te Općina broji 2.375 stanovnika za razliku od prethodnog popisa kada je imala 2.368 stanovnika (0,29% manje). U navedenom razdoblju (2001.-2011.) karakterističan je veći broj populacije muškog stanovništva koji se u promatranom razdoblju povećao za 0,6%. Udio ženske populacije u ukupnom broju stanovnika je nešto manji, te iznosi 49% (u odnosu na zadnji popis). Tijekom prethodna dva popisa (2001., 2011.) udio pripadnica ženskog spola je jednak i iznosi 1.161.

Grafikon 1: „Ukupno kretanje broja stanovnika na području Općine Novigrad za razdoblje 2001.-2011.“ (Izvor: DZS)

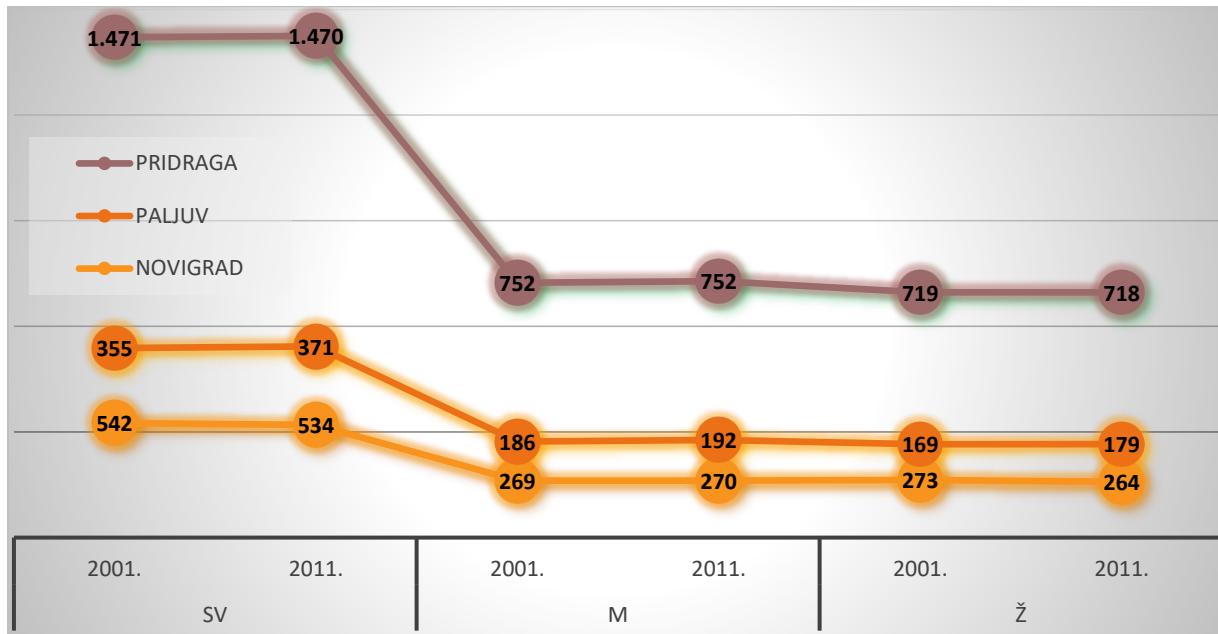
Područje Općine okarakterizirano je padom broja stanovnika, odnosno depopulacijskim procesom čiji izvori leže u migraciji lokalnog stanovništva.

Uzveši u obzir kretanje stanovnika na području pojedinih naselja unutar Općine (Novigrad, Paljuv, Pridraga) uzlazan trend kretanja stanovnika prisutan je jedino na području naselja Paljuv gdje se broj stanovnika u odnosu na 2001. godinu kada naselje broji 355 stanovnika povećao za 4,5% (prema zadnjem popisu naselje broji 371 stanovnika). Za naselje Pridraga karakterističan je pad broja stanovnika, te je zabilježen jednak udio muške populacije između dva popisa. Naselje Novigrad karakterizira pad broja stanovnika, te se, za razliku od muške populacije stanovnika čiji je broj u 2011. godini porastao za jednu osobu u odnosu na 2001. godinu, broj žena smanjio za 3,3%.

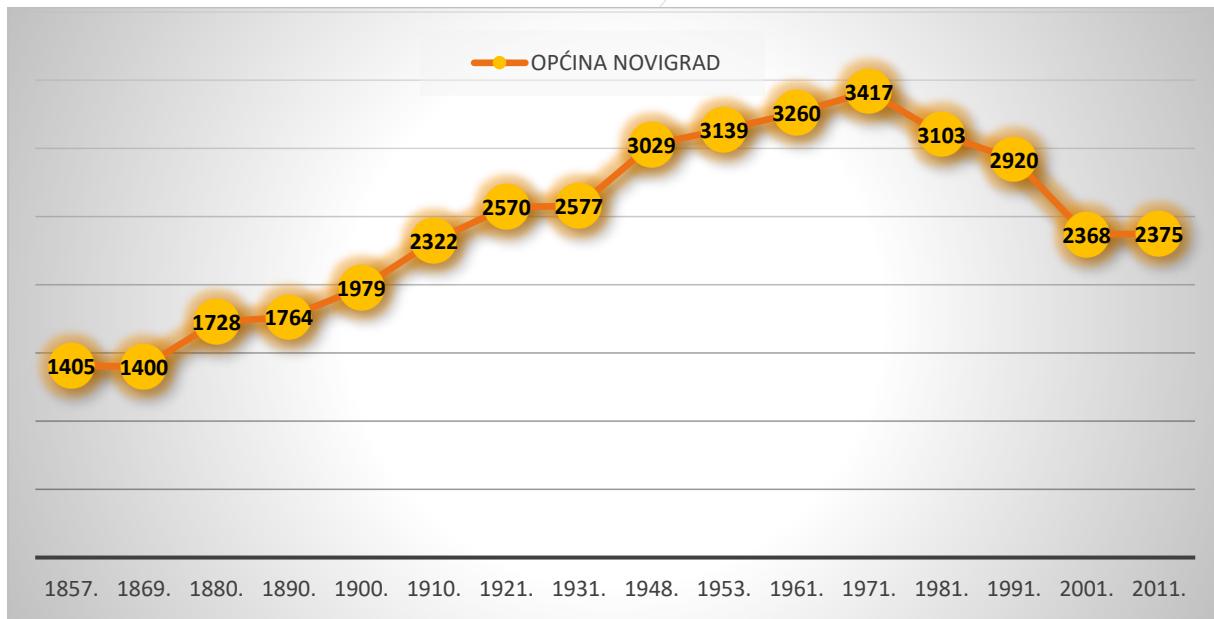

Strateški razvojni program Općine Novigrad 2016.-2020

Grafikon 2: „Ukupno kretanje broja stanovnika na području naselja unutar Općine Novigrad za razdoblje 2001.-2011.“ (Izvor: DZS)

Grafikon 3: „Kretanje broja stanovnika u Općini Novigrad za razdoblje 1857.-2011.“ (Izvor: DZS)

Kretanje stanovništva u Općini Novigrad možemo pratiti od 1857. godine. Uzveši u obzir razdoblje 1857.-1971. godine na grafičkom prikazu možemo uočiti uzlazni trend kretanja stanovništva, te je nakon 1971. godine zabilježen je pad broja stanovnika (na području naselja Paljuv i Pridraga). Posljednje međupopisno razdoblje (2001.-2011.) svjedoči rastu broja stanovnika.

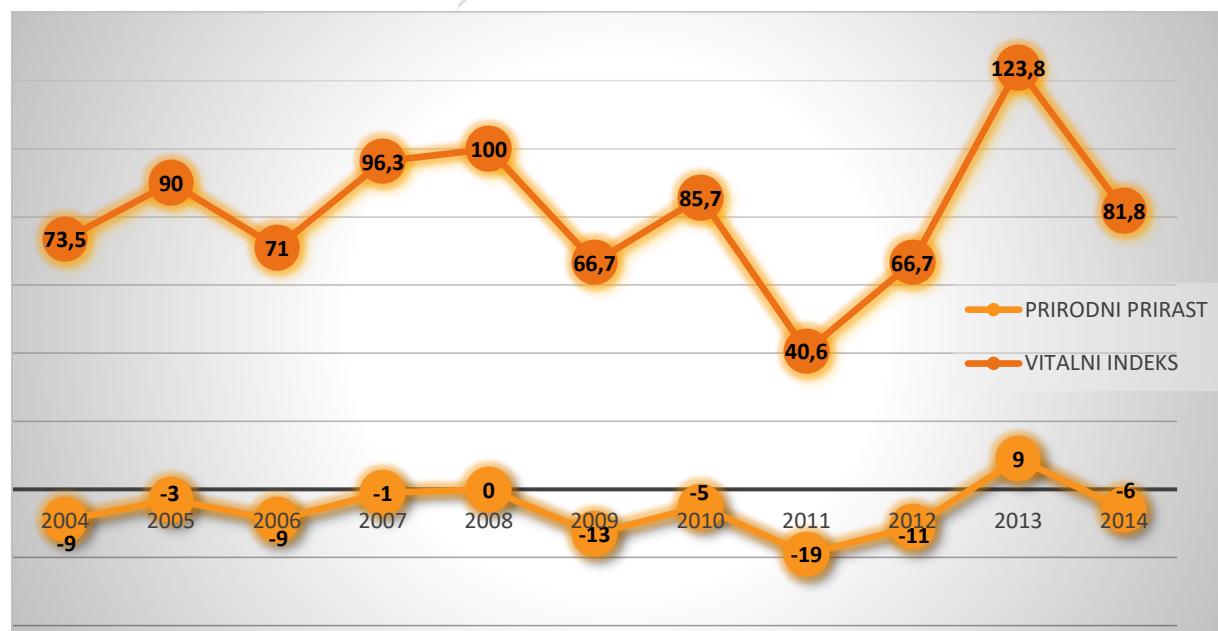
1.3.2. POKAZATELJI VITALNOSTI

1.3.2.1. PRIRODNI PRIRAST I VITALNI INDEKS

Stanovništvo predstavlja temeljnu odrednicu društvenog i gospodarskog razvoja određenog područja, stoga je, pored općeg kretanja stanovništva, važno za razmotriti demografski aspekt kretanja stanovništva. Obzirom da dinamiku i smjer društveno-gospodarskog razvoja određuju sve promjene u demografskog razvoju, neophodno je utvrditi buduća kretanja stanovništva čiji su glavni pokazatelji prirodni prirast i vitalni indeks. Ukupno kretanje stanovništva koje je vidljivo kao promjena broja stanovnika rezultat je djelovanja prirodnog (natalitet, mortalitet, prirodni prirast) i mehaničkog kretanja stanovništva (emigracija, imigracija).

Zadarska županija obilježena je dugoročnim trendom negativnog prirodnog prirasta koji je na ovim područjima prisutan od 2001. godine (izuzev 2005., 2006. i 2010. godine), te je, prema zadnjem popisu stanovništva, stopa mortaliteta izjednačena sa stopom nataliteta (iznosi 9,9%). Na području Općine također je zastupljen trend prirodnog pada, te je on prisutan u zadnjih deset godina (izuzev 2008. i 2013. godine). Prema zadnjem popisu stanovništva stopa mortaliteta (32) uvelike premašuje stopu nataliteta (13), te je prirodni pad najizraženiji u odnosu na 2004. godinu (-19).

Grafikon 4: „Pokazatelji vitalnosti Općine Novigrad“ (Izvor: DZS)

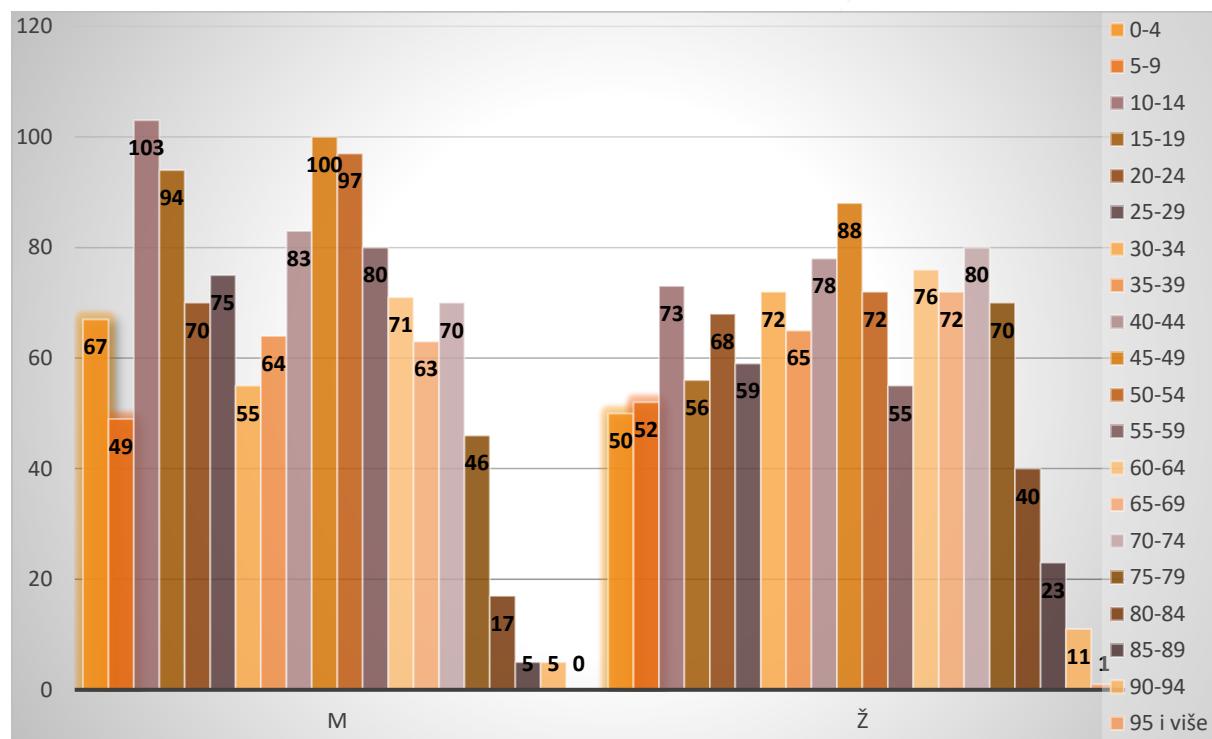

Drući pokazatelj vitalnosti odnosi se na vitalni indeks koji predstavlja broj živorođenih na sto umrlih osoba (omjer između broja živorođenih i broja umrlih) te za Općinu iznosi 81,8, dok za područje Zadarske županije iznosi 84,6 (Prirodno kretanje stanovništva po RH u 2014.).

Demografsko kretanje stanovništva popraćeno je radno aktivnim stanovništvom na koje utječe niz demografskih činitelja od kojih je najznačajnija dobno-spolna struktura stanovnika kao pokazatelj povijesnog razvoja stanovnika. Biološka struktura stanovništva nužna je za ocjenu budućeg gospodarskog razvoja, te je važan preduvjet za stvaranje cjelokupne slike razvoja određenog područja. Dobno-spolna piramida ponajviše utječe na stopu rasta stanovništva (prirodni prirast), te je stoga potrebno detaljno razraditi pokazatelje koji na nju najviše utječu, a odnose se na prosječnu životnu dob stanovnika (prosječna starost), te indeks starosti koji pokazuje omjer broja starih 60 i više godina i mlađih u dobi do 19 godina.

Grafikon 5: „Dobno-spolna piramida Općine Novigrad“ (Izvor: DZS)

Dobno spolna piramida općine Novigrad odraz je podjednakog udjela muške i ženske populacije na području Općine. U ukupnom broju stanovnika (2.375) žene sudjeluju sa 48,8%, dok je udio muškog stanovništva 51,1%.

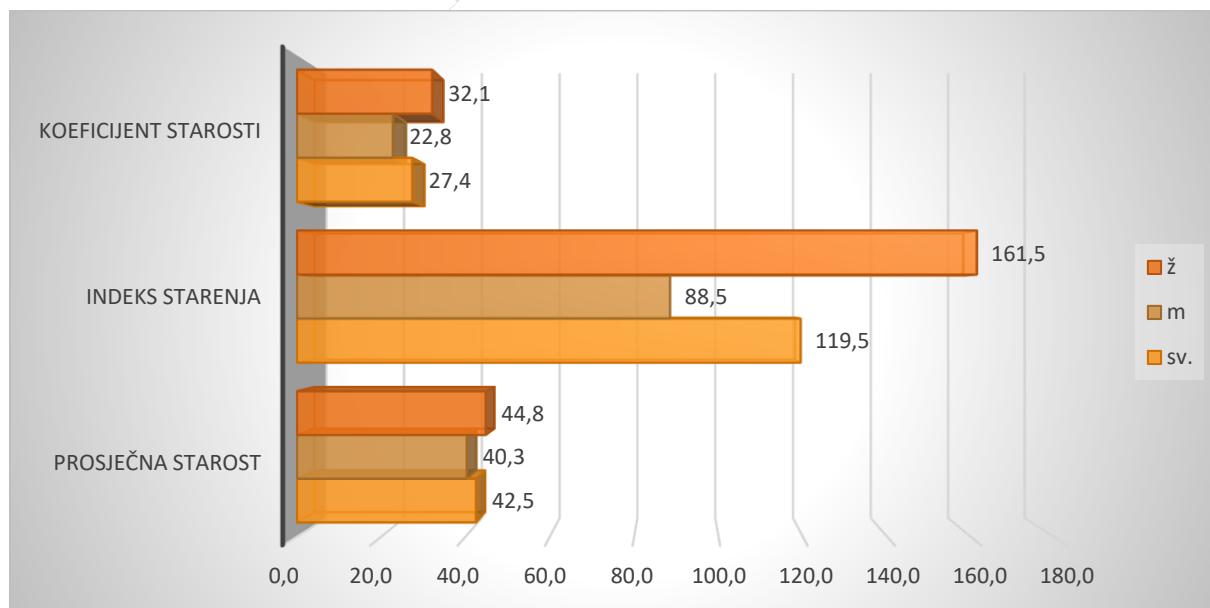

Tablica 4: „Kontingenti stanovništva u Općini Novigrad po spolu i starosnoj strukturi“ (Izvor: DZS)

OPĆINA	Spol	Ukupno	0 - 6 godina	0 -14 godina	0 -17 godina	0 -19 godina	Žene u fertilnoj dobi	Radno sposobno stanovništvo	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina
Novigrad	sv.	2.375	162	394	480	544	486	1.478	650	503	218
Novigrad	m	1.214	89	219	270	313	-	789	277	206	73
Novigrad	ž	1.161	73	175	210	231	486	689	373	297	145

Na području općine Novigrad prevladava stanovništvo starosne kategorije 60 i više godina, u kojoj žene sudjeluju sa 57,4%, dok muškarci sudjeluju sa postotkom od 42,6. Uzevši u obzir priznate definicije starenja stanovništva prema kojima se pojам starenja odnosi na porast broja i povećanje udjela stanovništva starijega od 60 (ili 65) godina, odnosno promjenu odnosa stanovništva u dobi do 14 (19) godina prema stanovništvu starijem od 60 (65) godina, te da je obzirom na navedeno udio stanovništva starijeg od 60 godina veći u odnosu na starosnu kategoriju 0-14 godina, te iznosi 21,18% može se uočiti da je na području Općine prisutan proces starenja stanovništva. Najveći udio starije populacije stanovništva zabilježen je na području naselja Novigrad (26,40%), te ga slijede Pridraga (20,20%) i Paljuv (17,52%).

Grafikon 6: „Prosječna starost, indeks starenja i koeficijent starosti stanovnika u Općini Novigrad“ (Izvor: DZS)

Za područje Općine Novigrad **prosječna starost stanovnika** koja odražava srednje godine stanovništva iznosi 42,5 (muškarci 40,3, žene 44,8), te je veća od prosječne starosti stanovništva Zadarske županije koja je u 2011. godini iznosila 41,7, odnosno veća je od prosječne starosti RH koja ima trend starenja stanovništva, te, u odnosu na Europu, spada u zemlje s visokom prosječnom starošću (prosječna starost na razini RH iznosi 42,2 godine). Pojava demografskog starenja stanovništva prisutna na državnoj razini, te u Zadarskoj županiji posljedica je smanjenja broja mladog stanovništva (uslijed smanjenja nataliteta), te se kao posljedica toga povećao udio stanovnika starijeg od 60 godina. Pokazatelji koji ukazuju na ovu pojavu javljaju se kao koeficijent starosti i indeks starenja.

Koeficijent starosti osnovni je pokazatelj razine starenja stanovništva, te se izračunava kao postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Ukoliko ovaj pokazatelj prijeđe vrijednost od 12%, smatra se da je stanovništvo tog područja zašlo u proces starenja. Obzirom da je koeficijent starosti kao jedan od osnovnih pokazatelja starosti veći je od propisanog na državnoj (24,1%), županijskoj (25,5%) i lokalnoj razini (27,4%) promatranog područja (Općina Novigrad), znači da je stanovništvo zašlo u proces starenja.

Indeks starenja jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0 – 19 godina, te za područje Općine iznosi 119,5. Ukoliko je indeks starenja veći od 40%, stanovništvo je zašlo u proces starenja. Obzirom da su indeksi starenja RH (115%), Zadarske županije (117,4%) i same Općine (119,5%) veći od 40%, to ukazuje na činjenicu da je stanovništvo na ovim područjima zašlo u proces starenja.

Tablica 5: „Stanovništvo prema narodnosti“ (Izvor: DZS, Popis 2011)

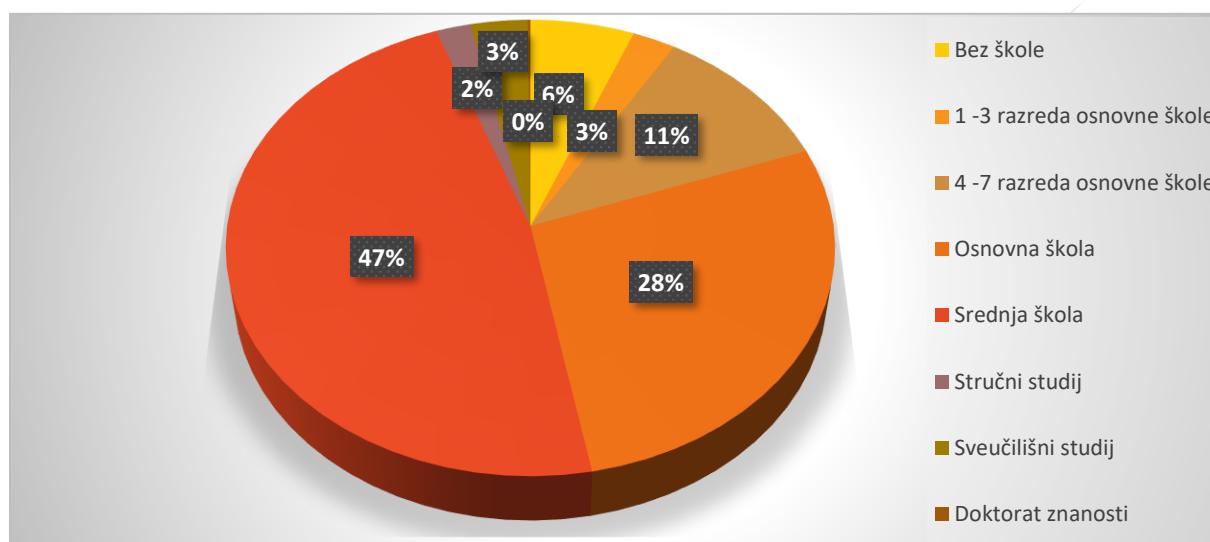
OPĆINA	MANJINE	UKUPNO	%
Novigrad	Hrvati	2.350	98,95
Novigrad	Albanci	6	0,25
Novigrad	Česi	1	0,04
Novigrad	Mađari	1	0,04
Novigrad	Nijemci	1	0,04
Novigrad	Poljaci	1	0,04
Novigrad	Slovenci	5	0,21
Novigrad	Srbi	4	0,17
Novigrad	Ostali	4	0,17
Novigrad	Nepoznato	2	0,08
UKUPNO		2.375	100,00

Uzveši u obzir kategorizaciju stanovništva prema narodnosti, na području Općine u najvećoj su mjeri zastupljeni Hrvati s brojkom od 2.350 stanovnika, te u ukupnom stanovništvu sudjeluju sa postotkom od 99%. Od ostalih manjina prisutnih na području Općine, najzastupljeniji su Albanci (0,25%), te Slovenci (0,21%). Nacionalne manjine: Česi, Mađari, Nijemci i Poljaci zastupljeni su u najmanjem broju (sveukupno 4 stanovnika), te zauzimaju postotak od 0,04%.

1.3.2.3. OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNika

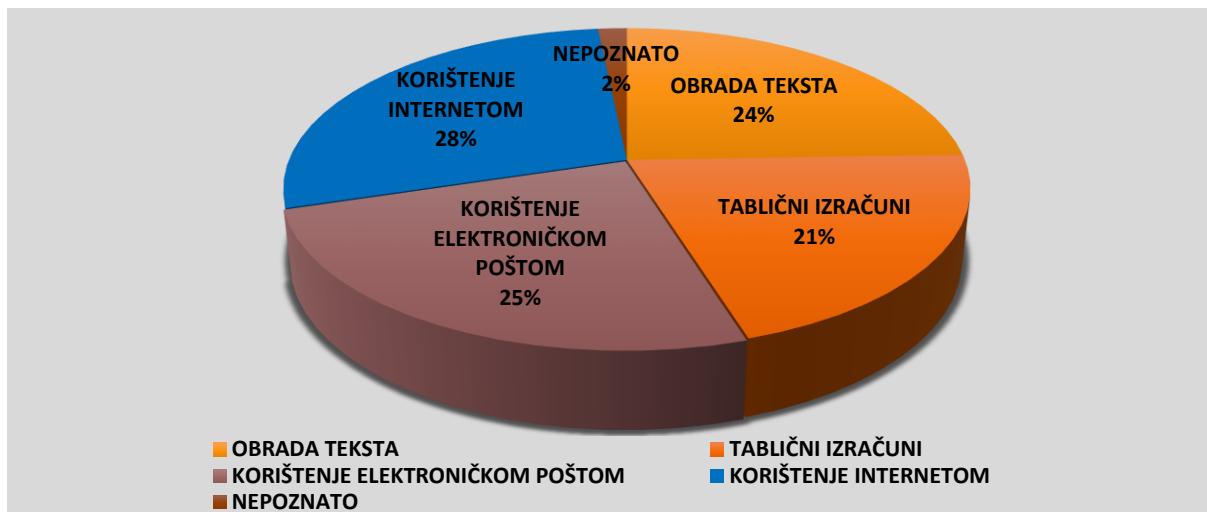
Grafikon 7: „Obrazovna struktura stanovnika“ (Izvor: DZS)

U obrazovnoj strukturi stanovništva najveći je udio stanovništva sa završenom srednjom stručnom spremom (940 stanovnika). Unutar završene srednje škole, najveći broj polaznika (njih 584) ima završenu industrijsku i obrtničku strukovnu školu, te škole za zanimanje u trajanju od 1–3 godine. Tehničke i srodne strukovne škole, te škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina završio je 301 polaznik, dok je gimnazijski program najmanje zastupljen (55 stanovnika). Od ukupnog broja obrazovnog stanovništva (1.981) svega 109 stanovnika ima visoku naobrazbu; 66 stanovnika ima završen sveučilišni studij, 40 stručni, dok sa stečenim doktoratom nije zabilježen niti jedan stanovnik.

Grafikon 8: „Stanovništvo prema informatičkoj pismenosti u Općini Novigrad“ (Izvor: DZS, Popis 2011)

Važan oblik stupnja obrazovanja također je vidljiv kroz informatičku pismenost stanovništva, te se na području Općine, od ukupnog broja stanovnika starijeg od 10 godina (2.157) najveći broj stanovnika (njih 960) izjasnio u pogledu korištenja internetom. Podjednak broja stanovnika koristi se električnom poštom (855) i obradom teksta (835), dok se tek 2% stanovnika svrstav u kategoriju „nepoznato“.

1.3.3. MIGRACIJE

Tablica 6: „Stanovništvo prema migracijskim obilježjima i spolu“ (Izvor: DZS, Popis 2011.)

OPĆINA	SPOL	STANUJU U ISTOM NASELJU	DOSELJENICI (IHRVATSKA)	DOSELJENICI (INOZEMSTVO)
NOVIGRAD	SV.	325	1.908	142
NOVIGRAD	M	183	944	87
NOVIGRAD	Ž	142	964	55

Prema podacima DZS iz 2011. godine na području Općine Novigrad tek 14% stanovnika (325) od ukupnog broja stanovnika (2.375) živi u istom mjestu od rođenja. 80% stanovnika čine doseljenici s područja RH, te je na području Općine zabilježeno 1.908 doseljenika sa područja RH. Najveći broj doseljenika (1.630) dolazi iz Zadarske županije. Doseljenici iz inozemstva čine postotak od 6%, te su najbrojniji iz Njemačke (90 doseljenika) i ostalih zemalja (41 doseljenik).

1.4.GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA

1.4.1.OSNOVNI RAZVOJNI POKAZATELJI

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti pokazatelj je razvoja određenog područja i mjeri se ponderiranim prosjekom stope nezaposlenosti, dohotka po stanovnika, proračunskog prihoda JLS, općeg kretanja stanovništva, te stope obrazovanosti. JLS svrstavaju se u pet skupina ovisno o vrijednosti indeksa:

- u I. skupinu razvrstane su jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka RH
- u II. skupinu razvrstane su jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH
- u III. skupinu razvrstane su jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka RH
- u IV. skupinu razvrstane su jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka RH.
- u V. skupinu razvrstane su jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti veća od 125% prosjeka RH

Općina Novigrad sa indeksom razvijenosti od 67,36% svrstava se u II skupinu JLS čiji su indeksi razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH, dok je Zadarska županija, prema kategorizaciji jedinica područne (regionalne samouprave) sa indeksom razvijenosti od 106,39% svrstana u IV skupinu.

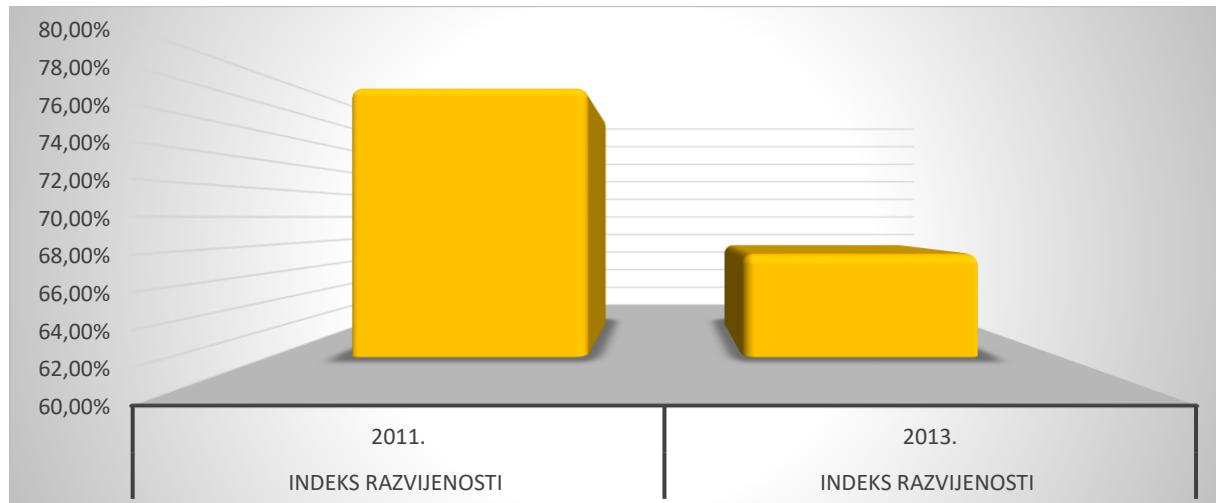
Tablica 7: „Osnovni razvojni pokazatelji Općine Novigrad“ (Izvor: MRRFEU, 2016.)

OPĆINA	Prosječni dohodak po stanovniku (kn)	Prosječni izvorni prihodi JLS po stanovniku (kn)	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u radno aktivnoj populaciji	Indeks razvijenosti
	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2011.	2013.
NOVIGRAD	21.475	1.273	17,00%	98	65,78%	67,36%

Uzveši u obzir podatke MRRFEU-a iz 2010. i 2013. godine može se primijetiti smanjenje indeksa razvijenosti. U 2010. godini Općina je sa indeksom razvijenosti od 79,36% bila svrstana u III kategoriju JLS čiji je indeks razvijenosti između 75% i 100% prosjeka RH, dok je u 2013. godini svrstana u II skupinu sa indeksom razvijenosti od 67,36%.

Grafikon 9: „Indeks razvijenosti u Općini Novigrad“ (Izvor: MRRFEU, 2016.)

Glavne gospodarske djelatnosti na području Općine su poljoprivreda, turizam, ribarstvo i uslužne djelatnosti.

1.4.2. POLJOPRIVREDA

1.4.2.1. POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

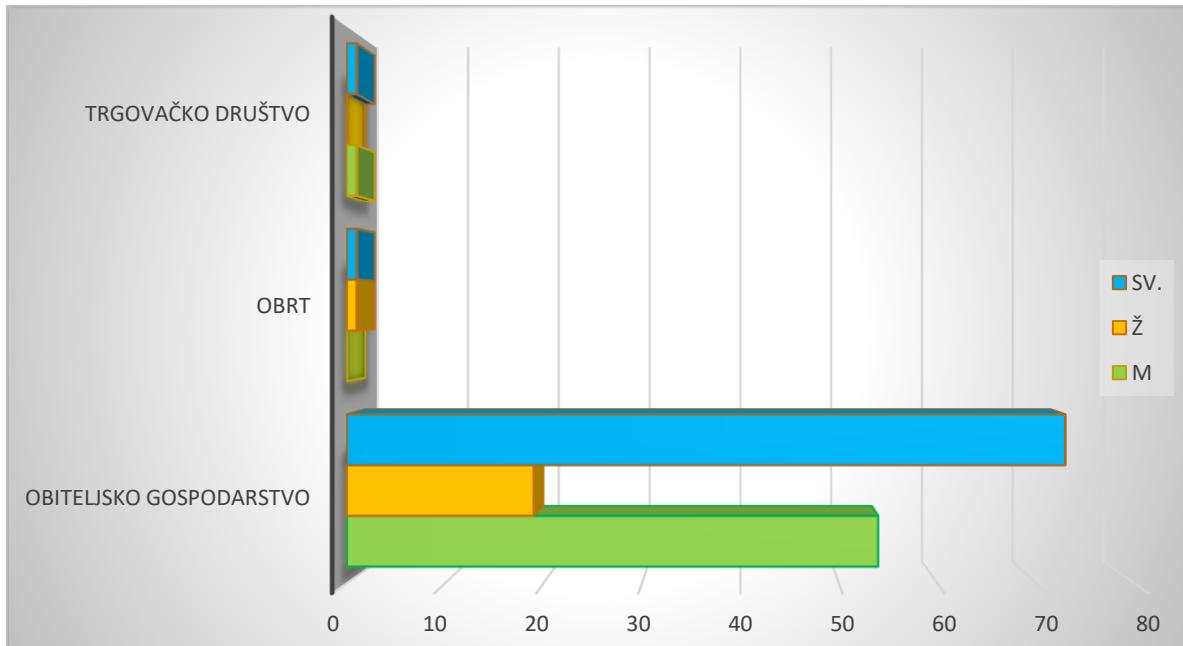
Poljoprivredna proizvodnja jedna je od primarnih djelatnosti na području Općine, te, za razliku od stanovništva u naselju Novigrad, predstavlja okosnicu gospodarske aktivnosti stanovništva u naseljima Pridraga i Paljuv. Poljoprivredna gospodarstva usmjereni su na uzgoj voćarskih, povrtlarskih i vinogradarskih kultura. Od poljoprivrednih kultura na području Općine najzastupljenije su masline, plemenita vinova loza, krumpir, krški pašnjak, te miješani nasadi voćnih vrsta i djeteline. Klimatske prilike (polusredozemna, submediteranska klima sa čistim zrakom i povoljnim tlom) čine ovo područje pogodnim za uzgoj bilja čemu posebice pogoduju tla u obliku crvenice i rendzina, te skeletoidna i skeletna smeđa tla (kalkokambisol). Uz povoljne prilike za uzgoj različitih vrsta bilja, javljaju se nepovoljni uvjeti u obliku prirodnih fenomena (nedostatak vode), stoga je, poradi redukcije prinosa (održavanja stabilnosti i povećanja istih) i održavanja visoke kvalitete uザgajanih kultura potrebno pristupiti procesu

navodnjavanja. Obzirom na nedostatak izvora vode za navodnjavanje, javlja se potreba za izgradnjom odgovarajućih akumulacija vode.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u 2015. godini na dan 14.12. u Općini Novigrad djelovalo je 76 poljoprivrednih gospodarstava upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Većina PG organizirana su u obliku obiteljskih gospodarstava (73 PG), dok je 3% gospodarstava (njih 2) organizirano u obliku trgovačkog društva i obrta. Najveći broj zastupljenih poljoprivrednih gospodarstava organiziran je na području naselja Pridraga (46 PG), dok se najmanji broj nalazi u naselju Novigrad (10 od ukupno 76).

Grafikon 10: „Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu i spolu nositelja u Općini Novigrad na dan 14.12.2015.“ (Izvor: APPRRR)

Tablica 8: „Broj PG-a i poljoprivrednog zemljišta u Zadarskoj županiji I Općini Novigrad“ (Izvor: APPRRR)

Županija/Općina	<3		≥3 i <20		≥20 i <100		≥100 i < 1.500		≥1.500		UKUPNO	
	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)
Općina Novigrad	51	58,49	11	85,03	0	0	0	0	0	0	62	143,52
Zadarska županija	5.072	5.437,73	1.318	8.338,64	101	3.728,90	20	7.806,35	0	0,00	6.511	25.311,63

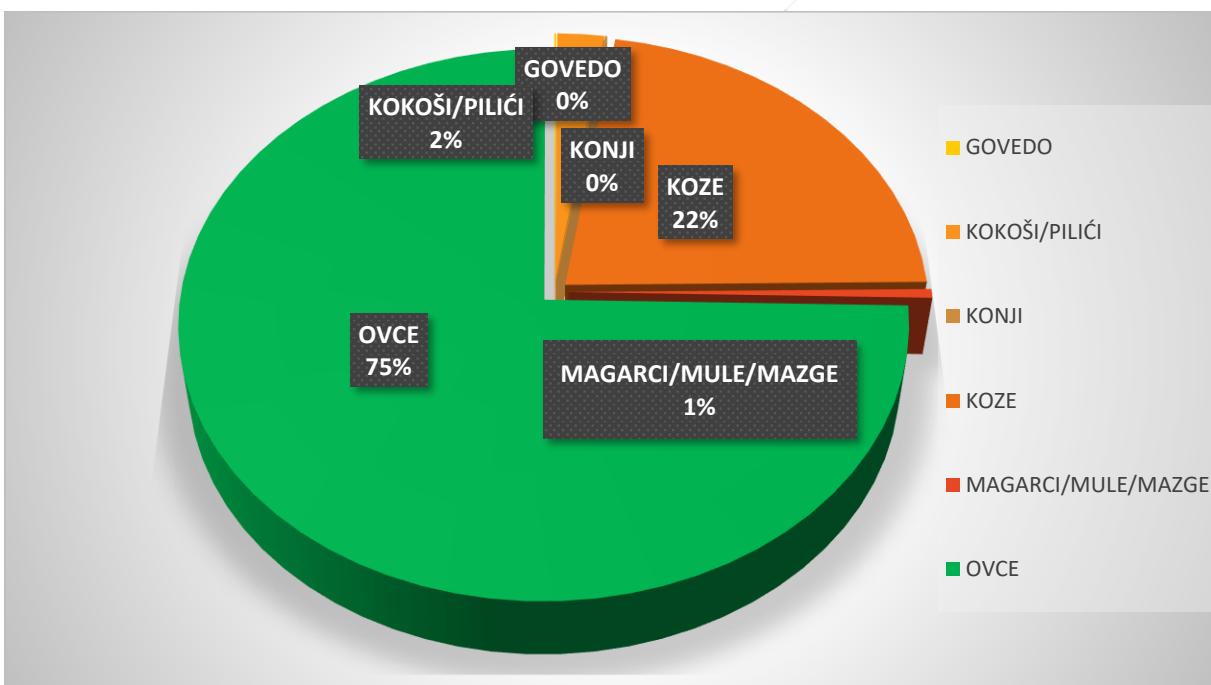

Na području Općine nalazi se sveukupno 62 PG koja raspolažu zemljištem od 143,52 ha. 82% gospodarstava (najveći broj poljoprivrednih gospodarstava) raspolaže zemljištem površine <3 ha, dok na istom području ne postoje PG koja raspolažu zemljištem ≥ 20 ha.

U svrhe unaprjeđenja razvojnih potencijala Općine vezanih uz agrikulturu potrebno je pospješiti iskoristivost poljoprivrednih površina, odnosno povećati intenzitet korištenja postojećih seoskih gospodarstava, te intenzivirati pripadajuće kulture: voće, povrće, vinograde, masline i dr. mediteranske kulture. Tradicionalna poljoprivredna gospodarstva potrebno je unaprijediti u tržišno orijentirane proizvođače, te na taj način pospješiti organizaciju cijelokupnog ciklusa agrarne proizvodnje.

1.4.2.2. STOČARSKA PROIZVODNJA

Grafikon 11: „Formiranje ukupnog broja grla stoke na području Općine Novigrad na dan 14.12. 2015.“ (Izvor: APPRR)

Prema podacima Agencije za plaćanja, na dan 14.12.2015. godine, na području općine Novigrad evidentirano je 975 grla životinja koja se nalaze unutar 17 PG. Najveći broj grla odnosi se na ovce koje su rasprostranjene u 75%-nom iznosu (728 grla) na području dva PG. Najmanji broj grla odnosi se konje i goveda od kojih se svaki nalazi na jednom PG.

1.4.2.3. LOV I RIBOLOV

Prema vrstama lovišta (državna i zajednička), na području Zadarske županije registrirano je sveukupno 55 zajedničkih lovišta od kojih je 20 lovišta državno, dok je ostatak (njih 35) zajedničko. Lovišta su registrirana na površini od 364,255 ha, odnosno većina lovišta (61,02%) koja se odnose na zajednička lovišta rasprostranjena su na površini od 222.277 ha, dok se 38,98% lovišta nalazi se na površini od 141.978 ha i odnose se na državna lovišta.

Na području Općine Novigrad nalazi se jedno lovište na površini od 5.777 ha, te su podaci o njemu navedeni u sljedećoj tablici:

Tablica 9: „Popis lovišta na području Općine Novigrad“ (Izvor: Lovački savez Zadarske županije)
<http://www.lszd.hr/>

OPĆINA	LOVIŠTE	TIP LOVIŠTA	POVRŠINA (HA)	OVLAŠTENIK PRAVA LOVA	VRSTE DIVLJAČI
Novigrad	XIII/121	zajedničko otvoreno	5.777	LD Diana Zadar	zec, jarebica kamenjarka, fazan, trčka

U svrhe promicanja, razvoja i unapređenja lovstva na području Zadarske županije osnovan je Lovački savez Zadarske županije, te se gospodarenjem zajedničkim lovištima i divljači, odnosno uzgojem, zaštitom, lovom i korištenjem divljači nastoji očuvati prirodna ravnoteža divljači, te divlje flore i faune kako bi se zaštitio okoliš i priroda.

1.4.3. TURIZAM

Razvoj turizma u Zadarskoj županiji odvija se kroz osam prostorno-razvojnih cjelina: priobalna urbana područja (zadarska rivijera, biogradska rivijera), ugljansko-pašmansku otočnu skupinu, dugootočku otočnu skupinu, otok Pag, Podvelebitski kanal i Velebit, Ravne kotare, Bukovicu i Pozrmanje, te Ličko-pounski prostor. Općina Novigrad svrstava se u prostornu cjelinu „Podvelebitski kanal i Velebit“ koje je poznato po prirodnim znamenitostima koje okružuju Općinu. U tom pogledu, Općina se nalazi u sredini romba, te je okružena sa četiri NP: na sjevernoj strani okružena je NP Velike Paklenice (kanjon), na istoku sa Plitvičkim jezerima, na zapadu je okružuje NP Kornati, dok se na jugu nalazi NP Krka.

Bogatstvo krških fenomena (špilje i jame), te planinski vrhovi Velebita čini ovo područje atraktivnom lokacijom za brojne planinare kojima je Općina idealna polazišna točka za izlet na Velebit, te goste željne avanture i odmora na svježem zraku. U tom pogledu od velikog su značaja Modrić špilja i Manita peć koje se nalaze u NP Paklenica, te su prilagođene za turističke obilaske. Također, jedna od odredišnih destinacija svakako su gradovi Split i Šibenik, te je njihova posjećenost uvjetovana blizinom Općine.

Jedna od glavnih karakteristika Velebitskog kanala strme su obale sa šljunčanim plažama i škrapama. Na području Općine nalaze dvije plaže šljunčanog tipa, te dvije pješčane plaže u naselju Pridraga (Vrulje i Čuskijaš), te plaža Nazret. Naselje Pridraga malo je mjesto udaljeno od centra (Novigrad) svega 5 km, te je zbog netaknute prirode i blizine autoceste (Šibenik i Split) idealno mjesto za jednodnevne izlete, te obiteljski odmor s malom djecom. Ono po čemu se ovo naselje ističe čisto je Karinsko more bogatom florom i faunom pored kojeg se nalaze izvori pitke slatke vode. Područje Općine ističe se dvjema prirodnim cjelinama: Novigradskom obalom bogatom malim, šljunčanim uvalama koje osiguravaju hladovinu duž cijelog dana, te Novigradskim morem koje predstavlja obilje flore i faune. Velebitski kanal i Novigradsko more bogati su ribom i školjkama što stvara preduvjete za razvoj ribolovnih aktivnosti. Novigradsko more toplo je i čisto, te je kao takvo pogodno za kupanje i uzgoj školjki čiji je uzgoj evidentan na nekoliko mjesta unutar Općine.

Prema kategorizaciji Ministarstva turizma, općina Novigrad svrstana je u turistički razred D, dok je naselje Novigrad svrstano u A kategoriju. Smještajni kapaciteti na području Općine sastoje se od hotelskog smještaja, auto-kampa, te privatnog smještaja u apartmanima, sobama i kućama za odmor. Unutar Općine, smještajni kapaciteti u vidu hotelskog smještaja nalaze se na području naselja Novigrad, te obuhvaćaju 91 ležaj kategorije *** unutar jednog objekta za prihvat turista. Unutar Općine, u istoimenom naselju nalazi se Autokamp Adria Sol kamp kategorije *** koji se sastoji od jednog objekta za prihvat gostiju., te raspolože sa 300 ležajeva. Privatni smještaj raspoređen je unutar naselja Novigrad i Pridraga, te se sastoji od ležajeva koji su raspoređeni unutar soba za iznajmljivanje, apartmana i studio apartmana, te kuća za odmor. Raspoloživi smještajni kapaciteti u obliku soba za iznajmljivanje raspoloživi su na području naselja Novigrad, te se nalaze unutar jednog objekta koji za tu namjenu ima deset raspoloživih ležaja kategorije **. Unutar istoimenog naselja također se nalazi 49 apartmana sa 256 ležajeva od kojih je 18 apartmana kategorije **, 30 apartmana kategorije ***, te jedan apartman sa jednom*. Na području naselja Pridraga nalazi se 47 apartmana sa 252 ležaja od kojih je najveći broj apartmana (njih 147) kategorije ***, dok je najmanji broj apartmana okategoriziran kao

apartman sa 4*. 90 apartmana dodijeljena je kategorija 2**. Na području Općine nalaze se sveukupno 22 kuće za odmor; 17 na području naselja Pridraga i 5 na području naselja Novigrad. U Općini je također zabilježen jedan objekt sa 10 ležajeva u kojem se pružaju usluge u domaćinstvu.

Tablica 10: „Dolasci i noćenja turista u Općini Novigrad“ (Izvor: Općina Novigrad)

GODINA	DOLASCI	NOĆENJA
2010.	4.587	29.230
2011.	5.392	34.807
2012.	5.598	37.548
2013.	5.889	38.079
2014.	5.709	40.186
2015.	6.613	45.907

Sukladno podacima Općine iskazanim u gore navedenoj tablici za razdoblje 2010.-2015. godine u Općini Novigrad može se primijetiti povećanje broja turista, odnosno dolazaka za 44%, dok evidencija o noćenju također ima uzlaznu putanju, te u 2015. godini broj noćenja iznosi 45.907.

Od kulturnih manifestacija na području Općine najposjećenija je manifestacija Novigradsko kulturno ljeto, te 4 tradicionalne manifestacije: Dagnijjada, Ribarska noć, Varošijada, te Smotra folklora u Pridrazi. Novigradsko kulturno ljeto manifestacija je koja se organizira svake godine, te se sastoji od (kulturnih i zabavnih sadržaja koji uključuju: dramskih predstava, nastupa ozbiljne i zabavne glazbe, te likovnog izložbenog programa. U sklopu ljeta, na području naselja Paljuv njeguje se Klapsko pjevanje, te se, u organizaciji Težaka iz Paljuva, organiziraju Susreti klapa. U naselju Pridraga organizira se Varoška fešta. Događaj koji prati Općinu, te je tijekom zadnjih nekoliko godina postao dijelom blagdanske tradicije Božićni je koncert koji u organizaciji Općine (Novigrad) okuplja izvođače (KUD-ove, folklorne skupine, zborove, orkestre) s lokalnog područja.

Ribarstvo

Prema Pravilniku o granicama u ribolovnom moru RH (NN 05/2011), teritorijalno more RH podijeljeno je na jedanaest ribolovnih zona. Ribolovne zone dijele se na vanjsko i unutrašnje ribolovno more, te je Novigradsko more, prema toj kategoriji, uvršteno u unutrašnju ribolovnu zonu (zone B, E i F). Novigradsko more mrijesilište je mnogih vrsta riba, te je kao takvo povoljno za ulov (posebice plave vrste ribe).

U razdoblju 2008.-2011. na području Zadarske županije ostvarena je najveća količina ulova (41% - 47% ukupnog ulova ribe i drugih organizama RH, te 58% ukupnog ulova male plave ribe). Glavninu ulova čine srdele i inčuni, dok se 25% ulova na području Zadarske županije odnosi na koćarski ulov (ulov bijele ribe); mali postotak odnosi se na ulov glavonošaca i školjkaša. Novigradsko more jedno je od glavnih područja za sakupljanje školjkaša (posebice dagnje), te se njihovim sakupljanjem bavi velik broj osoba koje nisu registrirane za obavljanje gospodarske djelatnosti. Na području ZŽ obavlja se više od 30% svih iskrcaja ribe s područja RH, te je, prema podacima Programa razvoja sektora ribarstva Zadarske županije, u 2010. godini, Općina Novigrad također zabilježena kao iskrcajno mjesto sa 24.020,40 kg ribe i drugih organizama.

Za područje Općine ribarstvo predstavlja tradicionalnu granu gospodarstva kojom se lokalno stanovništvo bavi preko 100 godina. Radi se o ulovu plave ribe u Novigradskom moru i Podvelebitskom kanalu koje stanovništvo plasira na razne potrošačke destinacije (do Zagreba). Na području Novigradskog mora dozvolu za rad ima 14 profesionalnih ribara od kojih je više od polovice aktivno (njih 9). Od alata kojim se ribari koriste, a koji čine dio tradicije, ribari se najviše koriste okružujućim mrežama plivarica (ciplarica, oližnica, palamidara) i mrežama potegačama (srdelara, oližnica, girarica) za lov srdele, Sardina pilchardus, inčuna, Engraulisencrasicolus i gavuna oliga, A. boyeri. Od ostalih ribolovnih alata, najviše se koriste mreže stajačice za ulov brojnih bentoskih i bentopelagičnih vrsta riba, te stajaći parangal.

Bitno za napomenuti je da je, u sektoru ribarstva, karakterističan ulov novigradske srdele koja je po svojoj konstituciji manja od jadranske, te kao takva predstavlja ograničavajući faktor prilikom izvoza na tržište. Navedeno predstavlja poteškoće prilikom plasmana ribe, stoga ona postaje industrijski manje atraktivna, te kao takva neprihvatljiva za kupnju. Pored problema vezanih uz veličinu ribe, velike poteškoće stvara nestalan ulov ribe popraćen nepostojanjem specijaliziranih tvornica za preradu ribljih proizvoda.

Akvakultura

Na području Zadarske županije, prema izvorima Ministarstva poljoprivrede, registrirano je 20-ak uzgajivača morske ribe i školjkaša od kojih se najveći broj odnosi na uzgajivače bijele ribe, tune i školjkaše. Najviše uzgajališta nalazi se na području Srednjeg kanala, dok se koncesionirane površine za uzgoj školjkaša nalaze u Novigradskom moru. Novigradsko more je, zbog miješanja slatke i slane vode, te obilja planktona idealno stanište za školjkaše, posebice samonikle dagnje, te je stoga uzgoj školjaka (ponajviše dagnji i kamenica) karakterističan za

područje Općine. Zbog svega navedenog, područje Novigradskom mora najbogatije je lovište samoniklih dagnja u Hrvatskoj. Obzirom na popularnost i značaj novigradskih dagnji (kvaliteta, okus i nutritivna svojstva) Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije pokrenula je inicijativu zaštite dagnji kako bi se zaštitala njihov izvornost.

U akvatoriju Novigradskog mora školjkarstvom se bavi osam proizvođača: Bonaca (Jasenice), Dagnja i morska akvakultura te Duje iz Posedarja, Dagnje Knežević (Poljice-Brig), Pecten (Novigrad), Porat iz Kruševa, Seasun i Škrapa iz Zadra. Jedini uzgajivač na području Općine je PECTEN d.o.o. koji ima uzgajalište školjki. Obzirom da navedene tvrtke okupljene u udruzi Novigradska dagnja imaju dozvoljeni kapacitet proizvodnje do 400 tona, te mogu, u skladu sa održivim razvojem (bez nepovoljnih utjecaja na okoliš) proizvoditi do 5.000 tona, pokrenule su proceduru zaštite izvornosti i geografskog podrijetla kako bi se potaknuo izvoz u europske zemlje (posebice Italiju) gdje za njima postoji potražnja.

Ova ideja obuhvaćena je projektom INOVADA koje provodi Sveučilište u Zadru, te će se poradi usporedbe novigradske dagnje sa školjkašima iz drugog uzgojnog područja, ovim istraživanjem kompletirati kvalitetne karakteristike školjkaša iz Novigradskog mora, te njihova zdravstvena ispravnost. Radi se o projektu „Istraživanje kvalitete i promidžba Novigradske dagnje“ na temelju kojeg su doneseni preliminarni zaključci koji svjedoče boljoj popunjenošći dagnje u odnosu na ostale školjkaše (iste vrste), te većem prirastu (veličina do 8 cm).

Obzirom na učestalost promjena u ekološkim uvjetima kojima je izloženo Novigradsko more, te pritok rijeke Zrmanje, novigradska dagnja uvelike dobiva na kvaliteti. Česte promjene ekoloških uvjeta odnose se na učestale varijacije saliniteta poradi pritoka slatke vode, te velike rasponne temperature što utječe na produženo razdoblje mrijesta dagnje tijekom godine. Dotok rijeke Zrmanje veliko je izvorište hrane (veće količina fitoplanktona) što izravno utječe na brzinu rasta i popunjenošću školjkaša (dagnje) mesom.

Plasman novigradske dagnje u manjim razmjerima narušava činjenica da novigradske dagnje, zbog specifičnog okruženja u kojem se nalaze, imaju obraštaj na ljušturi, koji je nemoguće odstraniti bez da se razbije sama ljuštura, stoga je istima, u tom kontekstu, onemogućen plasman u trgovачkim centrima (posebice na inozemnom tržištu koje inzistira na plasmanu tzv. „crne“ dagnje). Kako bi se uspješno pristupilo rješavanju ovog problema potrebno je omogućiti preradu dagnji u posebnim pakiranjima (marinade i sl.), te učvrstiti postupak „brendiranja“ dagnji kako bi se iste istaknule kvalitetom i izgledom. Jedan od glavnih nedostataka prilikom uzgoja dagnji svakako je zastarjela tehnologija i nepostojanje marketinga (rezultati istraživanja

Sveučilišta u Zadru temeljeno na projektu „Istraživanje kvalitete i promidžba Novigradske dagnje“).

Marikultura

U skladu sa Studijom korištenja i zaštite mora i podmorja na području Zadarske županije, područja marikulture dijele se na 4 zone:

Zona Z1 – Područja određena za marikulturu

Zona Z2 – Područja u kojima marikultura ima visok prioritet, ali se dozvoljavaju i druge djelatnosti ribogojilišta i uzgoj školjki). Prema ovoj kategorizaciji dozvoljen je uzgoj školjki u polikultiuri sa ribom, te lokacijski ovdje ubrajamo područje Novigradskog mora

Zona Z3 – Područja u kojima se pod određenim uvjetima dozvoljavaju ograničeni oblici marikulture

Zona Z4 – Područja koja nisu pogodna za marikulturu

1.4.4. ŠUMARSTVO

Na području Općine šume zauzimaju 30% teritorija Općine. Najzastupljenija je crnogorična borova šuma na rubnim dijelovima naselja Novigrad, te u sjeveroistočnom dijelu naselja Pridraga. Crnogorična borova šuma zauzima 3% ukupnog šumskog zemljišta, te u njoj prevladava nisko i degradirano šumsko raslinje. Degradacija šumskih područja u vidu panjača, šikara, šibljaca, golog krša (nekadašnji ostaci šume hrasta medunca) nastala je uslijed nekontrolirane sječe i ispaše u prošlosti. Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta na području K.O. Pridraga iznosi 3.491,45 ha. Najveći broj šuma otpada na šume niskog uzgojnog oblika (panjače i degradacijski stadiji - šikare i šibljaci) koje zauzimaju 72,59%, odnosno 2.534,56 ha, zatim šume visokog uzgojnoga oblika (uglavnom borove kulture) sa površinom od 577,93 ha (16,56%), te neobrasla proizvodna šumska zemljišta površine 245,97 ha (7,04%) i neobrasla neproizvodna tla 83,18 ha (2,38%). Važnost šuma Novigradskog područja mjeri se indirektnim učincima koji nastaju samim postojanjem šuma, a očituju se kroz ekološke i socijalne pokazatelje. Ekološki pokazatelji kojima se mjeri vrijednost šuma odnose se na klimu i čisti zrak, dok se društveni pokazatelji mjere kroz rekreacijske, zdravstvene i turističke funkcije šume. Šume Novigradskog područja pripadaju sredozemnim šumama, te su okarakterizirane povoljnim klimatskim prilikama i kao takve su pogodne za razvoj biljnog i životinjskog svijeta.

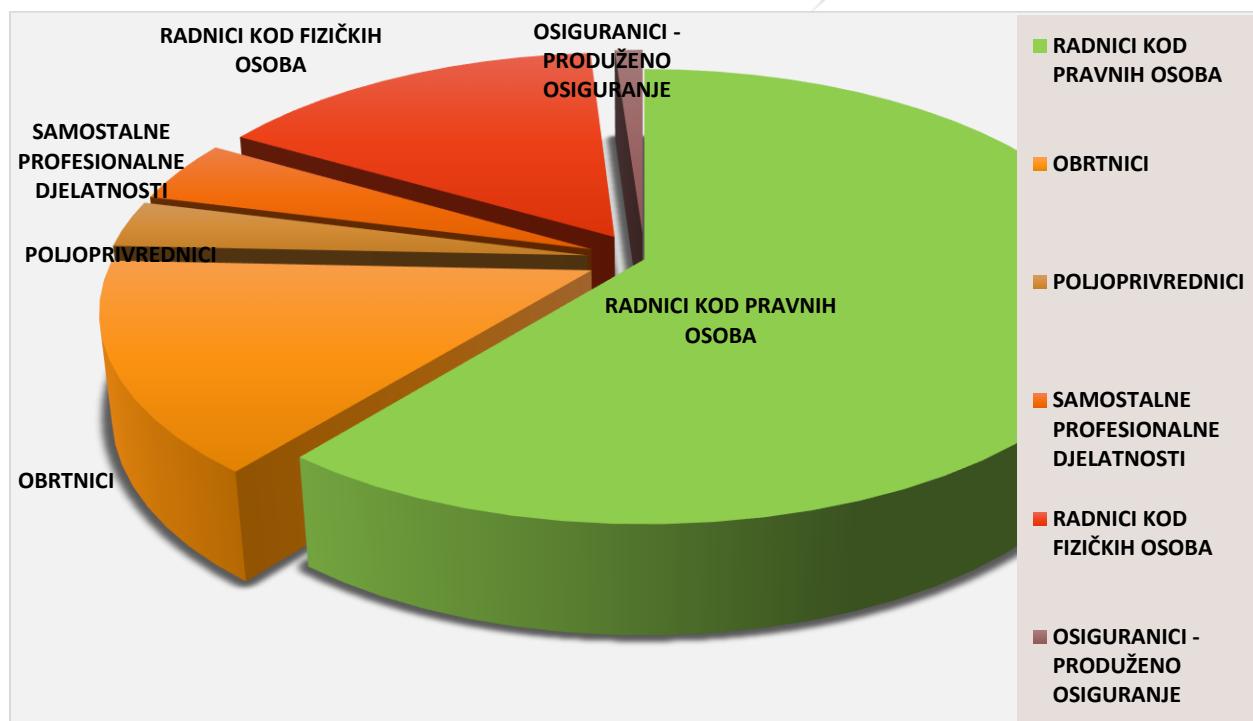

Obzirom na gore navedeno, potrebno je pojačati intenzitet površine i kvalitete šumskog zemljišta.

1.4.5. TRŽIŠTE RADA

Uzveši u obzir podatke HZMO na dan 31.12.2015. godine, na području Općine zabilježeni su zaposleni prema sljedećim djelatnostima: radnici kod pravnih osoba, obrtnici, poljoprivrednici, samostalne profesionalne djelatnosti, radnici kod fizičkih osoba, te osiguranici kod produženog osiguranja. Od ukupnog broja zaposlenih osoba (181 osoba), najveći broj odnosi se na radnike zaposlene kod pravnih osoba (61%), dok se najmanje radnika zapošljava na poslovima osiguranika (tek 1%). Na poslovima osiguranika kod međunarodnih organizacija i u inozemstvu nije zabilježena niti jedna zaposlena osoba.

Grafikon 12: „Zaposlene osobe u Općini Novigrad na dan 31.12.2015. prema vrsti zaposlenja“ (Izvor: HZMO)

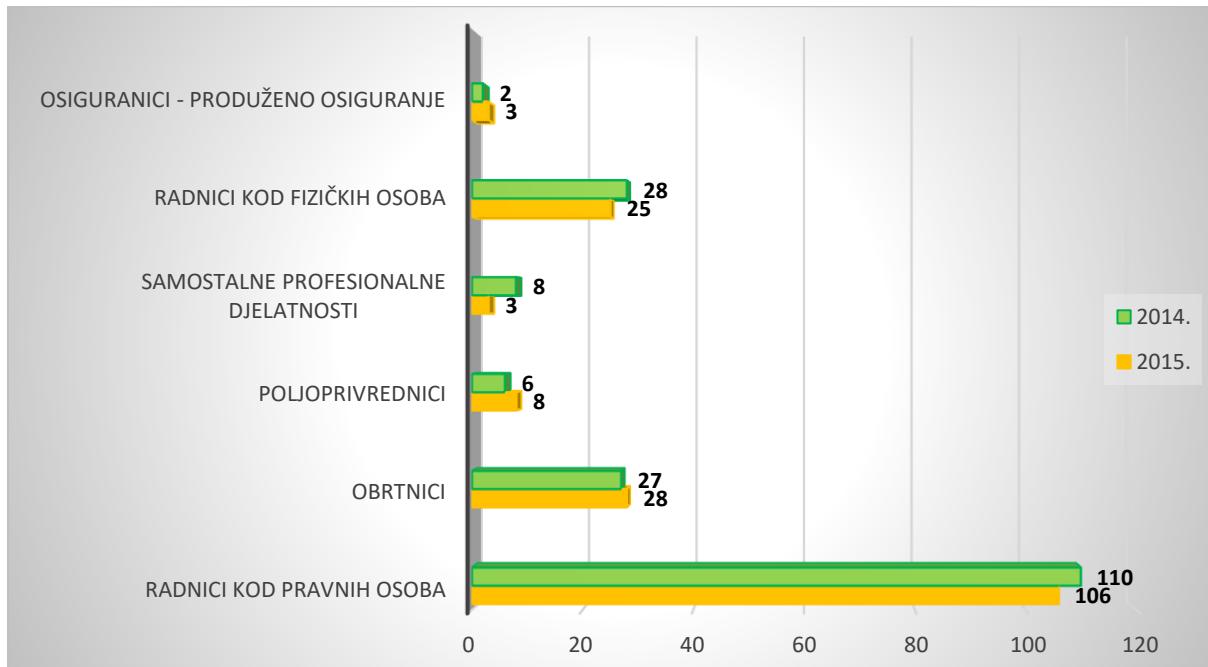

Usporedo sa podacima HZMO-a iz 2014. godine (na dan 31.12.), može se pratiti kretanje zaposlenih osoba po djelatnostima, te je, na grafičkom prikazu ispod slike vidljiv porast broja zaposlenih radnika kod pravnih osoba (za 4%), te kod fizičkih osoba (za 1%), dok je na poslovima obrtnika, poljoprivrednika, osiguranika i samostalnih profesionalnih djelatnosti zabilježen pad broja zaposlenih.

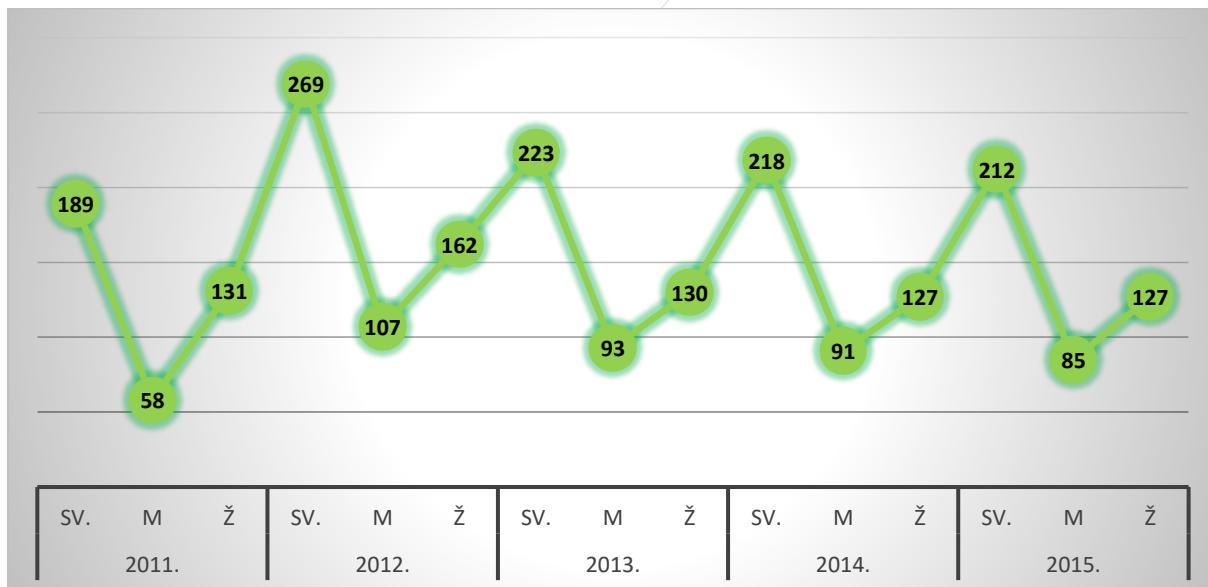

Strateški razvojni program Općine Novigrad 2016.-2020

Grafikon 13: „Usporedba zaposlenih osoba na području Općine Novigrad za razdoblje 2014.-2015. godine“ (Izvor: HZMO)

Grafikon 14: „Kretanje registrirane stope nezaposlenosti na području Općine Novigrad za razdoblje 2011.-2015.“ (Izvor: HZZ)

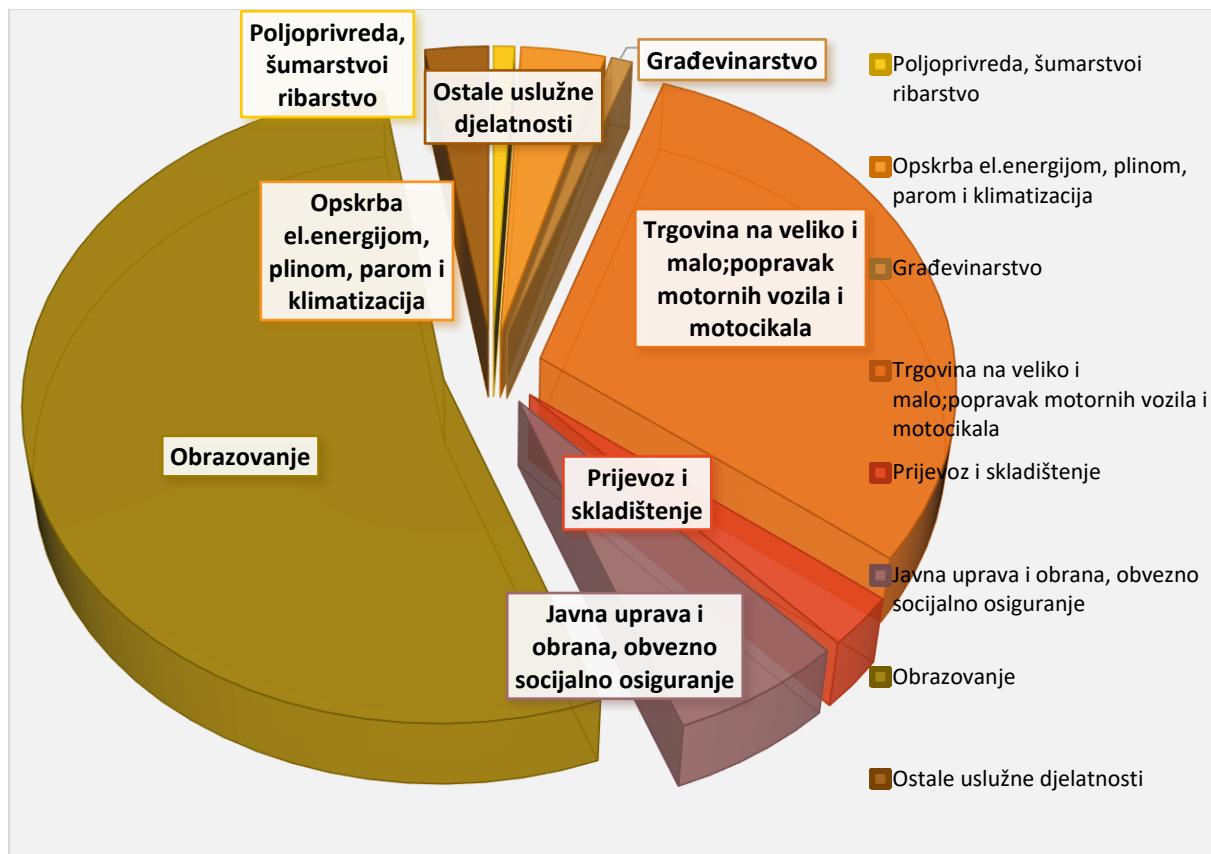

U razdoblju 2011.-2015. godine, prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (Statistika on – line) uočljiv je silazno – uzlazni trend kretanja nezaposlenosti. Najveća vrijednost registrirane nezaposlenosti na području Općine zabilježena je u 2012. godini kada je na području Općine evidentirano 107 nezaposlenih osoba muškog spola i 162 nezaposlene pripadnice ženskog spola. Od 2013. godine uočljiv je pozitivan trend kretanja nezaposlenosti, odnosno ona se u razdoblju 2013.-2015. godine smanjila za 5%, te je u 2015. godini iznosila

212 (85 nezaposlenih pripadnika muškog spola, 127 nezaposlenih pripadnica ženskog spola). Najmanja vrijednost registrirane nezaposlenosti vidljiva je u 2011. godini (189) kada je prisutan najveći postotak nezaposlenih žena u ukupnoj nezaposlenosti (69%).

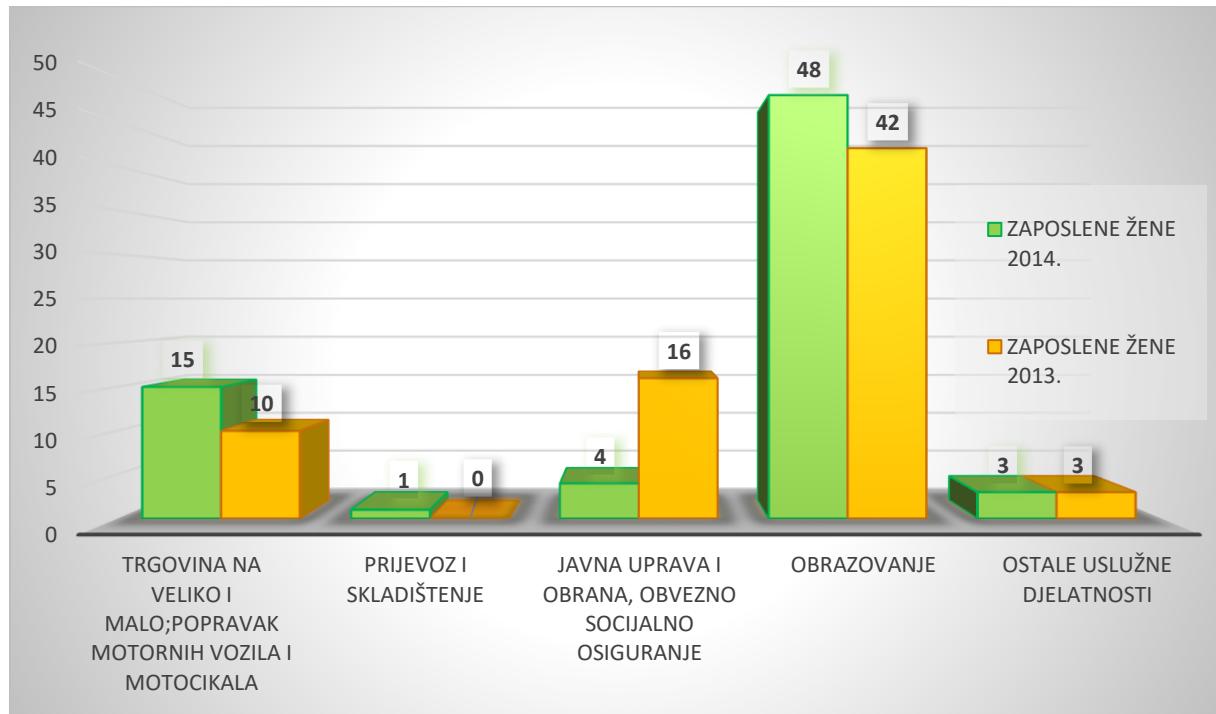
Grafikon 15: „Zaposleni prema sektorima u Općini Novigrad na dan 31. ožujka“ (Izvor: DZS, Zaposlenost i plaće u 2014.)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (Zaposlenost i plaće u 2014.) na dan 31. ožujka općina Novigrad bilježi zaposlene u sljedećim sektorima: *Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo*; *Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija*; *Građevinarstvo*; *Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala*; *Prijevoz i skladištenje*; *Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje*; *Obrazovanje*; *Ostale uslužne djelatnosti*. Najveći broj zaposlenih osoba Općina bilježi u sektoru *Obrazovanje* (šifra P) gdje je u navedenom razdoblju od ukupno 113 zaposlenih osoba zabilježeno 60 zaposlenih osoba, te u sektoru *Trgovina na veliko i malo ;popravak motornih vozila i motocikala* (šifra G) u kojem su zaposlene sveukupno 34 osobe. U sektorima *Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo*, te *Građevinarstvo* najmanji je broj zaposlenih osoba (jedna osoba za svaki sektor).

Grafikon 16: „Zaposleni (zaposlene žene) u pravnim osobama u Općini Novigrad na dan 31. ožujka“ (Izvor: DZS, Zaposlenost i plaće u 2014.)

Od ukupno 107 zaposlenih osoba na području Općine u sektorima *Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala; Prijevoz i skladištenje; Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje; Obrazovanje; Ostale uslužne djelatnosti* u 2014. godini, udio zaposlenih žena iznosio je 66%, te je najveći broj zaposlenih osoba ženskog spola (njih 48) u sektoru *Obrazovanje*. Uzvši u obzir podatke iz 2013. godine vidljiv je jednak broj zaposlenih žena (sveukupno 71) u navedenim sektorima; najveći broj žena zaposlen je u sektoru *Obrazovanje* (njih 42), dok na poslovima *Prijevoza i skladištenja*, za razliku od 2014. godine gdje je zabilježena jedna zaposlena osoba, nije evidentna niti jedna osoba ženskog spola.

1.4.6. PODUZETNIČKE ZONE

Na području općine Novigrad, prema podacima Agencije za razvoj Zadarske županije, planirane su tri poduzetničke zone proizvodno-uslužnog tipa. Zone se nalaze na lokacijama: naselja Pridraga (poslovna zona Pridraga 1); naselja Novigrad (poslovna zona Novigrad 1, Novigrad 2) na površini od 29,3 ha.

1.5.DRUŠTVENI RAZVOJ ZAJEDNICE

Početkom 20. stoljeća Novigrad je, kao općinsko središte, imao razvijenu društvenu infrastrukturu, te u njemu djeluju institucije poput osnovne škole, zgrade općine, pošte, zdravstvene službe, lučke kapetanije, trgovine, te nekoliko KUD-ova. Unutar Općine, pedesetih godina nalazio se mali gradski hotel te su navedene institucije (osim hotela) na području Općine prisutne i danas. Šezdesetih godina Općina je dobila novu infrastrukturu u vidu zgrade osnovne škole, te zdravstvene ustanove, dok je sedamdesetih godina uvedena TT mreža i uređena višefunkcionalna dvorana. U naselju Pridraga društvena infrastruktura zabilježena je u šezdesetim godinama kada je izgrađena osnovna škola i organizirana zdravstvena služba. Osnovna škola devastirana je tijekom Domovinskog rata, te je nakon toga izgrađen nova školska zgrada. Pored navedenog, na prostoru Pridrage nalaze se poštanski ured, te telefonska infrastruktura. Na području naselja Paljuv postoji Područna osnovna škola te sportski centar i trgovina.

1.5.1.PREDŠKOLSKI ODGOJ

Na području Općine ne postoje objekti ove namjene, te je za obnovu/opremanje namijenjen jedan objekt za koji je također u pripremi projektna dokumentacija.

1.5.2.OSNOVNO I SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Na području Općine Novigrad nalaze se dvije ustanove u kojima učenici stječu osnovno obrazovanje: OŠ Novigrad u istoimenom naselju, te OŠ Braće Radić u naselju Pridraga, te jedna područna škola (u Paljuvu). Osnovne djelatnosti osnovne škole su odgoj i osnovno obrazovanje djece, mladih i odraslih osoba, te su kao takve određene su nastavnim planom i programom.

OŠ Novigrad osnovana je od strane Zadarske županije, te u svom sastavu ima područnu školu u Paljuvu. OŠ Novigrad kao jedna od najstarijih škola u Dalmaciji, osnovana je 1830. godine, te kontinuirano radi do Domovinskog rata nakon kojeg slijedi ponovna obnova (1996./1997.). Školu danas krasi uređen školski vrt koji je 2004. godine proglašen najljepšim školskim vrtom u primorskoj Hrvatskoj. U matičnoj školi izvodi se nastava od prvog do osmog razreda, dok se u područnoj školi izvodi nastava od prvog do četvrtog razreda. Razredna nastava organizirana je u petodnevnom radnom tjednu u jednoj smjeni, te se pored nje, organiziraju izvannastavne

aktivnosti kako bi se potaknuo društveni život i naglasila individualnost učenika. Kao sastavni dio obrazovnog procesa, u sklopu škole nalazi se školska knjižnica.

OŠ Braće Radić osnovana je po dolasku Stjepana Radića u ove krajeve, te je nastava bila organizirana u dvije smjene u trajanju od šest godina. Obzirom da nastava nije bila obavezna, školu nisu pohađala sva djeca. Nakon Talijana i Nijemaca koji su opustošili školu, 1946. godine škola je nanovo obnovljena i pretvorena u osmogodišnju. U devedesetima škola je nosila naziv OŠ Stanko Batur, te je kasnije preimenovana. Nastava i ustroj organizirani su na način na koji je organizirana i OŠ Novigrad.

Srednjoškolsko obrazovanje učenici stječu u obližnjem Zadru u srednjim školama strukovnog karaktera, stjecanjem gimnazijskih programa, te pohađanjem trogodišnjih industrijskih i obrtničkih programa.

1.5.3. VISOKOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Na području Općine ne postoje ustanove za visokoškolsko obrazovanje, te studenti u potrazi za visokom naobrazbom odlaze u susjedni Zadar (i ostale gradove u Hrvatskoj) gdje pohađaju tamošnje Sveučilište sa ukupno 23 odjela.

1.5.4. SPORTSKA I OSTALA INFRASTRUKTURA

Od sportskih građevina na području Općine ističu se dva velika nogometna igrališta koja su uređena i u funkciji, te više manjih sportskih terena na otvorenom, dok je u svrhe promicanja zdravog načina života građanima omogućeno korištenje biciklističkih staza od kojih je uređena jedna staza u dužini od 46,9 km, dok je jedna tematska staza od 3 km namijenjena obnovi (za istu je u tijeku izrada projektne dokumentacije).

Od ostalih građevina namijenjenih promicanju kulture i zadovoljavanju potreba lokalnog stanovništva na području Općine nalazi se jedan društveni dom namijenjen obnovi/opremanju, te jedan objekt Mjesnog odbora. Rekonstrukcija postojećeg Doma kulture u Novigradu rezultirati će dodatnim sadržajima u vidu kongresne/kazališne dvorane u prizemlju, dječje igraonice na prvom katu, te prostorije za udruge, sale za sastanke i lounge bara na drugom katu kako bi se lokalnom stanovništvu omogućila bolja upotreba dodatnih sadržaja, te samim time unaprijedila kvaliteta života. U svrhe promicanja zdravog načina života i poticanja stanovništva

na bavljenje poljoprivredom, na području Općine nalaze se dvije lokalne tržnice. Uz ponudu domaćih namirnica na lokalnim tržnicama, gostima se nudi mogućnost pružanja informacija u turističkom informativnom centru koji također djeluje na području Općine.

U svrhe promicanja kulture i građanskog života na području Općine, na prvom katu jednokatnice, u samom središtu Novigrada, smještena je knjižnica i čitaonica Novigrad koja njeguje dugu tradiciju čitalaških društava. Zgrada knjižnice podignuta je u XX stoljeću (1928. godine) kao Sokolski dom. Duga tradicija knjižničkog blaga seže u 17. stoljeće kada se osniva prva poznata privatna biblioteka ugledne novigradske obitelji Vlatković-Kontin. Novigrad je također poznat po prvom hrvatskom čitalačko-kulturnom društvu „Hrvatski Velebit“ koje je na ovim prostorima osnovano u 19. stoljeću. Društvo „Hrvatski sokol Novigrad“ (kasnije pod nazivom „Sokolsko društvo Novigrad“) djeluje 1907.-1938. godine, te u svom sastavu ima Sokolsku knjižnicu. Hrvatska narodna čitaonica „Stjepan Radić“ u Novigradu osnovana je 1938. godine, te je djelovala do počeka Drugog svjetskog rata. Nakon Drugog svjetskog rata sokolana je pretvorena u Dom kulture, te je u zgradi bilo smješteno kino (1951. godine), a 60-ih godina i pogon konfekcijske odjeće „Kondal“. U XX stoljeću (krajem 40-ih godina) u sklopu Kulturno-prosvjetnog društva „Boris Anzulović“ u prizemlju kuće Tomljanović, osnovana je Čitaonica i knjižnica koja je djelovala do 60-ih godina istog stoljeća. Tijekom Domovinskog rata zgrada knjižnice je spaljena, te je obnovljena 2001. godine.

1.5.5.CIVILNO DRUŠTVO

Prema podacima Ministarstva uprave, (Registar udruga RH), na području Općine Novigrad registrirano je 29 aktivnih udruga. Najveći broj udruga registriran je na području naselja Novigrad i Pridraga gdje je registrirano 12 udruga u svakom od naselja, dok se najmanji broj udruga (njih 5) nalazi na području naselja Paljuv.

U sljedećoj tablici prikazan je popis udruga sa nazivom i sjedištem iste.

Tablica 11: „Aktivne udruge na području Općine Novigrad“ (Izvor: Registar udruga u RH, Ministarstvo uprave); www.registri.uprava.hr, Općina Novigrad)

R. BR.	UDRUGA	SJEDIŠTE
1.	MALONOGOMETNI KLUB "PALJUV"	PALJUV
2.	BOĆARSKI KLUB "NOVIGRAD"	NOVIGRAD
3.	UDRUGA DRAGOVOVOLJACA I BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA - PRIDRAGA	PRIDRAGA
4.	UDRUGA ŽENA "SV. KATARINA" NOVIGRAD	NOVIGRAD
5.	DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO PRIDRAGA	PRIDRAGA
6.	NOGOMETNI KLUB "NOŠK"	NOVIGRAD
7.	KULTURNO-UMJETNIČKO DRUŠTVO "NOVIGRAD"	NOVIGRAD
8.	MALONOGOMETNI KLUB SVETI MARTIN	PRIDRAGA
9.	KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "FORTICA"	NOVIGRAD
10.	UMJETNIČKA UDRUGA "ART - TOTAL"	PRIDRAGA
11.	PUCAČKO DRUŠTVO "BAN BUTKO KURJAKOVIĆ" NOVIGRAD	NOVIGRAD
12.	SPORTSKI KLUB POTEZANJA UŽETA "KONOPAŠI SV. MARKO"	PRIDRAGA
13.	NOGOMETNI KLUB "HAJDUK" PRIDRAGA	PRIDRAGA
14.	UDRUGA KONOPAŠA "PRIDRAGA" PRIDRAGA	PRIDRAGA
15.	UDRUGA ZA PROMICANJE ZAŠTITE I OČUVANJA ETNOGRAFSKE ZBIRKE NOVIGR.	NOVIGRAD
16.	ŠPORTSKO RIBOLOVNO DRUŠTVO "LUBIN"	NOVIGRAD
17.	ŠPORTSKO RIBOLOVNO DRUŠTVO CIPAL - NOVIGRAD	NOVIGRAD
18.	STRJELIČARSKI KLUB "KROATAN"	NOVIGRAD
19.	BOĆARSKI KLUB "HAJDUK" PRIDRAGA	PRIDRAGA
20.	UDRUGA HRVATSKIH DRAGOVOVOLJACA DOMOVINSKOG RATA PALJUV	PALJUV
21.	KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "PALJUV" IZ PALJUVA	PALJUV
22.	KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "LUZARICA" IZ PRIDRAGE	PRIDRAGA
23.	BOĆARSKI KLUB "PALJUV"	PALJUV
24.	ŠAHOVSKI KLUB "NOŠK" NOVIGRAD DALMATINSKI	NOVIGRAD
25.	DALMATINSKA MUŠKA KLAPO "SVETI MIHOVIL" PRIDRAGA	PRIDRAGA
26.	ŽENSKI BOĆARSKI KLUB "PRISKA" PRIDRAGA	PRIDRAGA
27.	DRUŠTVO ŠPORTSKE REKREACIJE "PALJUV"	PALJUV

1.5.6. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Na području Općine nalaze se dvije ordinacije opće medicine (ordinacija opće medicine Novigrad i ordinacija opće medicine Pridraga), te dvije stomatološke ordinacije. Za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite, te preventivne i sanitарne zaštite, kao i bolničke usluge stanovnici Općine odlaze u Zadar.

Na području Općine ne postoje institucije/domovi za osobe s posebnim potrebama, kao ni domovi za osobe treće životne dobi, stoga je, u svrhe pomaganja osobama ove skupine, unutar Općine zastupljen program kojim se pomaže istima, te se unutar njega nalazi 60 korisnika, odnosno 15% ukupne populacije stanovništva. U sklopu ovog programa zaposleno je 12 osoba.

1.6. FIZIČKA INFRASTRUKTURA

1.6.1. CESTOVNI PROMET

Na osnovi odluke o razvrstavanju cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN/79/99) na području Općine Novigrad koju čine naselja Novigrad, Paljuv i Pridraga, glavnu cestovnu mrežu čine: državne ceste (D502 D. Zemunik (D424) - Smilčić - Karin (D27)); županijske ceste (Ž6019 Posedarje (D8)-Novigrad-Pridraga-D502, Ž6022 Novigrad (Ž6019)-Paljuv- Ž6258), te tri lokalne ceste (L63066 Podgradina (Ž6020)-Paljuv-Ž6019, L63072 Ž6019-T.N. Vrulje - Ž6019, L63068 Ž6019-Novigrad (Sv Nikola)). Na području Općine asfaltirano je 91 km cesta, od kojih 59 spada u kategoriju nerazvrstanih cesta (sveukupno 32 km). 5 km nerazvrstanih cesta bilježi se kao neASFALTIRANO, što čini ukupno 10 cesta ove kategorije.

Tablica 12: „Popis cesta koje prolaze Općinom Novigrad prema državnoj kategorizaciji“ (Izvor: PPUO Novigrad, Izmjene i dopune, 2016.)

VRSTA CESTE	OPIS CESTE
D502	D. Zemunik (D424) - Smilčić - Karin (D27)
Ž6019	Posedarje (D8)-Novigrad-Pridraga-D502
Ž6022	Novigrad (Ž6019)-Paljuv- Ž6258
L63066	Podgradina (Ž6020)-Paljuv-Ž6019
L63072	Ž6019-T.N. Vrulje - Ž6019
L63068	Ž6019-Novigrad (Sv Nikola)

Najvažnija prometnica na području Općine državna je cesta D502 koja povezuje Općinu sa županijskim središtem – gradom Zadrom, te Obrovcem i glavnim gradom – gradom Zagrebom. Unutar Općine (duž naselja Novigrad) nalazi se lokalna cesta koja povezuje Novigrad na županijsku cestu za Posedarje (pravac Zadar), te ga spaja sa ostalim naseljima u Općini (Paljuv,

Pridraga). Unutar naselja Pridraga i Paljuv ceste su asfaltirane s nepovoljnim prometno-tehničkim uvjetima za odvijanje prometa.

Kako bi se osigurala lokalna povezanost naselja unutar Općine, te stvorili bolji uvjeti za povezivanje Općine sa ostalim dijelovima Županije potrebno je pristupiti rekonstrukciji i izgradnji županijske i lokalne cestovne mreže. U te svrhe, na području Općine planirana je rekonstrukcija: – lokalne ceste L63072 u Pridragi kako bi se osiguralo odvijanje nesmetanog i sigurnog prometa između centra Pridrage i Čuskijaša (turističke zone mjesta Pridraga) u ukupnoj duljini od 1.439,17 m; – prometnice na području Općine Novigrad – Put Gajine kako bi se povećala atraktivnost područja i posjetiteljima omogućio bolji pristup samoj destinaciji. Također je planirana rekonstrukcija lokalne ceste L63066 Podgradina (Ž602) – Paljuv (Ž6019) radi povezivanja naselja Paljuv i Pridraga.

1.6.2.ZRAČNI PROMET

Najbliža zračna luka na području Općine koja služi za zadovoljenje potreba putničkog prometa (te sve više i tereta) smještena je u Zadru, u Zemuniku Donjem, te je od Općine udaljena 31,7 km (cestovne) udaljenosti. Zračna luka Zadar od velikog je značaja za razvoj turizma u Zadarskoj županiji, posebice radi uvođenja niskotarifnih linija koje su uglavnom sezonskog karaktera, te omogućuju povezivanje sa brojnim europskim destinacijama. Važnost zračnog prometa za područje županije očituje se u sve većem broju putnika koji je iz godine u godinu sve veći, pa je tako, prema Statistici prometa Zračne luke Zadar (prema zadnjim mjeranjima) u listopadu 2016. godine zabilježen veći broj putnika (60.333) u odnosu na isti mjesec 2015. godine kada je zabilježeno 51.398 putnika.

1.6.3.TELEKOMUNIKACIJE

Na području Općine, prema podacima Telekomunikacijskog centra Zadar, unutar naselja Novigrad i Pridraga nalazi se telefonska centrala koja je putem postojećih svjetlovodnih kabelskih sustava (SVK Posedarje-Pridraga) vezana na glavni komutacijski centar u Zadru (komutacija ima 256 telefonskih priključaka). Pored telefonske centrale, na području Općine nalazi se poštanski ured gdje se pošiljke šalju u glavni poštanski centar u Zadru. Za područje Općine predviđena je izgradnja TK mreže u stambeno-poslovnoj zoni područja DPU Paljuv.

1.6.4. ELEKTROOPSKRBA

Preko područja obuhvata Općine od elektroenergetskih objekata napona 110 i 35 Kv PRELAZI VOD 110 Kv IZMEĐU ts 110/35 Kv OBROVAC i TS 110/35/10(20) Kv NIN na čeličnoredetkastim stupovima presjeka vodića AČ 3X240/40 + AIMg 95/55. Elektroenergetski objekti napona nivoa 10 Kv i 10(20) Kv raspoređeni su u svakom od naselja (Novigrad, Pridraga, Paljuv). Pokrivenost područja električnom mrežom je stopostotna, te je na nju priključeno 1.100 kućanstava. Na području Općine potrebno je pristupiti rekonstrukciji i izgradnji sustava elektroopskrbe.

1.6.5. OPSKRBA PLINOM

Područje Zadarske županije aktivno se uključilo u državni projekt plinifikacije Dalmacije, te bi se, provođenjem ovog projekta, Zadarska županija opskrbljivala plinom iz magistralnog plinovoda Bosiljevo – Split. Na taj način ostvarila bi se bolja kvaliteta usluge, smanjenje troškova grijanja, te smanjio negativan utjecaj na okoliš (manje količine CO).

1.6.6. VODOOPSKRBA I ODVODNJA

Na području Općine Novigrad isporučitelj vodne usluge javne vodoopskrbe je trgovačko društvo Vodovod d.o.o. Zadar u kojem Općina sudjeluje sa 0,58% udjela u temeljnog kapitalu. Vodovod d.o.o. Zadar priključuje građevine na sljedeće vrste priključaka: stalni priključak građevine, priključak za poljoprivredno zemljište, privremeni priključak gradilišta i ostalih privremenih građevina na igralištu, privremeni priključak za jednostavne građevine na javnoj površini. Pokrivenost Općine vodoopskrbnim sustavom iznosi 85%, te je na njega priključeno 500 kućanstava. Od crpne stanice „Karin“ odvajaju se cjevovodi prema vodospremniku „Zubčić“ kojim se opskrbljuju područja Pridrage i Novigrada, te naselje Paljuv.

Na području naselja Novigrad izgrađen je sustav odvodnje s pojačanim mehaničkim pročistivačem (I faza izgradnje sustava odvodnje) čime je djelomično riješen problem prikupljanja, pročišćavanja i odvodnje otpadnih voda. U preostalim naseljima (Pridraga i Paljuv) problematika sustava odvodnje još uvijek je prisutna, te se, poradi septičkih jama i ispusta otpadnih voda javlja opasnost za podzemne vode i lokalne izvore koji se koriste za vodoopskrbu. Obzirom na nedostatak kolektora, te neriješen sustav fekalne kanalizacije u

procesu je IV. faza izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Novigrada - glavni gravitacijski kolektori, crpne stanice Crnopalj i Most s pripadajućim tlačnim cjevovodima. Ovaj pothvat nužan je kako bi se zaustavilo onečišćenje okoliša

Pokrivenost područja kanalizacijskim sustavom je 20%, dok broj kućanstava priključenih na kanalizacijski sustav iznosi 280.

1.6.7. GOSPODARENJE OTPADOM

Usluge odvoza i odlaganja miješanog komunalnog otpada na području općine Novigrad obavlja komunalno poduzeće Čistoća d.o.o. iz Zadra, te se otpad, u nedostatku vlastite stanice za komunalni otpad, odvozi na odlagalište glomaznog otpada grada Zadra „Diklo“. Odlagalište je u vlasništvu grada Zadra, te njime upravlja komunalno poduzeće Čistoća d.o.o.. Zbrinjavanje komunalnog otpada vrši se za svako od naselja (Novigrad, Pridraga, Paljuv). U svrhe zaštite okoliša i učinkovitog gospodarenja otpadom predviđena je gradnja: - reciklažnog dvorišta za građevinski i komunalni otpad u Novigradu.

1.7. INSTITUCIONALNI OKVIR I FINANSIJSKI IZVORI ZA UPRAVLJANJEM RAZVOJEM

1.7.1. DJELATNOST OPĆINE

Općina Novigrad jedinica je lokalne samouprave utvrđena Zakonom o područjima županija, gradova i općina u RH sa sjedištem u Novigradu. Pored istoimenog naselja, Općina obuhvaća područja naselja Pridraga i Paljuv.

Tijela Općine su Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine, te druge poslove u skladu sa Ustavom, zakonom i Statutom, i kao takvo predstavlja građane. Općinsko vijeće sastavljeno je od 11 vijećnika, te predsjednika i potpredsjednika koji se biraju većinom glasova svih članova Općinskog vijeća. Općinski načelnik predstavlja izvršno tijelo općine, te njegov mandat traje četiri godine.

1.7.2. UPRAVNA TIJELA

U svrhu obavljanja dužnosti u vidu poslova državne uprave prenijete na Općinu, te poslova iz samoupravnog djelokruga Općine, Općina Novigrad ustrojila je Jedinstveni upravni odjel koji izvršava i osigurava provedbu zakona, odluka, općih i pojedinačnih akata Općinskog vijeća, te poslove državne uprave prenijete u djelokrug Općine, prati stanje u područjima iz svoga djelokruga i o tome izvještava Općinskog načelnika, priprema nacrte odluka i drugih općih akata koje donosi Općinsko vijeće, nacrte akata koje donosi Općinski načelnik, te izvješća, analize i druge materijale iz svog djelokruga za potrebe Općinskog vijeća i Općinskog načelnika, pruža stručnu pomoć građanima u okviru prava i ovlasti Općine, podnosi izvješća Općinskom načelniku o svom radu, te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i ovim Statutom. Jedinstvenim upravnim odjelom upravlja pročelnik kojeg imenuje načelnik.

1.7.3. JAVNE SLUŽBE

Javne službe na području Općine organizirane su za područja komunalnih djelatnosti, društvenih djelatnosti, prostornog planiranja i uređenja, gospodarenja nekretninama, te dr. djelatnosti.

2. SWOT ANALIZA

SWOT analiza (S-strenght, W-weakness, O-opportunities, T-threats) metoda je strateškog planiranja kojom se analiziraju snage i slabosti određene organizacije, sustava ili područja, odnosno prilike i prijetnje koje dolaze iz vanjskog okruženja. Kako bi se utvrdile razvojne potrebe i ključni potencijali područja Općine, te identificirali pojedini problemi i nedostaci navedenog područja, potrebno je izvršiti analizu specifičnih problema, prepoznati razvojne karakteristike Općine, te na osnovu toga identificirati kvalitetnu strategiju razvoja. Izradi SWOT analize na području Općine prethodila je komunikacija sa lokalnim dionicima koja se održavala putem radionica, slanja upitnika, te usmene i elektroničke komunikacije. Sekundaran izvor informacija prilikom izrade SWOT analize korištenje je podataka iz prostorno-planskih dokumenata, Razvojna strategija Zadarske županije, te ostalih javnih publikacija (HGK, HZMO, DZS i sl.)

Tablica 13: „SWOT analiza Općine Novigrad“ (Izvor: vlastita izrada)

PRIRODNI/KULTURNI RESURSI/INFRASTRUKTURA	
SNAGE (SADAŠNJE POVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
POVOLJAN GEOGRAFSKI POLOŽAJ	Blizina urbanog središta Zadra jedna je od glavnih pogodnosti Općine Novigrad, te pospješuje dnevne migracije stanovnika Općine gdje preko 30% migranata dnevno gravitira prema Zadru. Dobra prometna povezanost omogućuje veliku mobilnost stanovništva, te povećava njegovu elastičnost u prostoru između mesta stanovanja i rada što se očituje kroz neposrednu blizinu autoseke, koja za područje Općine ima značajan utjecaj na razvoj turizma.
BLIZINA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODE	Područje Općine smješteno je u sredini romba kojeg okružuju četiri NP: NP Velike Paklenice (kanjon) na sjevernoj strani, NP Plitvička jezera na istoku, na zapadu NP Kornati, dok se na jugu nalaze slapovi Krke. Ovaj položaj pogoduje razvoju izletničkog turizma i aktivnom odmoru uz spoj Mediterana i planina.
BOGATA MATERIJALNA I NEMATERIJALNA KULTURNΑ BAŠTINA	Dobro očuvani prirodni resursi pospješuju kvalitetu života stanovnika, stoga je održiva uporaba prirodne baštine jedan od ključnih prioriteta Općine. Valorizacija prirodna baština neophodna je prilikom uključivanja Općine u razvojne projekte, stoga su područja prirodne baštine (neka su uključena u NATURU 2000) od posebnog značaja za razvoj cijele Općine.
RAZVIJENA VODOOPSKRBA	Općinu Novigrad karakterizira zaseban vodoopskrbni sustav, te je Općina skoro je u cijelosti prekrivena vodoopskrbnim sustavom. Vodovodizacija Novigrada završena je 2014. godine izgradnjom vodovodne mreže u naselju Crnopalj, dok se završni radovi izgradnjе vodovodne mreže odvijaju za naselja Pridragu i Paljuv.
POVOLJNI KLIMATSKI UVJETI	Povoljni klimatski uvjeti u vidu submediteranskih obilježja (umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetima) pružaju idealne uvjete za razvoj selektivnih oblika turizma i sporta, te korištenja obnovljivih izvora energije. Klimatski uvjeti koji prevladavaju na području Općine pogoduju produljenju turističke sezone.

SLABOSTI (SADAŠNJE NEPOVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
NEDOVOLJNO RAZVIJENA INFRASTRUKTURA ZA REKREACIJSKE AKTIVNOSTI	U svrhe poboljšanja sportske infrastrukture, nameće se potreba za izgradnjom sportskog terena u rekreacijske svrhe.
NEDOVOLJNO RAZVIJENA DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	Radi povećanja kvalitete življena, te poradi smanjenja dnevnih migracija stanovništva iz mjesta stanovanja potrebna je izgradnja: dječjeg vrtića, matičnog ureda, društvenih domova i sl. Također je prisutan manjak ustanova za zbrinjavanje osoba treće životne dobi.
SUSTAV ODVODNJE OTPADNIH VODA	Obzirom da je stara jezgra Novigrada smještena u zaljevu, veća je izloženost morskim strujama, stoga je, poradi većeg stupnja pročišćavanja vode nužno izgraditi duži podmorski ispust kako bi se adekvatno pročišćena voda dovela do otvorenog mora sa većim strujanjima.
ELEKTROMAGNETSKA MREŽA	Potrebna modernizacija i obnova postojeće elektromagnetske mreže.
NEDOVOLJNO RAZVIJENA PROMETNA POVEZANOST	Javlja se u obliku slabe prometne povezanosti na lokalnoj razini (loše autobusne linije); također neophodno poboljšati prometnu signalizaciju na putu do autoceste.
PRILIKE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, POZITIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
IZGRADNJA SUSTAVA ODVODNJE	U svrhe kvalitetnog sakupljanja fekalnih otpadnih voda u tijeku je IV. faza izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Općine Novigrad sa crpnim stanicama Crnopalj i Most, te pripadajućim tlačnim cjevovodima. Kako bi se pospješila turistička sezona i osigurala kvaliteta mora, u tijeku je izrada projektne dokumentacije za gradnju priključka otpadnih voda hotela i autokampa na sustav odvodnje u Novigradu. Navedenim projektom otpadne vode će biti usmjerene na uređaj za pročišćavanje što će uvelike utjecati na kvalitetu života stanovnika Novigrada.
IZGRADNJA VODOVODNE MREŽE	Kako bi se postigla ravnomjernost unutar Opcine u tijeku su završni radovi izgradnje vodovodne mreže za naselje Pridraga i Paljuv
IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE U GOSPODARSKOJ ZONI	U svrhe povećanja gospodarske aktivnosti, planirano je uređenje infrastrukture gospodarske zone Pridraga1. Navedeno se odnosi na uređenje prometnih površina, vodoopskrbe i odvodnje, elektroenergetskog napajanja i telekomunikacijske kanalizacije. Radi učinkovitog gospodarenja otpadom, planirana je gradnja komunalne građevine za izdvajanje skupljenog otpada i pripreme do mješa obrade na lokaciji reciklažnog dvorišta u predjelu Badanj.
IZGRADNJA TELEKOMUNIKACIJSKE MREŽE	Obzirom da TM predstavlja stup modernog društva, izgradnja iste predviđena je u stambeno-poslovnoj zoni na području naselja Paljuv.
NOVI PPUO	Novi PPUO čije su izmjene trenutno u opticaju neophodan je za Općinu kako bi se utvrdile zone gospodarskog i prostornog razvoja, te definirala dugoročna politika uređenja prostora.
POVLAČENJE SREDSTAVA IZ EU FONDOVA	U svrhu izgradnje društvene infrastrukture, te time poboljšanja kvalitete života stanovnika planirano je povlačenje sredstava iz EU fondova. Ovo se prije svega odnosi na rekonstrukciju Doma kulture u Novigradu, te uređenje gradskog parka (rekonstrukcija gradskog parka u Novigradu).
ODRŽIVO KORIŠTENJE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	Revitalizacija kulturne baštine odnosi se na prenamjenu napuštenih društvenih objekata (privatnih kuća) u multikulturne centre, te objekte za prodaju suvenira kako bi se pospješila turistička ponuda. Trenutno je na snazi Projekt uređenja tradicijske kuće unutar stana Oštrić Zekić u Novigradu (planirana je postava muzeja sa tradicionalnom gastronomskom ponudom).

IZGRADNJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	Kako bi se unaprijedila kvaliteta života lokalnih stanovnika na području Općine predviđena je izgradnja dječjeg vrtića, kulturnog centra, javne zgrade sa kapelicom, garderobom i mrtvačnicom za dostojan ispraćaj pokojnika (uređenje okoliša uz ogradu groblja kako bi se lokalnom stanovništvu omogućio siguran pristup do groblja, te rekonstrukcija parka).
PRENAMJENA NAPUŠTENIH DRUŠTVENIH OBJEKATA	Na području općine Novigrad nalazi se nekadašnji Dom kulture koji je devastiran i čija je obnova planirana u svrhe upotpunjavanja socijalnih sadržaja. Projektom je planirana njegova rekonstrukcija, dok će popratni sadržaji (dvorana, cafeclub, info centar, dječja igraonica, prostorije udruga, sala za sastanke, lounge bar) biti smješteni u prizemlju i na dva kata.
PRIJETNJE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, NEGATIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
PROPADANJE KULTURNE BAŠTINE	Propadanje kulturne baštine odnosi se na devastaciju kulturno povijesne jezgre.
POTEŠKOĆE U OPSKRBI ENERGIJOM	Pojava teškoća u opskrbi energijom javlja se zbog lošeg stanja postojeće distributivne mreže.
NEDOSTATNA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA OČUVANJE PRIRODNIH RESURSA	Obzirom na nemogućnost izdvajanja dovoljne količine finansijskih sredstava za očuvanje prirodnih resursa koji čine okosnicu razvoja turizma, potrebno se usmjeriti na dobivanje bespovratnih sredstava iz EU fondova.
PRITISCI NA OKOLIŠ	Javlja se u obliku prijetnji zagađivanja Novigradskog kanala.
ELEMENTARNE NEPOGOODE	Elementarne nepogode na području Općine javljaju se u obliku bure i štige, te u vrijeme nevremena, odnosno nastanka valova izvan lučkog akvatorija nepovoljno utječu na brodove privezane uz obalu (često kidanje konopa).

GOSPODARSTVO	
SNAGE (SADAŠNJE POVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
UVJETI ZA RAZVOJ SPECIFIČNIH OBLIKA TURIZMA	Razvoj turizma predstavlja fokus područje Općine Novigrad, stoga se naglasak stavlja na proširenje turističke ponude u vidu povećanja broja rekreacijskih aktivnosti poput planinarenja, raftinga i broja organiziranih izleta prema parkovima prirode koji ga okružuju i dr. okolnim mjestima. Trenutno na području Općine postoje uvjeti za razvoj specifičnih oblika turizma: kulturni turizam, ruralni turizam, zdravstveni turizam, sportski turizam, te elitni turizam.
DOBRA POSJEĆENOST TRADICIONALNIH MANIFESTACIJA	Razvoj turizma uvelike počiva na posjećivanju tradicionalnih manifestacija kao dijelu turističke ponude. Najposjećenije manifestacije na području Općine svakako su Ribarska noć, Varošijada, fešta od dagnji, smotra folklora, te Novigradsko kulturno ljeto koje se sastoji od predstava, nastupa zabavne i ozbiljne glazbe, te likovnog programa.
PREPOZNATLJIVE KVALITETNE MARKE	Na području Općine razlikujemo nekoliko proizvoda od lokalnog značenja stoga je potrebno оформити proizvode koji su spremni za plasman na tržište (uzgoj školjka - novigradska dagnja).
POSLOVNE ZONE	Tri su poslovne (poduzetničke) zone na području Općine proizvodno - uslužnog karaktera: Pridraga1, Novigrad1, Novigrad2.
PREPOZNATLJIVE KVALITETNE MARKE	Novigradsko more najbogatije je stanište samoniklih dagnji u Hrvatskoj, stoga je, kako bi se zaštitila njihova izvornost i prepoznala autohtonost proizvoda, Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije, pokrenula inicijativu njihove zaštite.

DOBRA POSJEĆENOST TRADICIONALNIH MANIFESTACIJA	Na području Općine očuvana je tradicija obilježavanja lokalnih manifestacija koje se slave kao: Dani Općine, Ribarska noć, Varošijada, te smotra folklora (Pridraga). Pored tradicionalnih, u svrhe proširenja turističke ponude na području Općine organiziraju se JAZZ večeri koji udovoljavaju zahtjevima sve veće potražnje za sadržajima ovog tipa.
SLABOSTI (SADAŠNJE NEPOVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
NEDOVOLJNA RAZVIJENOST DODATNIH SADRŽAJA U TURIZMU	Obzirom na razvojne mogućnosti Općine, potrebno je razvijati selektivne oblike turizma: kulturni turizam, ruralni turizam, zdravstveni turizam, sportski turizam, te elitni turizam.
NEPOSTOJANJE UDRUŽIVANJA GOSPODARSTVENIKA	Nepostojanje udruživanja gospodarstvenika na lokalnoj razini stvara otežane uvjete prilikom nastupa pojedinaca na zajedničkom tržištu, stoga je njihovo udruživanje neophodno kako bi se olakšao ulazak i djelovanje na tržištu.
MANJAK EDUCIRANOSTI I ISKUSTVA U PRIPREMI I PROVEDBI RAZVOJNIH PROJEKATA KOJI SE MOGU FINANCIRATI IZ EUROPSKIH FONDOVA	Manjak edukacije/iskustva u prijavljivanju projekata na EU fondove razlog je nedovoljne iskorištenosti investicijskih i strukturnih fondova u funkciji financiranja novih investicija u gospodarstvu.
NEPOSTOJANJE SMJEŠTAJNIH KAPACITETA ZA PRIHVAT TURISTA I RAZVOJ TURISTIČKE DESTINACIJE	Na području Općine postoji jedan objekt za prihvat turista koji pruža usluge smještaja i noćenja: Aparthotel Castrum Novum stoga je, shodno širenju turističke ponude i povećanja broja dolazaka turista, neophodno povećanje broja smještajnih kapaciteta.
PRILIKE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, POZITIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
ŠIRENJE TURISTIČKE PONUDE	Širenje turističke ponude zasniva se na razvoju novi turističkih proizvoda karakterističnih za područje Općine (Novigradska dagnja, masline, vino, smokve) te njihovog plasmana unutar novootvorenih smještajnih kapaciteta
RAZVOJ AUTOHTONIH PROIZVODA	Razvoj autohtonih proizvoda, te njihov plasman na tržište od presudne je važnosti za stvaranje prepoznatljivosti Općine, stoga je, pored novigradske dagnje, za koju je pokrenuta inicijativa zaštite izvornosti, potrebno istaknuti ostale proizvode od lokalnog značenja: ulje, vino, smokve, rakija komovica, sir iz mješine, masline - proizvodnja maslinovog ulja, vinarstvo - proizvodnja domaćeg vina
POTENCIJAL ZA RAZVOJ GOSPODARSKOG SEKTORA	Potencijal za razvoj gospodarskog sektora područje je marikulture koji se na području Općine dijeli na 4 zone. U Zoni 2 dozvoljen je uzgoj školjki u polikulturi sa ribom, te se na ovim prostorima (Novigradsko more), obzirom na veliku koncentraciju dagnji, otvaraju mogućnosti daljnog stvaranja gotovog proizvoda.
PRODULJENJE TURISTIČKE SEZONE	Kako bi se proširila turistička ponuda, te gostima omogućio boravak u Općini izvan turističke sezone, potrebno povećati radne sate ugostiteljskim objekata, te poticati razvoj selektivnih vrsta turizma (kulturni, izletnički) kako bi se gostima omogućilo korištenje dodatnih sadržaja.
PRIJETNJE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, NEGATIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
SIVA EKONOMIJA I RAD NA CRNO	Siva ekonomija javlja se uslijed loše zakonske regulative, korupcije, spore administracije, nedovoljnog provođenja zakonskih regulativa, te loše alokacije javnih dobara od strane države, stoga kao posljedica navedenog dolazi do smanjenja outputa.
NERIJEŠENI IMOVINSKO-PRAVNI ODNOŠI	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi javljaju se na području cijele Općine, te se u najvećoj mjeri odnose na neriješeno imovinsko-pravna pitanja u pogledu pojedinih obiteljskih kuća u povjesnoj jezgri (upotreba javnih površina i puteva za vlastite potrebe), te se kao rezultat toga javlja propadanje kuća u staroj jezgri.

LJUDSKI RESURSI	
SNAGE (SADAŠNJE POVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
UDRUGE GRAĐANA POKRIVAJU RAZNA PODRUČJA DRUŠTVENOG DJELOVANJA	Na području Općine registrirano je sveukupno 29 aktivnih udruga od kojih najveći doprinos ostvaruju: Udruga žena - Katarina Zrinska, KUD Fortica - Novigrad, KUD Lizarica - Pridraga, NK Nošk - Novigrad, NK Hajduk - Pridraga, Udruga žena Novigrad, Udruga Konopaša "Pridraga" – Pridraga, BK Hajduk- Pridraga i BK Paljuv
KVALITETA ŽIVOTA	Kvaliteta života stanovnika Općine Novigrad očituje se u dobro očuvanim prirodnim resursima koji pospješuju kvalitetu života lokalnih stanovnika, te blizini zaštićenih područja prirode koji okružuju Općinu sa četiri strane (NP Velika Paklenica, NP Plitvička jezera NP Kornati, slapovi Krke).
SLABOSTI (SADAŠNJE NEPOVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
NEGATIVNI PRIRODNI PRIRAST STANOVNIŠTVA	Trend prirodnog pada prisutan je na području Općine zadnjih deset godina (izuzev 2008. i 2013.), te je odraz kretanja stanovništva na području cijele Zadarske županije.
VISOK POSTOTAK NEZAPOSLENOSTI MLADIH OSOBA	Visok postotak nezaposlenosti mladih osoba javlja se zbog nedostatnog broja radnih mesta, te neusklađenosti obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada.
NIZAK UDIO VISOKOOBRAZOVANOG STANOVNIŠTVA	Od ukupnog broja obrazovnog stanovništva (1.981) tek 5% stanovnika ima visoku naobrazbu.
NEUSKLAĐENOST OBRAZOVNOG SUSTAVA S POTREBAM TRŽIŠTA RADA	Obzirom na neusklađenost obrazovnog sustava sa stvarnim potrebama tržišta rada, potrebno je povećati deficitarna zanimanja, te poticati zapošljavanje u djelatnostima koja su za područje Općine neophodna (specijalizirana zanimanja u turizmu i sl.)
PRILIKE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, POZITIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
OTVARANJE RADNIH MJESTA	Širenjem turističke ponude i razvijanjem novih oblika selektivnih vrsta turizma otvaraju se mogućnosti stvaranja novih radnih mesta.
PRIJETNJE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, NEGATIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
SMANJENJE BROJA RADNO SPOSOBNOG STANOVNIŠTVA ZBOG SVE MANJEG BROJA NOVOROĐENE DJECE I STARENJA STANOVNIŠTVA	Za područje Općine karakterističan je prirodni pad koji je prisutan zadnjih deset godina, te uslijed smanjenja broja živorođene djece utječe na povećanje broja stanovništva starosne kategorije 60 (65)+ godina.
ODLJEV STANOVNIŠTVA I RADNE SNAGE PODRUČJA	Odljev stanovništva rezultat je fluktuacije radne snage koja uporiše nalazi u nemogućnosti zapošljavanja, odnosno nepostojanja novih radnih mesta uslijed stagnacije gospodarskog razvijatka
NEUSKLAĐENOST OBRAZOVNOG SUSTAVA S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA	Potrebno je usmjeriti nove kadrove na specifična znanja i struku koji će odgovarati stvarnim potrebama nacionalnog tržišta.

PODUZETNIŠTVO	
SNAGE (SADAŠNJE POVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje

DOBRI UVJETI ZA POKRETANJE PODUZETNIŠTVA	Obzirom na dostupnost pojedinih resursa na području Općine, te razvijene poljoprivredne grane (maslinarstvo, vinarstvo, stočarstvo), postoje povoljni uvjeti za pokretanje poduzetničkih aktivnosti.
MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO	Područje općine zahvaćeno je utjecajnim poslovnim subjektima koji su registrirani kao mali poduzetnici, te se u najvećoj mjeri bave proizvodnim obrtom, prijevozom, ugostiteljstvom i tradicionalnim obrtimi.
SLABOSTI (SADAŠNJE NEPOVOLJNE ZNAČAJKE OPĆINE NOVIGRAD)	
Element	Obrazloženje
NEDOVOLJNA RAZVIJENOST PODUZETNIČKIH AKTIVNOSTI	Nepovezivanje gospodarstvenika u udruženja dovodi do otežanih uvjeta prilikom (samostalnog) nastupa na tržištu, stoga se javljaju prepreke u obliku raznih nameta i drugih finansijskih barijera nametnutih od strane države.
PRILIKE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, POZITIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
UNAPREĐENJE INVESTICIJSKOG OKRUŽENJA	U svrhe unaprjeđenja poduzetničkih aktivnosti potrebno je stvoriti povoljno investicijsko okruženje, stoga su na području Općine predviđene tri poslovne zone proizvodno-uslužnog karaktera: poslovna zona Pridraga 1, poslovna zona Novigrad 1, te poslovna zona Novigrad 2.
RAZVOJ PODUZETNIŠTVA	Moguće kroz razvoj poslovne i turističke infrastrukture, te shodno tome unaprjeđenje uvjeta za privlačenje domaćih i stranih investicija.
PRIJETNJE (SADAŠNJI I BUDUĆI, MOGUĆI, NEGATIVNI VANJSKI UTJECAJI)	
Element	Obrazloženje
NEDOVOLJNA ZAKONSKA REGULATIVA	Procedure koje usporavaju funkciranje sustava vezano za investicije.

3. RAZVOJNA VIZIJA

Vizija razvoja Općine je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju područja. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT/TOWS analize, razvojnih trendova u užem i širem krugu te idejama o budućnosti područja. Kad se razmotri ocjena ekonomskog potencijala i razvojnih kočnica što karakteriziraju ovo područje, Radna grupa za izradu strategije, utvrdila je da bi se vizija razvoja Općine trebala usredotočiti na: održivi razvoj, odnosno održivo korištenje resursne osnove te na razvoj ljudskih resursa.

Polazište za izradu vizije je samo područje Općine sa svojim prednostima i slabostima, potencijalima i problemima, jedinstvenostima i nedostacima. Područje prvenstveno karakterizira nekoliko osnovnih elemenata:

- Potreba za demografskom revitalizacijom i podizanjem atraktivnosti područja za život
- Čista, očuvana i zaštićena visoko vrijedna prirodna baština uz prisutnost također vrijedne kulturne baštine;

VIZIJA

Općina Novigrad, područje posebnog morskog ugodjaja, je lokacija poželjna za život i rad koja kroz održiv i razvijen turizam temeljen na očuvanim tradicionalnim vrijednostima ostvaruje visoku kvalitetu življenja lokalnog stanovništva

3.1.RAZVOJNE TEME I CILJEVI

Uzveši u obzir rezultate dobivene osnovnom analizom područja, SWOT analizom, te rezultate samog procesa izrade Strateškog razvojnog programa, Općina Novigrad kao svoje **specifične ciljeve** odnosno **strateške razvojne ciljeve za razdoblje od 2016. do 2020.** godine je odabrala slijedeće ciljeve:

Razvoj i unapređenje životnih uvjeta Općine Novigrad

Na temelju podataka dobivenih iz primarnih i sekundarnih izvora informacija, a koji se odnose na podatke lokalnih dionika koji su sudjelovali u izradi Strategije, te podataka dobivenih iz prostorno-planskih dokumenata i ostalih javnih publikacija poput statističkih podataka preuzetih sa DZS i sl., te temeljem provedene osnovne i swot analize, na području Općine mogu se uočiti negativni trendovi kretanja gospodarstva, te se kao odraz toga javlja depopulacija stanovništva, odnosno negativni prirodni prirast koji je na predmetnom području prisutan zadnjih desetak godina. Obzirom na veliki značaj demografskog kretanja stanovništva na cjelokupan razvoj gospodarstva ovom problemu se treba posvetiti, te u skladu s njim djelovati kako bi se na predmetnom području stvorili pozitivni demografski trendovi i osnažio razvoj cjelokupnog gospodarstva. U svrhe poticanja održivog razvoja na području Općine potrebno je unaprijediti kvalitetu življjenja, te povisiti životni standard lokalnog stanovništva kroz ulaganja u društvenu i komunalnu infrastrukturu te poboljšanje usluga za lokalno stanovništvo što je i temeljna postavka ovoga cilja. Obzirom na nedostatnu pokrivenost Općine komunalnom i društvenom infrastrukturom, na području iste potrebno je pristupiti unapređenju izgradnje komunalne infrastrukture (odvodnja, kanalizacija, reciklažna dvorišta, cestovna infrastruktura) te razvoju društvenih djelatnosti (sport, rekreacija, kulturne manifestacije, jačanje civilnog društva) koji su temelj za podizanje cjelokupnog standarda Općine, te uvjet za ostanak i naseljavanje stanovništva na predmetno područje. Unapređenjem društvene infrastrukture (rekonstrukcijom i izgradnjom) objekata društvene i sportske namjene, vatrogasnih domova, kulturnih domova, hortikulturalnim površinama te javnih objekata i infrastrukture za dostojan ispraćaj pokojnika, kao i prenamjenom napuštenih društvenih objekata stvaraju se uvjeti za porast kvalitete usluga, te gospodarsku valorizaciju objekata što ima direktni utjecaj na poboljšanje životnih uvjeta, te time porast broja stanovnika i zadovoljavanja potreba mlađeg stanovništva kroz upotpunjavanje sadržaja namijenjenih zabavi, kulturi i promicanju sportskih aktivnosti. Izgradnjom/rekonstrukcijom objekata društvene infrastrukture povećava se dostupnost lokalne infrastrukture što ima direktni utjecaj na pospješivanje turističkih kretanja na području Općine i cjelokupan razvoj gospodarstva. Ulaganjem u izgradnju društvene i komunalne infrastrukture u pogledu stambene, komunalne, telekomunikacijske, društvene i srodne infrastrukture kao jednog od glavnih ciljeva Općine stvaraju se dodatni uvjeti razvoja

poslovnog okruženja kroz zadovoljavanje potreba poslovnih i fizičkih osoba na predmetnom području.

Održivi gospodarski razvoj na području Općine Novigrad

U svrhe ostvarivanja gospodarskog rasta na području Općine, te stvaranja dugoročnih razvojnih trendova neophodno je pristupiti uvažavanju vlastitih specifičnosti, te poticati rast u skladu sa održivim razvojem. Povećanje ekonomске aktivnosti na području Općine, te u skladu s tim dohotka per capita osnovni je uvjet ostanka lokalnog stanovništva na ovim područjima. Nove gospodarske aktivnosti nužno je stvarati uz razvijenu svijest o važnosti privlačenja novih poslovnih subjekata što ima pozitivan utjecaj na unapređenje poslovnih aktivnosti kroz razvoj novih proizvoda i otvaranje novih radnih mjesta. Obzirom da je turizam jedna od glavnih gospodarskih djelatnosti na području Općine, gospodarska revitalizacija moguća je kroz razvoj turističke djelatnosti, odnosno daljnji razvoj turističkih usluga kroz izgradnju i podizanje kvalitete smještajnih kapaciteta, te uvođenje novih turističkih atrakcija isticanjem autohtonih proizvoda, te njihovim dalnjim plasmanom na tržište. Poradi unaprjeđenja razvojnih potencijala Općine i generiranja razvoja gospodarstva područja poljoprivredna proizvodnja, diversifikacija poljoprivredne proizvodnje te ulaganja vezana uz razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti nužni su za gospodarski oporavak, ta stvaranje dodatnog prihoda na području Općine. Također bitan segment djelovanja ovog cilja je usmjeren na razvoj ribarstva koje predstavlja tradicionalnu djelatnost sa potencijalom razvoja i pojačavanja uloge u gospodarskim kretnjama. Obzirom na važnost privlačenja novih poslovnih entiteta radi osnaživanja gospodarskih aktivnosti, na području Općine neophodno je stvaranje napredne poslovne infrastrukture stvaranjem adekvatnih poslovnih zona, te osnaživanjem uslužnih i proizvodnih kapaciteta kroz razvoj tradicionalnih obrta.

3.2.RAZVOJNI CILJEVI, MJERE, OČEKIVANI REZULTATI I INDIKATORI

3.2.1.RAZVOJNI CILJ 1

Razvoj i unapređenje životnih uvjeta Općine Novigrad

Prioritetne mjere za postizanje cilja 1

M 1.1. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture

M 1.2. Razvoj društvene infrastrukture i usluga za lokalno stanovništvo

Očekivani rezultati

R 1.1.

Razvijen/ rekonstruiran sustav vodoopskrbe i odvodnje

Izgrađeni i rekonstruirani poljski putevi

Razvijen sustav regulacije prometa u svrhu izbjegavanja prometnih gužvi

Unaprijeđen sustav parkinga

Rekonstruirane i izgrađene nerazvrstane ceste

Izgrađeno reciklažno dvorište

R 1.2.

Prenamijenjeni napušteni društveni objekti u svrhe široke namjene s naglaskom na gospodarsku valorizaciju

Osnovan kulturni centar

Izgrađena sportska infrastruktura

Rekonstruiran Dom kulture

Izgradeni DVD-ovi i lovački domovi

Uređene javne zelene površina

Izgrađena mrtvačnica i unapređene usluge groblja

Indikatori mjerjenje postizanja rezultata

I 1.1.

Duljina (km) sustava vodoopskrbe

Duljina (km) fekalnog i atmosferskog kanalizacijskog sustava

Površina (m^2) komunalne građevine za prihvat izdvojenog skupljenog otpada

Duljina (km) izgrađenih nerazvrstanih cesta

Generiranje prihoda sustava naplate parkinga

Smanjenje prometnih gužvi za vrijeme pojačanih turističkih kretnji

Proširena zona gradnje reciklažnog dvorišta u m^2

I 1.2.

Broj prenamijenjenih napuštenih objekata koji se potpuno ili djelomično gospodarski valoriziraju

Broj funkcionalnih kulturnih centara i

Broj funkcionalnih objekata za sportsku infrastrukturu

Prošireni kapaciteti Doma kulture

Broj funkcionalnih DVD-ova i lovačkih domova

Uređene i unaprijedene površine u funkciji javnih zelenih površina (m^2)

Broj objekata u funkciji mrtvačnice i površina razvijenog prostora koji se koristi u svrhu groblja

M 1.1. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture

Razlog za intervenciju

Obzirom na djelomičnu pokrivenost Općine sustavom odvodnje, potencijalna opasnost za lokalno stanovništvo javlja se u obliku potencijalnog zagađenja prirodnog okruženja i područja života, stoga je, kako bi se riješila cjelokupna problematika odvodnje oborinskih i fekalnih otpadnih voda potrebno pristupiti izgradnji glavnog gravitacijskog kolektora (crpne stanice Crnopalj i Most sa pripadajućim tlačnim cjevovodima). Obzirom na nepostojanje gravitacijskog kolektora na području Općine, fekalna kanalizacija stambenih građevina riješena je na nezadovoljavajući način (putem septičkih jama uz ispust u more), stoga se javlja potreba za objedinjenjem fekalnih voda (iz sekundarnih i glavnih gravitacijskih cjevovoda), te njihov transport do uređaja za pročišćavanje. U svrhe jačanja gospodarske aktivnosti na području Općine, te osnaživanja gospodarske zone Pridraga, na području iste potrebno je pristupiti uređenju komunalne infrastrukture, te omogućiti nesmetano odvijanje poslovnih aktivnosti. Kako bi se građanima omogućilo učinkovito gospodarenje otpadom, te time smanjilo narušavanje kvalitete življjenja, na području Općine planirana je izgradnja reciklažnog dvorišta. Radi povećanja atraktivnosti područja, te bolje prometne povezanosti, a samim time i povećanja sigurnosti prometa na području Općine neophodna je rekonstrukcija/izgradnja nerazvrstanih prometnica. Ulaganjem u daljnje uređenje sustava nerazvrstanih prometnica pospješuje se kvaliteta življjenja lokalnog stanovništva na ovim područjima (bolja prometna povezanost, te povećanje sigurnost odvijanja prometa), te doprinosi osnaživanju turističkih aktivnosti (bolji prometni pristup pojedinim naseljima, te lakša dostupnost sadržaja).

Svrha/cili

Svrha ove mjere izgradnja je (i rekonstrukcija) komunalne infrastrukture obuhvaćene sustavom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kako bi se zaustavilo potencijalno ozbiljnije onečišćenje okoliša (onečišćenje podzemlja, te problem sa tečenjem oborinskih voda), te lokalnom stanovništvu omogućilo stanje funkcionalne sposobnosti za nesmetano korištenje sustava javne odvodnje. U te svrhe, pored izgradnje kolektora, na području Općine predviđena je gradnja priključka otpadnih voda hotela i autokampa na novoizgrađeni sustav odvodnje (u Novigradu) kako bi sve otpadne vode bile usmjerenе na uređaj za pročišćavanje, te kako bi se spriječilo daljnje zagađenje okoliša (odnosno ispust velikih količina otpadnih voda u more). U svrhe unaprjeđenja poslovnih aktivnosti, te pospješivanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva na području Općine također je planirano uređenje prometnih površina, vodoopskrbe i odvodnje, elektroenergetskog napajanja, te telekomunikacijske kanalizacije unutar gospodarske zone Pridraga. U cilju odvajanja štetnog i opasnog otpada, te selekcije građevinskog otpada na području Općine planirana je izgradnja komunalne građevine sa drobilicom (za mehaničku pripremu za prijevoz do mjesta skladištenja) čija je osnovna namjena prihvati građevinskog otpada, te njegovo skladištenje. Svrha ove mjere također je unaprjeđenje parkirnih mjesto poradi zaštite i sigurnosti pješačkog prometa, stoga je na području Općine predviđena izgradnja nogostupa sa oborinskom odvodnjom uz parkiralište OŠ Pridraga.

Izgradnjom prometnica, odnosno njihovim uređenjem, obuhvaćeno je rješavanje problema odvodnje oborinskih voda u uličnom profilu s kolnih, pješačkih i zelenih površina kako bi se naglasila atraktivnost područja i omogućio bolji pristup popratnim turističkim sadržajima.

Aktivnosti

Izrada projektno-tehničke dokumentacije za planirana ulaganja unutar ove Mjere

Pronalazak vanjskih izvora financiranja za planirane investicije

Izvedba planiranih radova sukladno izrađenoj projektno tehničkoj dokumentaciji

M 1.2. Razvoj društvene infrastrukture i usluga za lokalno stanovništvo

Razlog za intervenciju

Ulaganja u razvoj društvene infrastrukture na području Općine neophodna su poradi poboljšanja kvalitete življena, te unapređenje usluga za lokalno stanovništvo. Nedovoljno/nejednako razvijena infrastruktura u pojedinim dijelovima Općine stvara potrebu za ulaganjem u istu, te za Općinu predstavlja priliku za ostanak lokalnog stanovništva na predmetnom području. Izgradnjom/ rekonstrukcijom objekata socijalne i gospodarske infrastrukture na lokalnoj razini povećava se dostupnost lokalne infrastrukture, te se direktno utječe na održivost razvoja cijele zajednice.

Svrha/cilj

U svrhe očuvanja i promicanja kulturnih aktivnosti na području Općine planirana je rekonstrukcija Doma kulture sa multifunkcionalnim sadržajima koji će obogatiti kulturna zbivanja i njihov sadržaj smjestiti u nove prostorije kazališne/kongresne dvorane te posebne prostorije za organizacije civilnog društva. Ostali popratni sadržaji (dječja igraonica, sala za sastanke, info centar) namijenjeni lokalnom stanovništvu potaknuti su potrebom za proaktivnim djelovanjem, te ostanku stanovništva na ovim područjima. Svrha ove mjere također je izgradnja mrtvačnice sa kapelicom, garderobom kako bi se lokalnom stanovništvu omogućio dostojan ispraćaj pokojnika, te utjecalo na porast usluga za ruralno stanovništvo na području Općine. Rekonstrukcija i hortikulturno uređenje javnih zelenih površina također su sastavni dio ove mjere, te pored očuvanja zelenih površina, imaju simbolično značenje vezano uz funkciju parka u sklopu prirodnog okruženja predmetnog područja Općine Novigrad.

Aktivnosti

Izrada projektno-tehničke dokumentacije za društvenu infrastrukturu i infrastrukturu povezanu sa uslugama za ruralno stanovništvo

Prijava troškova izgradnje društvene infrastrukture i infrastrukture povezane sa uslugama za ruralno stanovništvo radi ostvarivanja bespovratnih potpora iz EU i drugih fondova

Izvođenje radova izgradnje društvene infrastrukture i infrastrukture povezane sa uslugama za ruralno stanovništvo

3.2.2. RAZVOJNI CILJ 2

Održivi gospodarski razvoj na području Općine Novigrad

Prioritetne mjere za postizanje cilja 2

M 2.1. Razvoj turističke djelatnosti

M 2.2. Razvoj poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti te ribarstva

M 2.3. Poticanje održive konkurentne gospodarske aktivnosti

M 2.4. Održivo korištenje kulturno - povijesnih resursa

Očekivani rezultati

R 2.1. Uključene kulturne manifestacije u turističku ponudu

Razvijeni autohtoni proizvodi

Produžena turistička sezona (novouređene biciklističke rute, organizacija manifestacija)

Izgrađena turistička infrastruktura

R 2.2 Razvijena poljoprivredna i nepoljoprivredne djelatnosti unutar poljoprivrednih gospodarstava

Razvijeno ribarstvo na predmetnom području

R 2.3. Revitalizirani i razvijeni tradicionalni obrti

Razvijene postojeće poslovne zone

Osnovane gospodarske zone

Razvijeno poduzetništvo

Razvijeni i unapređeni proizvodni kapaciteti gospodarskih subjekata

Razvijeni i unapređeni uslužni kapaciteti gospodarskih subjekata

R 2.4. Uređena kulturno-povijesna cjelina Novigrad

Valorizirane gospodarski neaktivirane tradicionalne kuće i voltovi

**Revitalizirana kulturno-povijesna baština područja, te njezino održivo
upravljanje**

Indikatori mjerjenje postizanja rezultata

I 2.1. Veći broj plasiranih autohtonih proizvoda

Novouređene biciklističke staze (km)

Broj ostvarenih smještajnih kapaciteta

Broj kulturnih manifestacija ukomponiranih unutar turističke ponude

Novoizgrađena infrastruktura koja se koristi u turističke svrhe

I 2.2. Ulaganja u preradivačke i tržišne kapacitete ribarske djelatnosti

Ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju

Povećanje broja subjekata koje se bave izradom suvenira i autohtonih proizvoda

I 2.3. Površina (ha) postojećih i novoizgrađenih poslovnih zona

Ulaganja u postojeću i novoizgrađenu poduzetničku potpornu infrastrukturu

Novootvoreni poslovni inkubatori

Povećani broj i prihodi ostvareni poduzetničkom aktivnosti

Ulaganja u proizvodne i preradivačke kapacitete

Ulaganja u uslužne kapacitete

Povećan broj tradicionalnih obrta

I 2.4. Povećani kapaciteti i valorizacijska moć revitalizirane kulturne materijalne baštine

M 2.1. Razvoj turističke djelatnosti

Razlog za intervenciju

Obzirom da je turizam jedna od važnijih gospodarskih djelatnosti na području Općine, te za istu predstavlja ogroman razvojni potencijal, razvoj i usavršavanje turističkih djelatnosti neophodni su za održivi razvoj cijelog područja. Uvezši u obzir sve pogodnosti koje se javljaju kao rezultat unaprjeđenja turističke aktivnosti (dodatne mogućnosti za zapošljavanje, povećanje prihoda, razvoj ostalih djelatnosti koje se mogu ukomponirati unutar turizma) nameće se potreba za dalnjim razvojem turističkih usluga, odnosno isticanjem lokalnih vrijednosti i plasiranjem jedinstvene turističke ponude uz praćenje suvremenih trendova turizma. Ova mjera usmjerena je na razvoj autohtonih proizvoda, te produžetak turističke sezone uz uvođenje novih turističkih atrakcija, te proširenje smještajnih kapaciteta.

Svrha/cilj

Svrha ove mjere stvaranje je preduvjeta za aktivan rast i razvoj zajednice baziran na razvoju turističkih djelatnosti kroz podizanje kvalitete smještajnih kapaciteta, te uvođenje novih turističkih atrakcija razvijanjem selektivnih vrsta turizma i popratne infrastrukture. U svrhe osnaživanja turističkih kretanja na području Općine nužno je proširenje smještajnih kapaciteta u vidu hotelskog smještaja i autokampa, te usmjeravanje na podizanje kvalitete i plasman autohtonih proizvoda. Kako bi se dodatno naglasila atraktivnost područja, te omogućila njegova prepoznatljivost, pokrenuta je inicijativa zaštite novigradskih dagnji koje se nameću kao proizvod od lokalne važnosti. Svrha ove mjere također je poticanje razvoja aktivnog, ruralnog i ljetno-kupališnog turizma kako bi se osiguralo produljenje turističke sezone, te omogućio daljnji razvitak gospodarskih aktivnosti u području djelatnosti turizma. U te svrhe na području Općine planira se uređenje biciklističkih staza koje čine okosnicu razvoja rekreacijskog turizma, te popratne sportske infrastrukture. Kulturno-umjetničke manifestacije vrše direktni utjecaj na izgradnju imidža Općine, te naglašavaju kulturno povijesnu atraktivnost predmetnog područja, stoga je njihovo uvođenje u turističku ponudu od važećeg interesa za sveukupni razvoj lokalne zajednice. Daljnja promocija kulturnih manifestacija nužna je poradi unapređenja poslovanja subjekata turističke ponude i komercijalne aktivnosti na području Općine što ima direktan utjecaj na stvaranje dodatnog prihoda i povećanje radno intenzivne djelatnosti u obliku dodatnog, privremenog ili stalnog zapošljavanja lokalnog stanovništva.

Aktivnosti

Informiranje javnosti i zainteresiranih pojedinaca o mogućnostima poslovanja unutar djelatnosti turizma i povezivanje iste sa postojećim djelatnostima

Tehnička i savjetodavna pomoć prilikom kandidiranja projekata vezanih za turizam prilikom prijave natječaja na EU i ostale fondove

M 2.2. Razvoj poljoprivredne i nepoljoprivredne djelatnosti te ribarstva

Razlog za intervenciju

Obzirom da se poljoprivredna proizvodnja nameće kao jedna od primarnih djelatnosti na području Općine, te predstavlja okosnicu gospodarske aktivnosti, ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti ali i diversifikaciju poljoprivredne proizvodnje nužna je radi otvaranja novih radnih mjesta, te stvaranja dodatnih prihoda što ima direktni utjecaj na povećanje gospodarskog razvijenosti cijelog područja. Kako bi se unaprijedili razvojni potencijali Općine, te obzirom na ruralna obilježja predmetnog područja, potrebno je snage usmjeriti na razvoj aktivnosti ruralnog turizma u sklopu postojećih poljoprivrednih gospodarstava. Bitan segment gospodarskih kretanja je i ribarska djelatnost čiju važnost je potrebno ojačati i unaprijediti aktivnosti unutar navedene djelatnosti. Zbog potrebe za postizanjem bolje lokalne i regionalne tržišne pozicija subjekata ribarske djelatnosti potrebno je ostvariti ulaganja u tržišne i prerađivačke kapacitete čime se direktno ostvaruje utjecaj na porast dohotka stanovništva i utjecaj na smanjenje i postizanje prestanka depopulacije

Svrha/cilj

Svrha ove mјere poticanje je nepoljoprivrednih djelatnosti uz stvaranje povoljnijeg okruženja za diversifikaciju proizvodnje, te stvaranje novih sudionika koji će temeljem inovativnih proizvoda pospješiti generacijsku obnovu poljoprivrednog sektora. U te svrhe, potrebno je razvijati ugostiteljske i turističke usluge na poljoprivrednim gospodarstvima, te kroz pružanje smještajnih, sportskih, rekreativskih, obrazovnih i ostalih pratećih sadržaja potaknuti sinergijski učinak na cjelokupan razvoj gospodarstva. Jačanjem prerađivačkih kapaciteta ostvaruje se dodana vrijednost primarnoj sirovini i postiže se bolja ekomska učinkovitost ribarstva na predmetnom području i tržištu na kojem djeluje

Aktivnosti

Informiranje javnosti i zainteresiranih pojedinaca o mogućnostima poslovanja i financiranja unutar djelatnosti poljoprivrede, nepoljoprivredne djelatnosti poljoprivrednih gospodarstava, ribarstva i povezivanje iste sa postojećim djelatnostima

Tehnička i savjetodavna pomoć prilikom kandidiranja projekata vezanih za ulaganja unutar ove Mjere prilikom prijave natječaja na EU i ostale fondove

Realizacije planiranih investicija

M 2.3. Poticanje održive konkurentne gospodarske aktivnosti

Razlog za intervenciju

U svrhe poticanja održivog razvoja, na području Općine neophodno je buđenje gospodarske aktivnosti kroz ulaganja u proizvodne i uslužne kapacitete, te stvaranje novih gospodarskih zona. Također je, poradi osnaživanja gospodarskih kretanja, neophodno stvaranje napredne potporne poslovne infrastrukture i povezanih usluga. Gospodarski napredak moguće je ostvariti kroz revitalizaciju tradicionalnih obrta, te unapređenje proizvodnih i uslužnih kapaciteta, stoga su izgradnja i opremanje poslovnih jedinica, kao i diversifikacija proizvodnje neophodne za poboljšanje poslovnog razvoja.

Svrha/cili

Svrha ove mjere buđenje je poduzetničke aktivnosti kroz stvaranje adekvatnih poslovnih zona, potencijalnih inkubatora te privlačenje sredstava iz strukturnih fondova u svrhe razvoja, konsolidacije i rasta poslovnih subjekata. Poslovne zone proizvodno-uslužnog karaktera nužne su za unapređenje poduzetničkih aktivnosti, te privlačenje domaćih i stranih investicija stoga su na području Općine nalaze tri PZ ovog tipa: PZ Pridraga 1, PZ Novigrad 1, te PZ Novigrad 2. Obzirom na evidentan utjecaj poslovnih subjekata koji su na području Općine registrirani kao mali poduzetnici, te se njihova djelatnost uglavnom odnosi na ugostiteljstvo, turizam i uslužne djelatnosti, potrebno je pristupiti osvremenjivanju i revitalizaciji tradicionalnih obrtničkih proizvoda kako bi se osnažila proizvodna djelatnost, te stvaranjem unikatnih proizvoda pospješile usluge uslužnog karaktera ali i također kao neophodno se nameće i razvoj postojećih mali subjekata koje se učinkovito može riješiti uspostavom poslovnog inkubatora

Aktivnosti

Informiranje gospodarskih, fizičkih i pravnih subjekata o mogućnostima razvijanja gospodarske djelatnosti i ostvarivanja prihoda i dobiti na temelju istih

Izrada projektno-tehničke dokumentacije i kandidiranje troškova razvijanja poslovanja i poslovnih zona

Tehnička i savjetodavna pomoć prilikom kandidiranja projekata vezanih za djelatnosti iz područja gospodarstva prilikom prijave natječaja na EU i ostale fondove

Informiranje i senzibiliziranje zainteresiranih gospodarskih subjekata o mogućnostima razvoja poduzetništva i vlastitim sredstvima

Realizacija planiranih investicija/ projekata

M 2.4. Održivo korištenje kulturno - povijesnih resursa

Razlog za intervenciju

U svrhe revitalizacije predmetnog područja, potrebno je pristupiti aktivnostima očuvanja, zaštite, promicanja i razvoja kulturno-povijesne baštine. Unaprjeđenje kulturne baštine na području Općine dovodi do povećanja atraktivnosti područja, te dodatnog zapošljavanja u sektoru kulturnog turizma. Navedeno ima za učinak povećanje turističke atraktivnosti i potencijala što može , ukoliko se pravilno iskoristi, povoljno utjecati na turistička kretanja, odnosno dodatno stvaranje prihoda.

Svrha/cilj

Svrha ove mjere zaštita je kulturnih dobara, te njihovo učinkovito korištenje kroz revitalizaciju napuštenih objekata u multikulturne centre, te objekte za prodaju suvenira kako bi se pospešila turistička ponuda. Prenamjenom zaštićenih obiteljskih kuća i ostalih javnih objekata u društveno-administrativne, kulturne i ekonomski svrhe, te njihovom valorizacijom njeguje se kulturni identitet spomenika, te se otvaraju mogućnosti regeneracije cijelog područja kroz produljenje turističke sezone i razvoj selektivnih vrsta turizma. Također učinkovitim ulaganjem u kulturno – povjesnu cjelinu Novigrad ostvaruje se očuvanje zaštićene kulturno povijesne materijalne imovine te se ostvaruju preduvjeti za komercijalno i održivo korištenje iste

Aktivnosti

Određivanje najznačajnijih kulturno-povijesnih resursa

Izrada projektno-tehničke dokumentacije potrebne za uređivanje, renoviranje i rekonstrukciju kulturno-povijesnih dobara

Tehnička i savjetodavna pomoć prilikom kandidiranja projekata vezanih za uređivanje, renoviranje i rekonstrukciju kulturno-povijesnih dobara prilikom prijave natječaja na EU i ostale fondove

Informiranje i senzibiliziranje šire javnosti o valorizaciji kulturno-povijesnih resursa

3.3.HORIZONTALNI CILJEVI

Osim razvojnih ciljeva definiranih Strategijom važni su i tzv. horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se idealno trebali promicati u svim programima i projektima implementacije Strategije Općine, posebno u projektima financiranim iz fondova Europske unije, a uključuju: promociju jednakih mogućnosti i ljudskih prava, upravljanje okolišem i smanjenje utjecaja na

klimatske promjene te poštivanje načela dobrog upravljanja uz razvoj privatno-javnog partnerstva i sudioničke demokracije.

3.4. UTJECAJ PROVEDBE STRATEGIJE NA OKOLIŠ

Održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštita okoliša s naglaskom na racionalno gospodarenje prostorom definirano je i ugrađeno u sve strateške ciljeve, kako u razvoj gospodarstva tako i u razvoj komunalne infrastrukture. Očuvanje, zaštita i održiva uporaba prirodne i kulturne baštine naznačen kao najviše rangiran prioritet što pokazuje uvažavanje visoko vrijedne prirodne baštine kao značajne resursne osnove, što je i detaljno prikazano u osnovnoj analizi. SWOT analiza značajno naglašava važnost očuvanja okoliša, kao i održivi razvoj, ali i potencijal Općine za razvoj obnovljivih izvora energije.

4.USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA OPĆINE S CILJEVIMA EU, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM RAZVOJnim CILJEVIMA

Strategija razvoja Općine Novigrad 2016.-2020. je razvojni dokument koji se priprema dijelom i kao podloga za korištenje fondova Europske unije. Pri pripremi dokumenta posebna pozornost je posvećena usklađenosti s ciljevima EU iznesenima u ratificiranom Lisabonskom ugovoru¹. Lisabonski ugovor jasno navodi ciljeve Europske unije i vrijednosti mira, demokracije, poštivanja ljudskih prava, pravde, vladavine prava i održivosti. Strateški ciljevi razvoja Općine Novigrad u skladu su s gore navedenim ciljevima Europske unije, a treba naglasiti i da su prvenstveno **usklađeni s prioritetima i ciljevima definiranim** novom post-lisabonskom desetogodišnjom **gospodarskom strategijom EU, pod nazivom „EUROPA 2020 – strategija za pametan, održiv i uključiv rast“**². Ova je strategija, kao nasljednica Lisabonske strategije, usvojena slijedom potreba da se politike preusmjere s upravljanja krizom na uvođenje srednjoročnih i dugoročnih reformi koje bi trebale promicati rast i zapošljavanje, a istodobno osiguravati održivost javnih financija. Prioriteti strategije su:

- Pametan rast - razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama
- Održiv rast - poticanje gospodarstva koje je resursno učinkovitije, ekološki osvještenije i konkurentnije
- Uključiv rast - gospodarstvo zasnovano na visokoj zaposlenosti koje treba doprinijeti društvenoj i teritorijalnoj koheziji

Tijekom pregovora, temeljem objektivnih statističkih pokazatelja i dosadašnjih izvješća o napretku Republike Hrvatske, Europska Komisija izdvojila je 4 tematske cjeline na koje bi Hrvatska trebala usmjeriti glavninu EU sredstava koja su dostupna unutar proračunskog razdoblja 2014.-2020:

1. Jačanje konkurentnosti gospodarstva
2. Poticanje zapošljavanja, poboljšanje obrazovnog sustava i smanjenje siromaštva
3. Očuvanje okoliša i prirodnih resursa
4. Jačanje administrativnih kapaciteta i veća uključenost civilnog sektora

¹ http://Europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_en.htm

² http://ec.Europa.eu/europe2020/index_en.htm

Republika Hrvatska je, nakon razdoblja pregovora s Europskom Komisijom izradila i potpisala, **Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.**, kao krovni strateški razvojni dokument koji definira okvir za razvoj sektorskih strategija i javnih politika Republike Hrvatske. Dokument definira glavne izazove s kojima se susreće Republika Hrvatska vezano uz ispunjavanje zajedničkih ciljeva Europske unije za pametan, održiv i uključiv rast. To su:

1. Gospodarska konkurentnost,
2. Zaštita okoliša te učinkovitost resursa,
3. Razvoj održive i suvremene prometne i mrežne infrastrukture,
4. Sudjelovanje na tržištu rada te kvaliteta obrazovanja,
5. Siromaštvo, nejednakost i diskriminacija,
6. Učinkovitost javne uprave.

Kako bi se suočila s istaknutim izazovima, u okviru Sporazuma o partnerstvu, Republika Hrvatska definirala je 11 tematskih ciljeva s čijim postizanjem je usklađena i ova razvojna strategija, a to su tematski ciljevi:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija.
2. Poboljšanje pristupa informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji te njezine uporabe i kvaliteti.
3. Jačanje konkurentnosti MSP- ova, poljoprivrednog sektora (u sklopu EPFRR-a) te sektora ribarstva i akvakulture (u sklopu EFPR-a).
4. Podrška prelasku na ekonomiju s niskom razinom emisije CO₂ u svim sektorima.
5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprječavanje rizika i upravljanje njim.
6. Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa.
7. Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u infrastrukturi ključnih mreža.
8. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage.
9. Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije.
10. Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.

11. Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave.

Strateški ciljevi Strategije razvoja Općine Novigrad detaljno su usklađeni i sa strateškim ciljevima nadređenog trenutno aktualnog strateškog razvojnog dokumenta regionalne razine, **Županijskom razvojnom strategijom Zadarske županije** za razdoblje 2011.-2013 (novija verzija ovog dokumenta ne postoji).:

1. Uspostava učinkovitog sustava upravljanja potencijalima i resursima
2. Razvoj konkurentnog poduzetništva, turizma, poljoprivrede i ribarstva
3. Prepoznatljivost i očuvanje kulturne i prirodne baštine
4. Unapređenje zaštite okoliša i kvalitete života

Od nadređenih provedbenih strateških razvojnih programa nacionalne razine, obzirom na činjenicu kako je Općina Novigrad u potpunosti ruralno područje, potrebno je izdvojiti Program ruralnog razvoja 2014.-2020. Osmišljavanje strateških razvojnih ciljeva kreiralo se prvenstveno u kontekstu sukladnosti s **prioritetima** (time i fokus područjima) **Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.**³ koji su slijedeći:

1. poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (razvoj baza podataka u ruralnim područjima; jačanje veza između poljoprivrede, šumarstva i znanstvenog sektora);
2. jačanje održivosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija te davanje potpore održivom upravljanju šumama;
3. promicanje organizacije prehrambenog lanca, dobrobiti životinja i upravljanja rizicima u poljoprivrednom sektoru;
4. obnavljanje, očuvanje i jačanje poljoprivrednih i šumskih ekosustava (bioraznolikost, voda, tlo);
5. promicanje učinkovitog korištenja resursa (vode i energije) i davanje potpore prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika (korištenjem obnovljive energije, smanjenjem emisija stakleničkih plinova, očuvanjem i pohranjivanjem ugljika);
6. promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj (jednostavnije otvaranje radnih mesta, promicanje lokalnog razvoja, pojačana dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija),

---

³ Izvor: Program ruralnog razvoja 2014.-2020., verzija 1.4

Mjerljivim doprinosom prioritetima i fokus područjima ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj putem ove strategije, direktno se doprinosi i ostvarenju **tri horizontalna cilja Zajedničke poljoprivredne politike Hrvatske⁴ i Europske unije do 2020:**

1. poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju
2. osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora
3. postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mesta.

---

⁴ Izvor: Zakon o poljoprivredi (NN30/15)

5. PROVEDBENI MEHANIZMI

Strategija razvoja Općine Novigrad sastoji se od razrađene hijerarhije razvojnih ciljeva - od vizije, preko strateških ciljeva, do mjera te projekata/aktivnosti provedbe. I dok konačna uspješnost i vrijednost strategije uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“ ti osnovni sastavni dijelovi - koliko dobro ciljevi strateški usmjeravaju razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predlagani projekti doista pridonose ostvarivanju određenih prioriteta i mjera - ona znatno zavisi i od kvalitete provedbe i upravljanja projektima jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako izostane kvalitetna provedba.

Kako bi se Strategija razvoja mogla provoditi, potrebno je odrediti određene mehanizme njezine provedbe. Pri tome se prvenstveno misli na definiranje pokazatelja provedbe koji moraju biti jasni i kvantitativno određeni, te povezani s tijelima/institucijama koje su zadužene za razvoj te koordiniraju, odnosno imaju utjecaj na provedbu mjera i aktivnosti, poštujući, pri tome, načelo transparentnosti. Drugim riječima, potrebno je odrediti odgovornost provedbe, način vrednovanja kroz definirane pokazatelje, kao i tijelo koje prati i izvješćuje o provedbi. Također, jedan od izrazito važnih mehanizama predstavlja informiranje i uključivanje javnosti/građana u provedbeni proces. Obzirom da se provedba temelji na projektima i programima, iznimno je važno utvrditi kriterije prema kojima će oni biti usvojeni u Strategiji i prioritetni u realizaciji. Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom i detaljnem, te realnom i provedivom planu provedbe. Plan treba sadržavati podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i finansijske alokacije, vremenski plan te konkretnе aktivnosti, kako za provedbu, tako i za praćenje i vrednovanje provedbe. Da bi proces provedbe bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmislit i osigurati i važni elementi uključujući: provedbene institucije i mehanizme, financiranje i postupke za praćenje i vrednovanje programa i projekata. Strategija će pridonijeti i uspješnjem privlačenju i natjecanju za finansijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora za financiranje razvoja i to od nacionalnih programa i institucija RH, onih u EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora do privatnih ulagača. Strategijom se dobiva dobro strukturiran razvojni plan Općine, ona je podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata te za njihovo primjereno predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

Strategija razvoja je podložna i promjenama temeljenih na vrednovanju provedbe te njezinom usuglašavanju s nacionalnim i regionalnim prioritetima nakon određenog razdoblja, odnosno kad god to okolnosti nalaže. Revidiran dokument usvaja Općinsko vijeće.

Provedbu Strategije može se podijeliti u dvije osnovne faze. U prvoj fazi, gdje najveću odgovornost ima sama Općina Novigrad, potrebno je pripremiti sve dionike za provedbu i uvesti praksu partnerstva i zajedničkog donošenja odluka. Potrebno je jačati partnerstva i izgraditi konsenzus iz više razloga. Ciljeve Strategije nije moguće (niti je planirano) ostvariti isključivo općinskim sredstvima, te provedba treba uključiti i sve druge izvore sufinanciranja projekata. Strategija je multisektorske naravi što nameće potrebu ujednačenog i zajedničkog djelovanja velikog broja dionika. Ovu aktivnost treba potaknuti općinska administracija uključujući aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih razina uprave (unutarnja, horizontalna i vertikalna koordinacija), te između uprave i civilnog odnosno privatnog sektora (vanjska koordinacija). Jednako je važno posvetiti se informirajući i promociji Strategije i njenih ciljeva radi senzibilizacije javnosti. Komunikacija sa širom javnosti je od iznimne važnosti.

Uz jačanje partnerstva potrebno je, u prvoj fazi provedbe, izgraditi kapacitete i provesti organizacijske prilagodbe koje će Strategiju učiniti operativnom, što uključuje stalno osposobljavanje službenika za upravljanje projektnim ciklusom, strane jezike, informacijsko-komunikacijske tehnologije, natječajne procedure i dokumentacije i sl. Organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije koje je potrebno unaprijediti, te s tim u vezi, utemeljiti jedinstvenu bazu projekata (standardiziranje procedura i dokumenata, izvještavanja, pohrana i sl.). U prvoj, „pripremnoj“, fazi provedbe potrebno je i izraditi bazu projekata, sukladno metodologiji i modelu primjenjenom na razini Županije, LAG-a i Općine. Ona predstavlja službeni register svih razvojnih inicijativa i projekata. Obzirom da se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti, i to s različitim razvojnim učincima, različitih prioriteta, sadržaja, dinamike, veličine i dr. Različiti su i predlagatelji tih ideja i projekata, a mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje. Drugim riječima, svaki projekt za koji se traži, bilo suglasnost, potpora ili sufinanciranje, mora biti uveden u Baze projekata.

Druga faza provedbe Strategije odnosi se na provedbu projekata i aktivnosti praćenja i vrednovanja. Ovdje odgovornost provedbe, kao i finansijski teret, imaju svi dionici uključeni u proces razvoja što mora biti uključeno programski proračun Općine (finansijski plan provedbe Strategije) koji se treba izraditi po prihvatanju strategije od strane nadležnog tijela, Općinskog

vijeća, ih vezati uz prateće operativnih programa i nacionalnog strateškog razvojnog okvira do 2020.

5.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU

Općina Novigrad

Ključnu ulogu u provedbi Strategije ima Općina Novigrad. Općinsko vijeće usvaja Strategiju, te nakon usvajanja, redovito, razmatrajući godišnja i druga izvješća, prati njezinu provedbu. Planskim dokumentima koje donosi osigurava njezinu provedbu te poduzima mjere iz svoje nadležnosti usmjerene poboljšanju provedbe. Načelnik usklađuje aktivnosti svih općinskih tijela i drugih dionika provedbe Strategije donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mjera njezine provedbe, nadzorom nad provedbom tih mjera, sudjelovanjem u postupku odabira razvojnih projekata te izvješćivanjem Vijeća o provedbi i rezultatima provedbe.

Lokalna akcijska grupa (LAG) Bura

LAG Bura koordinator je aktivnosti provedbe projekata te sustava praćenja provedbe Strategije u dijelu provedbe projekata na područjima naselja Općine, a sufinanciraju se iz Programa ruralnog razvoja 2014-2020 (ESI fond EPFRR⁵). LAG je zadužen je za potporu i praćenje projekata koji se realiziraju iz Programa ruralnog razvoja putem svih provedbenih mjera, a posebno putem podmjere 19.2 odnosno realizaciju Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2014.-2020.

Razvojna agencija Zadarske županije ZADAR NOVA

Koordinator je projekata za područje Županije, sukladno Članku 4. Pravilnika o upisniku upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja, osim koordiniranja izrade i pripreme Strategije, u procesu provedbe Županijska razvojna agencija obavlja sljedeće poslove: praćenje provedbe, koordinacija, poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te kroz

⁵ Op.a: EPFRR (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj)

međuregionalnu i prekograničnu suradnju; sudjelovanje u izradi razvojnih projekata. Uz aktivnosti povezane sa Strategijom, agencija i niz drugih aktivnosti u području promicanja ulaganja i podrške razvoju poduzetništva na području Općine Novigrad.

Javni sektor

Javni sektor, u ovom kontekstu, uključuje institucije i organizacije iz javnog sektora s područja Općine Novigrad i Zadarske županije. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svojeg djelovanja. Jačanje i uloga javnog sektora ključni su u narednom proračunskom razdoblju 2014.-2020.

Civilno društvo

Organizacije civilnog društva (OCD) pokazale su se kao značajan sudionik u izradi razvojne strategije zbog iskustva koje imaju u radu unutar okruženja koje se temelji na projektima. OCD imaju posebno značajnu ulogu u područjima zaštite prirodne i kulturne baštine te razvoja ljudskih resursa. OCD ujedno mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i EU fondova za financiranje inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici u regionalnom razvoju. Uloga OCD-a, razvoj participacijskih procesa kao i partnerskih odnosa s javnim i gospodarskim sektorom, jedna su od ključnih razvojnih smjernica za naredno razdoblje.

Privatni sektor

Privatni, gospodarski, sektor je glavni pokretač gospodarstva, stvaranja blagostanja i radnih mesta. Svrha Strategije je, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora. Ona će se, prije svega, ostvarivati razvojem suradnje i dijaloga gospodarskog i javnog sektora (obrazovnog sustava, sustava tržišta rada, podršku kroz razne programe edukacije i poticaja, osiguravanje infrastrukture itd.). Iz tog razloga, sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Strategije, od izrazite je važnosti. Na taj način, djelovanje javnog sektora kontinuirano se uskladjuje s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o poštivanju načela održivog razvoja.

5.2.FINANCIRANJE

Provedivost Strategije razvoja Općine Novigrad 2016.-2020. primarno se osigurava privlačenjem sredstava potrebnih za provedbu mjera. Financijski plan za realizaciju prioritetnih strateških projekata Općine sadrži prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan (za prioritetne strateške projekte) treba se izraditi temeljem podataka akcijskog plana i iz proračuna Općine te procjeni mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz Strukturnih i investicijskih, drugih fondova EU te drugih izvora financiranja (kao mogućnosti financiranja treba uzeti u obzir i druge domaće i međunarodne izvore te privatni sektor).

Akcijski plan treba obuhvatiti projekciju potreba iz definiranih izvora za svaku godinu realizacije, počevši s 2016.-tom godinom, nakon objave definiranih operativnih programa i njihovih mjera te sukladno nacionalnom strateškom razvojnom okviru. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava, kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja, važan su aspekt provedbe Strategije. Obzirom da se radi o planovima do 2020., umjesto ukupnog financijskog okvira, Strategija će, na godišnjoj razini, a kroz proračun, definirati godišnje potrebna (indikativna) financijska sredstva.

Provedba Strategije financirati će se iz sljedećih izvora:

- Proračun Općine Novigrad - planiran za kapitalna ulaganja, poticanje održivog gospodarskog razvoja, projekte u obrazovanju, programe zapošljavanja, unaprjeđenje zdravstvene zaštite, socijalnu infrastrukturu, jačanje civilnog društva, za potrebe u kulturi, zaštitu prirode i gospodarenje otpadom, komunalnu infrastrukturu, energetsku učinkovitost i upravljanje regionalnim razvojem
- Proračun Zadarske županije - udio županijskog proračuna u provedbi gradske strategije predviđen je za provedbu zajedničkih projekata tj. planiran je za zajedničke projekte od regionalnog značaja.
- Sredstva državnog proračuna tj. proračuna resornih ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u proračunu Općine, ali su procijenjena i temeljem planiranih ili projekata koji su odobreni, ili su već u provedbi, (za gospodarske zone, tehnološku infrastrukturu, obrazovanje i zdravstvo, socijalnu infrastrukturu,

kulturu, značajnija sredstva za zaštitu vodenih resursa nešto manja sredstva za zaštitu prirode i regionalni razvoj).

- Fondovi Europske unije – kao izvor značajnih sredstava za provedbu projekata planirani su i fondovi EU, kako (ESI) - Strukturnih i Investicijskih fondova (EFRR/EFRD, ESF, EPFRR/EAFRD, EFPR/EMFF) tako i drugih programa iz proračuna EU formiranih na razini Zajednice a koje mogu koristiti različiti sektorski korisnici u Republici Hrvatskoj, odnosno u kojima su prihvatljivi prijavitelji i korisnici iz Hrvatske. Osim EU fondova, planirana su sredstva i iz ostalih međunarodnih izvora (Svjetska banka, EIB, EBRD, UNDP, Zaklade i Fondacije i sl.)
- Od ostalih izvora predviđaju se i privatni (koji uključuju tvrtke, ali i fizičke osobe kao financijere i donatore) te, u vrlo malom obimu, i ostali izvori sredstava (nevladine, lokalne organizacije i sl.).

6.PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Kako bi se osigurala operativnost i provedba strategije iznimno je važno pratiti i vrednovati njezinu provedbu. To, ujedno, predstavlja osnovu za izradu godišnjih izvješća, a osnovni preduvjet je da su utvrđeni pokazatelji/indikatori ostvarenja pojedinih ciljeva, prioriteta i mjera koji će dodatno biti usklađeni nakon objave nacionalnog strateškog referentnog razvojnog okvira i Županijske razvojne strategije za razdoblje do 2020.

Uspostavom sustava praćenja i vrednovanja ove strategije, omogućuje se efikasna i transparentna provedba. Glavni cilj ovakvog sustava je mogućnost provjere postoji li potreba za određenim programom i stvaranje sigurnosti da su dostupni resursi optimalno iskorišteni. Uz to, praćenje i vrednovanje Strategije daje razinu odgovornosti koja potvrđuje do koje mjere su ciljevi određenog programa ostvareni te se stvara novo znanje, odnosno povećava razumijevanje o tome što funkcionira i kako poboljšati učinke različitih mjera i programa. Općenito, pratiti će se sljedeće skupine pokazatelja:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj,
- učinkovitost i uspješnost u korištenju finansijskih sredstava.

Za učinkovitu provedbu praćenja i vrednovanja te korištenje rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjereno informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Pokazatelji predstavljaju osnovicu za vrednovanje koja omogućuje mjerjenje uspješnosti projekata. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim projektima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi baza podataka koja bi minimalno morala sadržavati:

- Osnovne podatke o svakom projektu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja itd.);
- Dodatne podatke o sadržaju projekta (mjera i prioritet unutar kojih se projekt realizira, sažetak projekta);
- Ključne pokazatelje rezultata svakog projekta.

Za vođenje baze podataka potrebno je imati odgovarajući računalni programski alat koji se temelji na internetskoj tehnologiji što bi omogućilo unos podataka, kao i pregled sadržaja putem Interneta, čime bi cijeli proces dobio na učinkovitosti i transparentnosti. Podaci potrebni za

vrednovanje prikupljaju se, u pravilu, na projektnoj razini koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost praćenja provedbe strateških prioriteta i ciljeva.

Temeljem tih podataka izrađuje se izvješće o provedbi, na godišnjoj razini koje se prezentira Općinskom vijeću i javnosti. Praćenje napretka i vrednovanje utjecaja osigurat će informacije u svrhu javne debate i reprogramiranje, ažuriranje, strateškog dokumenta.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja od kojih je, za socio-ekonomski projekti najkorisnija ona koja se sastoji od: ulaznih i izlaznih pokazatelja, pokazatelja rezultata i pokazatelja dugoročnih učinaka. Ulazni pokazatelji pružaju informacije o finansijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta. Primjeri ulaznih pokazatelja su: ukupan proračun za provedbu projekta, broj organizacija uključenih u provedbu projekta, itd. Izlazni pokazatelji odnose se na izravne rezultate projektnih aktivnosti. Primjeri izlaznih pokazatelja su: kilometri izgrađenih cesta, broj usavršenih polaznika tečaja itd.

Pokazatelji rezultata izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati, također, omogućuju utvrđivanje učinkovitosti pojedinih projekata. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili dogradnje vodoopskrbnog sustava mogu biti, na primjer: a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje redukcije, smanjeni kvarovi, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom i sl. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom ili povećanom pokrivenošću.

Pokazatelji dugoročnih učinaka ukazuju na posljedice koje će projekti imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na veći dio stanovništva i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja). Dugoročni učinci su povezani sa svrhom projekata, tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata. Svaki od tih učinaka može se kategorizirati prema pojedinim skupinama korisnika projekta koje se u pravilu dijele na: lokalno stanovništvo, lokalno gospodarstvo i lokalne, nevladine i druge, organizacije. Cilj takve podjele je procijeniti učinke projekata na ključne nositelje razvoja, a to su upravo stanovništvo, poduzetnici, jedinicu lokalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti ocjenjivanja pridonosi veći broj izvora prikupljanja podataka. Tako se smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno, za svaki projekt zasebno, razmotriti sve mogućnosti prikupljanja podataka. Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, poštansku/internetsku anketu, osobni intervju, službenu statistiku, fokus-grupe koje okupljaju sve relevantne sudionike projekta itd.

Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka strategije potrebno je, s glavnim rezultatima, upoznati ključne lokalne i regionalne dionike, a obavezno Zadarsku županiju i LAG. Lokalni i regionalni dionici mogu biti upoznati s rezultatima vrednovanja neposredno ili posredno, preko medija, ili njihovom kombinacijom. Pri tome je posebno važno rezultate vrednovanja iskazati na razumljiv, i što objektivniji, način.

Tijekom provedbe strategije razvoja nužno je osigurati potpunu informiranost svih dionika te promidžbu rezultata strategije jer je to preduvjet učinkovitosti i optimalnosti. S tim ciljem, dobro je izraditi Komunikacijski plan čiji ciljevi su:

- Informirati širu javnost o ulozi Strategije razvoja Općine Novigrad u ostvarivanju ciljeva ravnomernog lokalnog razvoja Republike Hrvatske i podizanja konkurentnosti hrvatskih općina;
- Informirati širu javnost o Strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije razvoja Općine Novigrad 2016.-2020.;
- Informirati dionike i potencijalne korisnike, na lokalnoj razini, o dostupnim mogućnostima financiranja razvojnih projekata;
- Osigurati transparentnost i provedbe;
- Osigurati pozitivno medijsko pokrivanje aktivnosti koje se provode u cilju ostvarenja ciljeva Županijske razvojne strategije kroz aktivan pristup predstavnicima medija.

Strategija razvoja odnosi se na razdoblje do 2020. godine. Tijekom razdoblja trajanja strategije, predviđena je minimalno 1 revizija dokumenta i to radi promjena koje u nacionalnim programskim dokumentima može napraviti nacionalna razina, 2018. godine.

Vanjsko vrednovanje pokazatelja provedbe i samog dokumenta (*Ex ante evaluacija*) iznimno je važna i trebala bi biti provedena nakon izrade oba nacrta ažurirane Strategije. Vanjsko

vrednovanje jedan je od glavnih alata efikasnog upravljanja⁶. Osnovna svrha vanjskog vrednovanja je poboljšanje operativnosti Strategije razvoja Općine Novigrad za razdoblje 2016.-2020., a time i cijelokupnog procesa programiranja. Cilj vanjskog vrednovanja je i optimizacija alokacije sredstava te poboljšanje kvalitete razvojnog programiranja. Ono definira procjenu: postojećih i dugoročnih potreba; ciljeva koje treba postići; kvalitetu indikatora i očekivanih rezultata; ciljeva, u smislu utjecaja, u odnosu na osnovu analizu stanja; dodanu vrijednost zajednici, odnosno, usklađenost prioriteta zajednice i sektora s planiranim prioritetima i mjerama, te analizu iskustava iz prethodnog programiranja s preporukama za poboljšanja. Uloga vanjskog procjenitelja je nezavisna procjena i preporuke za izmjene tehničke provedbe ili politika vezanih uz postupak izrade strategije, u smislu poboljšanja i jačanja njezine kvalitete. Ona predstavlja polaznu točku za monitoring (nadzor) i daljnju evaluaciju provedbe razvojne strategije, osiguravanjem jasnih i kvantificiranih ciljeva, te odgovarajućih indikatora koji odražavaju strateške i operativne ciljeve strategije. Vanjsko vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti Strategije razvoja Općine, prvenstveno, sa Županijskom razvojnom strategijom., te njezine usklađenosti s drugim, nadređenim, nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini Europske unije. Ona mora biti sastavni dio ukupnog procesa lokalnog i regionalnog razvoja utvrđenog nacionalnim strateškim razvojnim okvirom do 2020. kao osnovnim planskim dokumentom središnje razine kojim se utvrđuju ciljevi politike regionalnog i lokalnog razvoja, te, na taj način, i s ciljevima i prioritetima svih drugih strateških dokumenata i programa.

---

⁶ EU Commission's Communication, SEC 2001, 1197/6&7

7.RAZVOJNI PROJEKTI IDENTIFICIRANI PRILIKOM IZRADE SRP-A NOVIGRAD

Skup strateških razvojnih projekata ne predstavlja iscrpan popis aktivnosti u navedenom razdoblju, već skup najvažnijih aktivnosti koje će najviše doprinijeti postizanju dugoročnih ciljeva razvojne strategije. To je i razlog zašto su neke posebno istaknute i zašto pozornost treba biti usmjerena na njihovu provedbu u programskom razdoblju. Ključne, prioritetne zadaće (aktivnosti - projekti ili programi) Općine moraju imati oblik:

- velikih investicija
- pilot projekata
- i/ili biti skup projekata odnosno aktivnosti koje imaju sličan fokus i karakter (ili se nalaze unutar zajedničkih strateških programa)

Svaku od ključnih zadaća, odnosno aktivnosti, koje predstavljaju prioritetne razvojne projekte/programe Općine, dodatno karakteriziraju definirane značajke:

- nositelj projekta je Općina i/ili ključni dionici javnog i/ili privatnog sektora, ali je osigurana posvećenost javne uprave njihovoj realizaciji
- postoji procjena okvirnih finansijskih troškova provedbe i očekivani izvori financiranja (gruba procjena finansijskih troškova u razdoblju 2016.-2020. s očekivanim izvorima sukladno trenutnim informacijama dostupnim u nadležnih nacionalnim tijelima)
- definirane su faze provedbe s realnim mogućnostima izvedbe, učincima i indikatorima

Ključni projekti odnose se na direktnu realizaciju ciljeva Strategije razvoja Općine i značajno pridonose njezinoj provedbi. Ključne investicije i aktivnosti, istaknuti ovom strategijom, većinom su u izvedbi Općine. Važno je napomenuti kako postoji iznimna volja općinske uprave i ključnih razvojnih dionika u provedbi prioritetnih razvojnih projekata/programa, ali, najvažnija je dostatnost finansijskih sredstava ključnih za provedbu. To je i razlog zašto je, pri ovom popisu istaknut samo opći, sažeti, okvir razvojnih projekata/programa, posebno u dijelu troškova i mogućih izvora financiranja, budući navedene aktivnosti uključuju i regionalnu i nacionalnu uključenost, odnosno, potencijalnu potporu fondova Europske unije, ali i privatnog sektora. Istaknuti projekti imaju obvezujuću značajku u narednom programskom razdoblju, ali se mora uzeti u obzir i utjecaj finansijske krize i gospodarske recesije u globalnom okruženju, u godinama koje dolaze, kao i činjenica preraspodjele nacionalnih i regionalnih finansijskih planova i alokacija, sukladno smjernicama 2014.-2020..

7.1. IDENTIFICIRANI KLJUČNI PROJEKTI OPĆINE NOVIGRAD

Program/projekt	Popločenje pješačke površine u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<p><i>Općina Novigrad namjerava urediti javnu površinu u povijesnoj jezgri Novigrada. Površina zahvata je oko 1550 m². Namjerava se popločati površina između rive i pročelja prvog reda zgrada i to kamenim kockama veličine 10/10/10 cm čija je gornja ploha štokana.</i></p> <p><i>Opći cilj realizacije ovog projekta je potpora kvalitetnom življenju i poboljšanju uvjeta života ljudi u Novigradu.</i></p>
Ključne zadaće/aktivnosti	<p><i>Rezultat projekta biti će popločana javna površina između rive i objekata. S obzirom da je trenutno obnovljena prometnica i šetnica s novom javnom rasvjjetom popločenjem ovog dijela Novigrad će zasjati u punom turističkom sjaju.</i></p>
Predviđeno trajanje	<i>2015.g -2018.g</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Finansijska procjena	<i>3.142.866,25 kn</i>

Program/projekt	Rekonstrukcija Doma kulture u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<p><i>Projektom je planirana rekonstrukcija postojećeg doma kulture u Novigradu na k.č 3405 k.o Novigrad površine 579 m². S obzirom da je postojeća građevina izgrađena prije 1968.g posjeduje uvjerenje o vremenu gradnje.</i></p> <p><i>Opći cilj realizacije ovog projekta poboljšanje kvalitete življenja u Novigradu i povećanje atraktivnosti naselja.</i></p>

Ključne zadaće/aktivnosti	<p>Rezultat projekta biti će obnovljeni dom kulture čiji će sadržaji biti u prizemlju i na dva kata. U prizemlju je planirana dvorana sa 170 sjedećih mjesto koja bi se mogla koristiti kao kazališna ili kongresna dvorana, isto tako u prizemlju je planiran i posebni ulaz u prizemlju gdje bi se smjestio cafe klub, info centar. Na prvom katu se planira dječja igraonica sa garderobom i sanitarijama a sa na drugom katu se planiraju prostorije udruga, sala za sastanke, bar lounge sa priručnom kuhinjom i sanitarijama. Na krovu bi bila krovna terasa .</p>
Predviđeno trajanje	2015.g -2018.g
Nositelj projekta	Općina Novigrad
Financijska procjena	6.561.473,00 kn

Program/projekt	Izgradnja mrtvačnice i ispraćajnice
Kratki opis/ciljevi/status	<p>U mjestu Pridraga planira se gradnja javne zgrade sa kapelicom, garderobom, mrtvačnicom i tri sanitarna čvora, kako bi se omogućilo stanovnicima dostojanstven ispraćaj pokojnika.</p> <p>Opći cilj je unaprijediti kvalitetu života stanovnika Pridrage.</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Rezultat projekta biti će izgradnja javne zgrade – prizemnice, koja će imati ulaznu terasu, kapelicu, garderobu, mrtvačnicu, sanitarni čvor i spremište.
Predviđeno trajanje	2015.g -2018.g
Nositelj projekta	Općina Novigrad
Financijska procjena	1.255.688,00 kn

Program/projekt	Gradnja prometnice – dio lokalne ceste L63072 u Pridragi
Kratki opis/ciljevi/status	<p><i>Predmetna prometnica ima svrhu osigurati odvijanje prometa između centra Pridrage i Ćuskijaša (turističke zone mesta Pridraga) u ukupnoj duljini od 1.439,17 m. Projektom bi se riješio kolni i pješački promet i oborinska odvodnja. Prometnica će imati dva prometna traka ukupne širine 5,5 m te nogostup širine 1,5 m za pješački promet.</i></p> <p><i>Opći cilj realizacije ovog projekta je povećanje kvalitete života stanovnika naselja Pridrage i povećanje atraktivnosti naselja posjetiteljima i turistima.</i></p> <p><i>Specifični cilj ovog projekta je povećati sigurnost prometa na navedenoj prometnici.</i></p>
Ključne zadaće/aktivnosti	<p><i>Očekivani rezultat i glavne aktivnosti projekta su:</i></p> <p><i>Rezultat ovog projekta je izgradnja prometnice u dužni od 1,4 km</i></p>
Predviđeno trajanje	<i>01.09.2016-01.03.2017</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Finansijska procjena	<i>4.000.000,00 kn</i>

Program/projekt	Izgradnja prometnice na području Općine Novigrad – Put Gajine
Kratki opis/ciljevi/status	<p><i>Na istočnom dijelu naselja Novigrad, zvanom Gajina, u funkciji je bijeli put širine 2,5m, koji služi kao pristupna cesta do već izgrađenih stambenih građevina.</i></p> <p><i>Projektom je predviđeno uređenje prometnih i manipulativnih površina. Ukupna dužina prometnice iznosi 933,53 metra.</i></p> <p><i>Opći cilj realizacije ovog projekta je povećanje kvalitete života stanovnika naselja i povećanje atraktivnosti naselja turistima i posjetiteljima</i></p>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Očekivani rezultat je 933,53 m nove prometnice</i>
Predviđeno trajanje	<i>01.01.2017.-30.06.2017</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>

Financijska procjena	6.000.000,00 kn
-----------------------------	-----------------

Program/projekt	Gradnja priključka otpadnih voda hotela i autokampa na novoizgrađeni sustav odvodnje u Novigradu (crpna stanica i tlačni cjevovod)
Kratki opis/ciljevi/status	<i>Cilj projekta je otpadne fekalne vode hotela i autokampa odvesti pomoći crpne stanice i tlačnog cjevovoda u izgrađeni kolektor koji se nalazi iznad autokampa i hotela. Fekalne otpadne vode hotela i autokampa trenutno su usmjerene u septičku jamu koja se tokom ljeta više puta prazni. Unatoč tome činjenica je da velike količine otpadnih voda ipak završe u moru čemu su dokaz brojne neugodne situacije. Zbog svega toga ovaj projekt veoma je važan jer će se s njim konačno sve otpadne vode u Novigradu usmjeriti na uređaj za pročišćavanje. Ciljane skupine ovog projekta su svi stanovnici Novigrada.</i>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Projektom će biti izgrađeno 102 metra tlačnog cjevovoda i crpna stanica. Glavne aktivnosti odnositi će se na zemljane, armirane i montažerske radove.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Financijska procjena	<i>1.150.531,45 kn</i>

Program/projekt	IV. faza izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Novigrada - glavni gravitacijski kolektori, crpne stanice Crnopalj i Most s pripadajućim tlačnim cjevovodima
Kratki opis/ciljevi/status	<i>Na predmetnom području do sada nema izgrađenih gravitacijskih kolektora te je fekalna kanalizacija stambenih građevina predmetnog područja rješenja na nezadovoljavajući način tj. Septičkim ili crnim jamama uz dispoziciju u tlo na lokaciji parcele uz eventualno prolijevanja u more.</i> <i>U svrhu kvalitetnog i racionalnog sakupljanja fekalnih otpadnih voda, nužno je objediniti sve otpadne vode iz svih sekundarnih i glavnih gravitacijskih cjevovoda i kolektora naselja Crnopalj te ih transportirati do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Novigrada.</i> <i>Ciljane skupine ovog projekta su svi stanovnici Novigrada.</i>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Izgradnjom kanalizacijske mreže oborinske i fekalne kanalizacije biti će spriječeno daljnje onečišćenje podzemlja i problemi sa površinskim tečenjem oborinskih voda, što nužno sa sobom donosi i zaštitu ljudskog zdravlja te stvaranje povoljnih uvjeta za korištenje okoliša.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>

Finansijska procjena	10.967.000,00 kn
-----------------------------	------------------

Program/projekt	Komunalna infrastruktura u gospodarskoj zoni Pridraga 1
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Gospodarska zona Pridraga 1 važna je za daljnji razvoj gospodarstva u Pridragi, posebice za razvoj malog i srednjeg poduzetništva.</p> <p>Cilj ovog projekta je urediti komunalnu infrastrukturu gospodarske zone Pridraga 1. Gospodarska zona Pridraga je površine je 15, 27 ha i planira se uređenje prometnih površina, vodoopskrbe i odvodnje, elektroenergetskog napajanja i telekomunikacijske kanalizacije.</p> <p>Cilj je povećati gospodarsku aktivnost u Općini kako bi se omogućilo zapošljavanje većeg broja stanovnika i povećalo javne prihode i kvalitetu života.</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	<p>Predviđa se izgradnja komunalne infrastrukture u fazama, u kojima bi se u prvoj fazi izvodila prometnica sa kompletnom infrastrukturom izuzev transformatorskih stanica i proširenja sustava biološkog pročišćavanja sanitarnih otpadnih voda. U drugoj fazi će se izvoditi samo transformatorske stanice, dok bi se u sljedećim fazama ovisno o potrebi proširenja sustava biološkog pročišćavanja sanitarnih otpadnih voda dodavali segmenti pročišćivača.</p>
Predviđeno trajanje	2015.g -2019.g
Nositelj projekta	Općina Novigrad
Finansijska procjena	9.800.531, 85 kn

Program/projekt	Gradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Cilj projekta je gradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad na dijelu k.č 1162 k.o Novigrad. Zona izgradnje iznosi oko 8.246 m2</p> <p>Opći cilj je zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom.</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	<p>Izgradnjom se planira izgraditi komunalnu građevinu osnovne namjene prihvata građevinskog otpada i po potrebi sa drobilicom za mehaničku pripremu za prijevoz do mjesta skladištenja. Na lokaciji će se izgraditi svi sadržaji i oprema nužni za ispunjavanje obveza odvojenog sakupljanja i skladištenja građevinskog otpada.</p>

Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Finacijska procjena	<i>1.184.875,00 kn</i>

Program/projekt	Gradnja reciklažnog dvorišta za komunalni otpad
Kratki opis/ciljevi/status	<i>Cilj projekta je gradnja reciklažnog dvorišta Opći cilj je zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom</i>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Planira se izgraditi komunalna građevina, osnovne namjene prihvata izdvojenog skupljenog otpada i pripreme za prijevoz do mjesta obrade (Županijski centar za gospodarenje otpadom) površine obuhvata zahvata 3233 m2. Na lokaciji reciklažnog dvorišta izgraditi će se svi sadržaji i oprema nužni za ispunjavanje obveza odvojenog skupljanja i skladištenja otpada, cisterna za sanitarnu vodu, sanitarni bazen za otpadne vode, parkiralište i zeleni posaj.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Finacijska procjena	<i>1.183.506,00 kn</i>

Program/projekt	Izgradnja TK mreže stambeno poslovne zone područja DPU Paljuv
Kratki opis/ciljevi/status	<i>Cilj projekta je je izgradnja telekomunikacijske mreže u stambeno poslovnoj zoni područja DPU Paljuv. Opći cilj je povećanje kvalitete življenja na području stambeno poslovne zone DPU Paljuv</i>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Izgradnjom je previđeno izgraditi telekomunikacijsku kabelsku kanalizaciju dovoljnog kapaciteta, a broj cijevi je određen tako da može zadovoljiti potrebe svih operatora.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Finacijska procjena	<i>1.671.759,43 kn</i>

Program/projekt	Izgradnja nogostupa s oborinskom odvodnjom uz parkiralište kod osnovne škole Pridraga
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Cilj projekta je izgradnja nogostupa sa oborinskom odvodnjom uz parkiralište kod osnovne škole Pridraga .</p> <p>Opći cilj je zaštita i sigurnost djece koja pohađaju osnovnu školu u Pridragi</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Izgradnjom je previdena izgradnja nogostupa širine 1,6 m. Oborinska odvodnja je predviđena za izgradnju unutar nogostupa.
Nositelj projekta	Općina Novigrad
Financijska procjena	1.081.250,00 kn

Program/projekt	Uređenje okoliša uz ogradu groblja u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Cilj projekta je uređenje okoliša uz groblje u Novigradu, a u širem smislu i uređenje pješačkog pristupa od mjesta Novigrada do groblja.</p> <p>Opći cilj je povećanje kvalitete življenja i sigurnost pješaka od Novigrada do groblja.</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Planira se izgradnja parkirališta sa 47 parkirnih mjestra od čega 4 za osobe sa invaliditetom. Zatim, izgradnja nogostupa ukupne duljine 800 m sa sjeverne strane županijske ceste Ž 6019 i nogostupa duljine 865 m sa sjeverne strane lokalne ceste L 63068 do mosta na ulazu u Novigrad.
Nositelj projekta	Općina Novigrad
Financijska procjena	2.500.000,00 kn

Program/projekt	Rekonstrukcija parka u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Cilj projekta je uređenje parkovne površine u Novigradu i vraćanje dostojanstva mjesnom parku kao simbolički prisutnom i funkcionalno relevantnom javnom prostoru naselja</p> <p>Opći cilj je povećanje kvalitete življenja i povećanje atraktivnosti Novigrada.</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Rekonstrukcijom se planira u središnjem dijelu parka uspostaviti sustav staza i površina u kojem u vidu okupljališta dominira kružni plato djelomično oivičen kamenim zidićem – klupom. U obradi partera bi se upotrebljavao lokalni kamen. Hortikultурно bi se obnovio cijeli park, a

	<i>stara ruševna špina zamijenila bi se novim motivom. U sklopu ovog projekta park bi se opremio i sa novim inventarom.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Financijska procjena	<i>700.000,00 kn</i>

Program/projekt	Projekt uređenja tradicijske kuće unutar stana Oštarić Zekić u Novigradu
Kratki opis/ciljevi/status	<i>Stan Oštarić Zekić nalazi se na kat. Čest. 4773/1 k.o Novigrad u neposrednoj blizini vidikovca Vlake. Dio je nekadašnjeg velikog gospodarskog kompleksa koji je bio u vlasništvu imućne obitelji Oštarić Zekić.</i> <i>Opći cilj je povećanje atraktivnosti Novigrada turistima.</i>
Ključne zadaće/aktivnosti	<i>Rekonstrukcijom se planira, poštujući konzervatorske smjernice obnoviti postojeća zgrada sa dvorištem i potom ih koristiti u turističke svrhe. Projekt bi obuhvaćao prezentaciju ruralne arhitekture , autohtonih biljnih i životinjskih vrsta kao i tradicionalnih jela. Prostor bi bio organiziran kao mali muzej gdje bi se posjetitelji upoznавали sa nekadašnjim načinom života te mogli uživati u gastronomskoj ponudi ovog kraja.</i> <i>Planirano je u starom djelu zgrade izgraditi staju za blago, konobu i malu kuhinju a u novom dijelu kušaonicu jela i pića. Planiran je i komin za pripremu tradicionalnih jela.</i>
Nositelj projekta	<i>Općina Novigrad</i>
Financijska procjena	<i>1.899.733,65 kn</i>

7.2. OSTALI IDENTIFICIRANI STRATEŠKI RELEVANTNI PROJEKTI OPĆINE NOVIGRAD

Pored ranije navedenih ključnih Projekata (poglavlje 7.1.) Općine Novigrad prilikom izrade predmetnog SRP-a identificirani su i drugi strateški relevantni Projekti na području Općine Novigrad koji dovode do realizacije definiranih Ciljeva SRP-a Općine Novigrad za razdoblje od 2016. do 2020. godine.

OSTALI IDENTIFICIRANI STRATEŠKI RELEVANTNI PROJEKTI OPĆINE NOVIGRAD

Novigrad	Pridraga	Paljuv
Uređenje Tvrđave	Izgradnja nerazvrstane ceste i javne rasvjete u naselju Zubčići	Odražavanje poljskih puteva u Paljuvu
Poslovna zona Novigrad 1	Izgradnja dječjeg vrtića u Pridrazi	Izgradnja nerazvrstanih cesta u Novom naselju Paljuv
Poslovna zona Novigrad 2	Izgradnja vatrogasnog doma	Izgradnja nerazvrstane ceste Novo naselje Paljuv-Nozret
Mrijestilište Novigrad	Izgradnja lovačkog doma	Dogradnja zgrade MO Paljuv
Izgradnja nerazvrstane ceste Fortica Denone	Izgradnja sportske dvorane u Pridrazi	Uređenje nogometnog igrališta
Uređenje glavne plaže Mulić	Dogradnja O.Š u Pridrazi	Uređenje školskog igrališta
Izgradnja šetnice u naselju Crnopalj	Uređenje plaže u Pridrazi	Sanacija i zatvaranje divljih odlagališta na području općine Novigrad
Izgradnja plaže u naselju Crnopalj	Izgradnja nogostupa uz naselje Pridraga	Izgradnja poljskih puteva
Izgradnja javne rasvjete u naselju Gajine	Izgradnja autokampa u Pridrazi	
Izgradnja poučnih staza		
Izgradnja biciklističke staze kroz općinu Novigrad		
Izgradnja turističke zone Ladina Leprina		

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE NOVIGRAD

ZA RAZDOBLJE 2016. – 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. – 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulazi u ruralna područja